

สารนิพนธ์

เรื่อง “จากกองทัพประชาชนเวียดนามสู่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้”
: ประวัติศาสตร์การต่อสู้ ยุทธศาสตร์และการระดมมวลชนในสงครามเวียดนาม

โดย

นายปฐมพร ทองหวาน

รหัสนักศึกษา 05610856

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของอักษรศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อสารนิพนธ์	“จากกองทัพประชาชนเวียดนามสู่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้” : ประวัติศาสตร์การต่อสู้ ยุทธศาสตร์และการระดมมวลชนในสงครามเวียดนาม
ผู้เขียน	นายปฐมพร ทองหวาน รหัสนักศึกษา 05610856
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ดวงทิพย์ พรหมเขต
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา (สาขาวิชาภาษาเวียดนาม) คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ศึกษาถึงพัฒนาการของการจัดตั้งกองทัพประชาชนเวียดนาม (People's Army of Vietnam) และการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (National Liberation Front of South Vietnam) หรือเวียดกง ระหว่างทศวรรษ 1940 ถึงทศวรรษ 1970 ซึ่งเป็นกองกำลังสำคัญในการทำสงครามเวียดนาม (Vietnam War) กับสหรัฐอเมริกา (United States of America) ที่ต้องการสกัดกั้นภัยคอมมิวนิสต์ในการเมืองยุคสงครามเย็น รวมถึงศึกษายุทธวิธี ตลอดถึงการระดมมวลชนของกองทัพประชาชนเวียดนามกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ ที่ทำให้เวียดนามเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะในสงครามครั้งนี้

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กองทัพประชาชนเวียดนามซึ่งได้รับการสนับสนุนและอิทธิพลจากขบวนการเวียดมินห์ (Việt Minh) มีส่วนสำคัญในการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ เพื่อแทรกแซงและต่อต้านรัฐบาลของโงดินห์เดียม (Ngô Đình Diệm) และสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้ โดยใช้ยุทธวิธีการรบแบบกองโจรและยุทธวิธีการระดมพล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่นำไปสู่ความพ่ายแพ้ของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม

คำสำคัญ: กองทัพประชาชนเวียดนาม, แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้, สงครามกองโจร

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “จากกองทัพประชาชนเวียดนามสู่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้” : ประวัติศาสตร์การต่อสู้ ยุทธศาสตร์และการระดมมวลชนในสงครามเวียดนาม เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study) สารนิพนธ์ชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ตวงทิพย์ พรหมเขต อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณเจ้าของงานเขียนวิชาการ และหนังสือทุกๆ เล่มที่ข้าพเจ้าได้ใช้นำมาค้นคว้าเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลและเป็นแนวทางให้กับบทความวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ท้ายที่สุดผู้เขียนหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ปฐมพร ทองหวาน

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	2
จุดประสงค์ของการศึกษา.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
การทบทวนวรรณกรรมและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	8
ขอบเขตของการศึกษา.....	18
วิธีการศึกษา	18
ขบวนการคอมมิวนิสต์ที่ส่งผลต่อการจัดตั้งเวียดมินห์ และกองทัพประชาชนเวียดนาม	19
การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม.....	19
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมีความโดดเด่น	22
การริเริ่มใหม่ของขบวนการชาติและของประชาชน.....	23
สถานการณ์ในเวียดนามก่อนการก่อตั้งกองกำลังเวียดมินห์.....	24
การก่อตั้งกองกำลังเวียดมินห์	25
ยุทธศาสตร์ของเวียดมินห์.....	28
การก่อตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ)	33
ชัยชนะในสงครามอินโดจีน และการก่อตั้งกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN).....	38
บริบทของสงครามเวียดนาม และการก่อตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้.....	41
สงครามเวียดนาม	41
สถานการณ์หลังสนธิสัญญาเจนีวา กับการแบ่งประเทศเวียดนามเหนือและใต้.....	44
การก่อตั้งพื้นฐานเบื้องต้นของลัทธิสังคมนิยมในเวียดนามเหนือ.....	49
การก่อตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) หรือเวียดกง.....	51
จุดมุ่งหมายของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) หรือเวียดกง	54

ความแตกต่างระหว่างเวียดนามกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ (NLF) หรือเวียดกง.....	59
เทคนิคยุทธวิธี และกองกำลังทหารของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้	61
กองกำลังทางทหาร	61
กลไกทางทหาร.....	62
การชักจูงประชาชน.....	69
ยุทธศาสตร์.....	71
ยุทธวิธีในการรุก	74
ยุทธวิธีในการรับ.....	78
อุโมงค์ใต้ดิน	80
บรรณานุกรม.....	84

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 โฮจิมินห์ ผู้ก่อตั้งสมาคมนักปฏิวัติเวียดนาม	19
ภาพที่ 2 กองกำลังเวียดมินห์	28
ภาพที่ 3 การปฏิวัติในเดือนสิงหาคม ปีค.ศ.1945	35
ภาพที่ 4 ภาพธงโกโตขาววาง และโฮจิมินห์ขณะกล่าวสุนทรพจน์ต่อหน้าประชาชน	37
ภาพที่ 5 ซัยชนะของเวียดนามในสมรภูมิตีเยนเบียนฟู	39
ภาพที่ 6 เฮลิคอปเตอร์ที่ถูกนำมาใช้ในสงครามเวียดนาม	42
ภาพที่ 7 การประชุมในสนธิสัญญาเจนีวา	45
ภาพที่ 8 การแต่งกายของทหารกองทัพเวียดนามใต้ (ARVN)	53
ภาพที่ 9 แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) หรือเวียดกงขณะปฏิบัติหน้าที่	56
ภาพที่ 10 ทหารของกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN)	57
ภาพที่ 11 การแต่งกายของหน่วยรบกองโจรแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF)	64
ภาพที่ 12 การแต่งกายของกองกำลังหลัก หรือกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN)	65
ภาพที่ 13 การลำเลียงคนผ่านเส้นทางโฮจิมินห์	72
ภาพที่ 14 หมู่บ้านสนามของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้(NLF) หรือเวียดกง	79
ภาพที่ 15 ตัวอย่างการปฏิบัติงานในการวางกับดักและคุ้มกันหมู่บ้าน	80
ภาพที่ 16 ตัวอย่างอุโมงค์ใต้ดินของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ(NLF) หรือเวียดกง	81

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สงครามเวียดนาม (Vietnam War) ปี ค.ศ.1954-1975 ถือเป็นสงครามที่มีความสำคัญในบริบทโลกยุคสงครามเย็น เนื่องจากเป็นสงครามตัวแทนในสมรภูมิความขัดแย้งระหว่างโลกเสรี ที่นำโดยสหรัฐอเมริกาที่เข้ามาแทรกแซงสนับสนุนสาธารณรัฐเวียดนาม” (Republic of Vietnam) หรือ“เวียดนามใต้ (South Vietnam) กับโลกคอมมิวนิสต์ที่นำโดยสหภาพโซเวียตที่สนับสนุนสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม” (Democratic Republic of Vietnam) หรือ“ เวียดนามเหนือ (North Vietnam)

ประวัติศาสตร์การต่อสู้ของเวียดนามถูกขับเคลื่อนจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมาโดยตลอด นับตั้งแต่การก่อตั้งพรรคขึ้นหลังจากการถูกกดขี่มาอย่างยาวนาน โดยเริ่มขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1930 ได้มีการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน¹ (Indo-Chinese Communist Party: ICCP) ขึ้นโดยโฮจิมินห์² เพื่อทำการเคลื่อนไหวต่อต้านฝรั่งเศส และรอคอยโอกาสในการยึดอำนาจคืนจากฝรั่งเศส เวียดนามภายใต้การนำของโฮจิมินห์ได้ทำการต่อสู้ทั้งกับกองทัพญี่ปุ่นและกองทัพของฝรั่งเศสเจ้าอาณานิคมไปพร้อมกัน โดยโฮจิมินห์ที่เวลานั้นได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนและสหภาพโซเวียต จนสามารถจัดตั้งกองกำลังที่ชื่อว่าเวียดมินห์ (Viet Minh) หรือสหภาพเอกราชแห่งเวียดนาม (League for the Independence of Vietnam) ซึ่งเป็นหนึ่งในเครือข่ายพรรคคอมมิวนิสต์ของเวียดนาม เป็นองค์กรทางการเมืองและการทหารเพื่อทำการรบในลักษณะสงครามกองโจรกับกองทัพฝรั่งเศสและญี่ปุ่น โดยจะเกี่ยวข้องกับคนงาน ชาวนา เยาวชน องค์กรสตรี และกองกำลังแบบกองโจรที่ปฏิบัติการอยู่ในที่ราบสูง องค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ต่างทำงานเพื่อ“ กอบกู้ชาติ” นำ

¹ พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน (Indochinese Communist Party) เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มการเมืองสายมาร์กซิสต์ 3 กลุ่มในเวียดนาม อันได้แก่ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน, พรรคคอมมิวนิสต์อันนัม และสันนิบาตคอมมิวนิสต์อินโดจีน เป็นพรรคการเมืองอุดมการณ์สายมาร์กซิสต์ภายใต้กำกับของโคมิเนเทิร์น ที่เคลื่อนไหวในเวียดนามอย่างมีนัยสำคัญในช่วงปี 1930-1945 พรรคดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งองค์กรมวลชนต่างๆ เพื่อดำเนินการในการต่อต้านเจ้าอาณานิคม และเรียกร้องเอกราชพร้อมกับดำเนินการ “ปฏิวัติ” ของประชาชน (สารานุกรมอาเซียน สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2559)

² โฮจิมินห์ (Hồ Chí Minh) หรือชื่อเดิมคือ เหงียน อ้าย กว๊อก (Nguyễn Ái Quốc) เป็นนักเคลื่อนไหวผู้ก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและเป็นผู้นำการปฏิวัติชาวเวียดนามในการประกาศเอกราชให้กับประเทศ ซึ่งภายหลังได้กลายมาเป็นนายกรัฐมนตรีและประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม หรือเวียดนามเหนือ (ประเวศ ศรีพิพัฒน์, 2510: 62-64)

คนทุกชั้นรวมทั้งชนชั้นกลางและเจ้าของที่ดินมารวมเข้าด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์ที่จะร่วมกันต่อสู้กับ กองทัพฝรั่งเศสและญี่ปุ่น กองทัพเวียดนามที่ได้รับความสนับสนุนอย่างรวดเร็วในหมู่ชนชั้นกรรมาชีพ ผู้ซึ่งประสบชะตากรรมที่เลวร้ายและถูกกดขี่เป็นอย่างมากภายใต้แอกของฝรั่งเศส (เพ็ชรี สุมิตร, 2545: 248-249)

การเข้ามาของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนามมีที่มาที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากในตอนแรกบทบาทการต่อสู้ของโฮจิมินห์และกองกำลังเวียดนามในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาในการทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างโฮจิมินห์และสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเข้าสู่บริบทการต่อสู้ในช่วงสงครามเย็น เนื่องจากสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้นำฝ่ายโลกเสรีต้องเผชิญหน้ากับภัยคอมมิวนิสต์ที่กลายเป็นภัยคุกคามสำคัญของโลก ที่นำโดยสหภาพโซเวียตและจีน ที่ได้พยายามแผ่ขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งก็รวมไปถึงประเทศเวียดนามภายใต้การนำของโฮจิมินห์ ด้วยเหตุผลหลายประการนี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและโฮจิมินห์เสื่อมถอยลงจนถึงระดับที่มองขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม³ เป็นศัตรูมากยิ่งขึ้น นโยบายที่เคยเป็นมิตรในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 กับโฮจิมินห์ จึงแทบจะไม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเหลืออยู่ หลังจากเหตุการณ์ในสงครามอินโดจีนระหว่างเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสและกองทัพเวียดนามถูกลูกกลามออกไปอย่างกว้างขวาง สหรัฐอเมริกาได้มองเห็นโอกาสในการต่อสู้กับการแผ่ขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงส่งผลให้สหรัฐอเมริกาหันมาสนับสนุนฝรั่งเศสในช่วงเวลานั้น จนกระทั่งฝรั่งเศสพ่ายแพ้และเป็นฝ่ายถอนทัพ

เมื่อเวียดนามหลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส จึงเกิดอนุสัญญาเจนีวา⁴ ค.ศ. 1954 ซึ่งลงนามให้มีการแบ่งประเทศเวียดนามโดยใช้เส้นขนานที่ 17 องศาเหนือเป็นเส้นแบ่งเขตแดน

³ ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม (Vietnamese Communist Movement) เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองในบริเวณอนุภูมิภาคอินโดจีนส่วนที่เป็นสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในปัจจุบัน กลุ่มดังกล่าวเคลื่อนไหวภายใต้อุดมการณ์มาร์กซิสต์ ซึ่งเป็นอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายที่มุ่งสร้างสังคมแห่งความเสมอภาค โดยการเคลื่อนไหว ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามได้ชูแนวทางชาตินิยมควบคู่ไปกับอุดมการณ์มาร์กซิสต์ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อขับไล่ฝรั่งเศสผู้เป็นเจ้าอาณานิคมอินโดจีน ในช่วงเวลาดังกล่าวให้พ้นไป พร้อมทั้งมุ่งปลดแอกชาวเวียดนามให้พ้นจากการกดขี่ของชาวตะวันตก (สารานุกรมอาเซียน สำนักวิชาศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2559)

⁴ อนุสัญญาเจนีวา (Geneva Conventions) คือสนธิสัญญาสี่ฉบับ และพิธีสารสามฉบับที่วางมาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้เป็นเหยื่อของสงครามอย่างมีมนุษยธรรม มีเป้าหมายให้การสงเคราะห์ทหาร และพลเรือนที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม โดยประสานงานใกล้ชิดกับคณะกรรมการกาชาดสากล หรือไอซีอาร์ซี (ICRC Blog ประเทศไทย, 2562)

ออกเป็น 2 ประเทศอย่างสมบูรณ์คือเวียดนามเหนือ หรือ “ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ” ปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ และเวียดนามใต้ หรือ “ สาธารณรัฐเวียดนาม ” (Republic of Vietnam) ปกครองด้วยระบอบเสรีนิยมหรือประชาธิปไตย สหรัฐอเมริกาในฐานะผู้นำของฝ่ายโลกเสรี ได้มีความกังวลเกี่ยวกับระบอบคอมมิวนิสต์ที่จะแผ่ขยายไป ซึ่งในเวลานั้นถือว่าเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของฝ่ายโลกเสรีเป็นอย่างมาก สหรัฐอเมริกาจึงพยายามหาหนทางที่จะสนับสนุนเวียดนามใต้ทุกวิถีทาง เพราะตระหนักดีว่าหากปล่อยให้มีการลงประชามติตามที่กำหนดในอนุสัญญาเจนีวา เวียดนามใต้จะมีโอกาสพ่ายแพ้สูง เนื่องจากคาดว่าชาวเวียดนามส่วนมากจะลงประชามติให้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนืออย่างแน่นอน ดังนั้นการลงประชามติที่จะมีขึ้นอาจเป็นสิ่งที่ทำให้เวียดนามใต้ซึ่งเป็นฝ่ายโลกเสรีล่มสลายลง และจะทำให้คอมมิวนิสต์สามารถยึดครองเวียดนามใต้ ด้วยเหตุผลนี้ทำให้สหรัฐอเมริกาจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทและได้ประกาศนโยบายให้การสนับสนุน “ สาธารณรัฐเวียดนาม ” หรือ “ เวียดนามใต้ ” โดยตรงอย่างชัดเจน แทนการสนับสนุนผ่านฝรั่งเศสเหมือนที่ผ่านมา ทำให้ต่อมารัฐบาลเวียดนามใต้ของประธานาธิบดีโงดินห์เดียมภายใต้การสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา จึงแสดงปฏิกริยาไม่ตอบสนองต่อการลงประชามติอนุสัญญาเจนีวา เป็นสาเหตุที่ทำให้เวียดนามเหนือเกิดความขัดแย้งและเกิดสงครามรวมประเทศกับเวียดนามใต้ที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา (พันเอกศนิโรจน์ ธรรมยศ, 2561: 32-36)

ภายหลังจากเริ่มมีความขัดแย้งของเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ กองกำลังเวียดมินห์ที่อยู่ในเวียดนามใต้จึงได้โยกย้ายถิ่นฐานขึ้นมาอยู่ในเวียดนามเหนือและเข้าร่วมในกองทัพเวียดมินห์ ซึ่งในเวลานั้นมีชื่อเรียกว่า “ กองทัพเวียดนามเหนือ ” (North Vietnamese Army: NVA) หรือ “ กองทัพประชาชนเวียดนาม ” (People's Army of Vietnam: PAVN) และความขัดแย้งในการรวมประเทศตามที่อนุสัญญาเจนีวา กำหนดไว้ เป็นเหตุให้รัฐบาลเวียดนามเหนือเตรียมการทำสงครามรวมประเทศ จึงได้มีการจัดตั้งขบวนการแนวหน้าปลดปล่อยแห่งชาติ (A National Liberation Front: NLF) หรือเวียดกง (Viet Cong) ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1960 โดยในช่วงแรกของการจัดตั้งกองกำลังเวียดกง กองทัพเวียดนามเหนือได้ใช้กำลังทหารบางส่วนจากพวกเวียดมินห์ที่อพยพขึ้นมาจากเวียดนามใต้นั่นเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำการแทรกซึม และปฏิบัติการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลของประธานาธิบดีโงดินห์เดียมในดินแดนของเวียดนามใต้ รวมไปถึงต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา อีกทั้งฝ่ายเวียดนามเหนือยังอาศัยความได้เปรียบจากการกดขี่ข่มเหงและเงื่อนไขความไม่เท่าเทียมกันของรัฐบาลโงดินห์เดียมของเวียดนามใต้มาโน้มน้าวให้ชาวเวียดนามใต้เกลียดชังฝ่ายรัฐบาล และเข้าร่วมกับพรรค

คอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือจนส่งผลให้สามารถแทรกซึมเข้าไปในพื้นที่ต่างๆได้อย่างกว้างขวาง โดยกลุ่มดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้มีการรวมประเทศระหว่างเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ และกำจัดการแทรกแซงจากต่างประเทศให้หมดไปจากเวียดนาม ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนจากทางกองกำลังเวียดนามเหนือ (North Vietnam Army : NVA) หรือเวียดมินห์ ซึ่งเป็นกองกำลังหลักของเวียดนามเหนืออีกด้วย ซึ่งในภายหลังได้เปลี่ยนมาใช้ชื่อเป็นกองทัพประชาชนเวียดนาม (The People's Army of Vietnam: PAVN)

จุดเริ่มต้นการระดมพลของกลุ่มของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้เริ่มมาจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเวียดมินห์ในภาคใต้ ซึ่งได้ทำการเคลื่อนไหวจัดตั้งกลุ่มคนหลายกลุ่มที่อยู่อย่างกระจัดกระจายทางภาคใต้ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่อยู่ใกล้ชายแดนประเทศลาวและกัมพูชาให้มาเข้าร่วมทำการปฏิวัติกับแนวร่วมสมาชิกของแนวร่วมประกอบไปด้วยพลพรรคติดอาวุธของเวียดนามเหนือที่ยังคงอาศัยในเวียดนามใต้ ซึ่งรูปแบบการดำเนินงานของแนวร่วมใต้ใช้เวียดมินห์เป็นต้นแบบทางการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยเน้นใช้คนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในเวียดนามใต้เป็นผู้ดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมืองแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ นอกจากนี้มีจุดประสงค์ในการเคลื่อนไหวเพื่อล้มล้างการปกครองของโงดinhห์เดียมแล้ว แนวร่วมยังต้องการให้มีการจัดตั้งรัฐบาลผสมสมาชิกส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกับแนวร่วมมาจากกลุ่มคนที่ต่อต้านรัฐบาลโงดinhห์เดียมและต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในเวียดนามใต้ซึ่งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้เป็นที่รู้จักกันดีในชื่อ “ เวียดกง (Viet Cong: Vietnamese Communists in the South) โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะรวมประชาชนเข้าเป็นหนึ่งเดียวในการร่วมกันเคลื่อนไหวต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาและต่อต้านรัฐบาลเวียดนามใต้ (วนิชฐนาถ นิลดี, 2555: 109-110)

ในภายหลังกองกำลังเวียดกงก็เริ่มขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ โดยจะมีทั้งอดีตทหารของเวียดมินห์คนเวียดนามใต้ที่สนับสนุนคอมมิวนิสต์ หรือแม้กระทั่งประชาชนของเวียดนามใต้ที่ต่อต้านรัฐบาล โดยจะปฏิบัติการเป็นกองกำลังกองโจรติดอาวุธในดินแดนเวียดนามใต้ เพื่อทำสงครามช่วยเวียดนามเหนือรวมประเทศเข้ากับเวียดนามใต้เป็นหนึ่งเดียว มีการใช้วิธีการที่ผสมผสานระหว่างสงครามนอกแบบ (สงครามกองโจร) และสงครามในแบบ โดยจะเน้นไปที่การทำสงครามกองโจร⁵ (Guerrilla warfare)

⁵ สงครามกองโจร (Guerrilla warfare) เป็นการสงครามนอกแบบรูปแบบหนึ่ง ที่กลุ่มขบวนการรบสามารถโจมตีและเคลื่อนที่ระยะไกลจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีกองกำลังพลเล็กๆ เช่น การซุ่มโจมตีอย่างรวดเร็ว การ

ซึ่งถือเป็นยุทธวิธีที่สำคัญสำหรับกองทัพเวียดนามเหนือ เพราะเป็นการอาศัยความได้เปรียบในการชุมนุมโจมตี เพื่อพิชิตกองทัพตามแบบที่ใหญ่กว่าและเคลื่อนที่ได้น้อยกว่า โดยจะใช้ยุทธวิธีแทรกซึมและชุมนุมโจมตีจนกลายเป็นสงครามที่ไร้ขอบเขตไม่มีเส้นแบ่งเขตแดนที่ชัดเจนระหว่างทั้งสองฝ่าย อาศัยจังหวะการรบที่กะทันหัน และเกิดขึ้นได้ทุกที่และทุกเวลา ไม่ว่าจะเป็นในป่าทึบหรือใจกลางเมืองฝ่ายข้าศึก โดยเฉพาะกองกำลังเวียดกงไม่มีรูปแบบที่บ่งบอกชัดเจนว่าเป็นทหารเวียดกงหรือเวียดนามเหนือ และมักจะแฝงตัวอยู่กับชาวบ้าน แต่งกายในชุดธรรมดา นับเป็นการรบที่ไร้รูปแบบอย่างสิ้นเชิง อีกทั้งยังมีการอาศัยสภาพแวดล้อมที่ได้เปรียบ สภาพภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยป่าไม้หนาทึบยังเอื้ออำนวยให้กองกำลังเวียดกงใช้ทำสงคราม อย่างการซุ่มหลุมวางกับดักและการพรางตัวตามแนวป่า รวมไปถึงมียุทธศาสตร์สำคัญอย่างอุโมงค์กูจี้ ที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการขุดอุโมงค์ใต้ดิน เพื่อใช้โจมตีและหลบซ่อนจากทหารอเมริกันและเวียดนามใต้ นับเป็นหนึ่งในยุทธวิธีที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากของกองกำลังเวียดนามเหนือในช่วงสงครามเวียดนาม (พันเอกศนิโรจน์ ธรรมยศ, 2561: 53-55)

จากที่กล่าวมาในข้างต้น พบว่ากองกำลังของเวียดนามเหนือถือเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม หรือเวียดนามเหนือประสบความสำเร็จในการรวมประเทศ ในนามของประเทศเวียดนามที่มีการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ มีการมุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของการจัดตั้งกองกำลังต่างๆของเวียดนามเหนือที่มีส่วนในการสู้รบในช่วงสงครามเวียดนาม อย่างนโยบายทางการทหารและการวางกลยุทธ์ โดยการศึกษาจะเน้นประเด็นสำคัญของความน่าสนใจไปที่พัฒนาการของกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) และการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) รวมไปถึงยุทธวิธีการสู้รบแบบกองโจรของกองกำลังติดอาวุธ และสงครามนอกแบบต่างๆในสงครามเวียดนาม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านของฝั่งเวียดนามเหนือ ว่ามีแบบแผนและวิธีปฏิบัติอย่างไรในการรับมือกับประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา จนสามารถเอาชนะและรวมประเทศเวียดนามใต้ในท้ายที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นและประเด็นสำคัญของบทบาทกองกำลังเวียดนามเหนือและยุทธวิธีต่างๆให้เข้าใจถึงที่สุด

ก่อวินาศกรรม และการเคลื่อนที่พิเศษเพื่อพิชิตกองทัพตามแบบที่ใหญ่กว่าและเคลื่อนที่ได้น้อยกว่า หรือโจมตีเป้าหมายที่อ่อนแอกว่า และถอนตัวในทันทีโดยที่ศัตรูไม่ทันได้ตั้งตัว จนสามารถสร้างความเสียหายให้กับศัตรูเป็นอย่างมากกิตติกุล (กิตติกุล, 2556: 41-44)

จุดประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) ที่ส่งผลต่อการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) ในสงครามเวียดนาม
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การรบและการระดมมวลชนของกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) และแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) ในสงครามเวียดนาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจถึงพัฒนาการของกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) ที่ส่งผลต่อการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) ในสงครามเวียดนาม
2. เข้าใจถึงยุทธศาสตร์การรบและการระดมมวลชนของกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) และแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) ในสงครามเวียดนาม

การทบทวนวรรณกรรมและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

1. กลุ่มงานที่ศึกษาเกี่ยวกับสงครามเวียดนาม

เขียน ชีระวิทย์ (เขียน, 2542: 38-40) “เวียดนาม สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ” งานเขียนที่กล่าวถึงสถานการณ์ภายหลังจากเหตุการณ์สงครามอินโดจีนครั้งที่ 1 ในช่วงที่สหรัฐอเมริกาเริ่มแสดงบทบาท หลังจากที่ฝรั่งเศสกำลังพิจารณาถอนตัวออกไป โดยสหรัฐอเมริกาต้องการเข้ามามีบทบาท ในการทำสงครามต่อจากฝรั่งเศส และเข้ามาแทนที่ฝรั่งเศสในอินโดจีน เนื่องจากต้องการสกัดกั้นภัยคอมมิวนิสต์ และให้ความช่วยเหลือรัฐบาลที่เป็นฝ่ายโลกเสรี ในแถบอินโดจีน เวียดนาม กัมพูชา และลาว

ในนโยบายการสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์นั้น สหรัฐอเมริกาได้เข้ารับผิดชอบเป็นผู้นำฝ่ายโลกเสรี ในช่วงนั้นสภาความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาได้วิเคราะห์สถานการณ์ในเอเชียว่าจะจะเป็นไปตามทฤษฎีโดมิโน สหรัฐอเมริกาจึงต้องมีวิธีการป้องกันรัฐบาลของประเทศในค่ายเสรีในอินโดจีน ไม่ให้ล้มตามกันนั้น โดยมีแนวทางการกระทำในรูปแบบต่าง ๆ รวมไปถึงให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่นทางด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯได้ให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามใต้ ทั้งรายจ่ายด้านการทหาร และให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในแถบอินโดจีน อีกทั้งยังรวมไปถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการอย่างเปิดเผย

การทำสงครามในเวียดนามนั้นสหรัฐฯได้ระดมคน ทหารยากร และสูญเสียชีวิตของชาวอเมริกันเป็นอย่างมาก เนื่องจากความเสียเปรียบ เพราะมาจากแดนไกล ในทางกลับกันฝั่งคอมมิวนิสต์ได้เปรียบทางยุทธศาสตร์การแทรกแซงจากภายนอก และกระทำได้ง่ายกว่า เพราะมีภูมิศาสตร์ที่ต่อเนื่อง ปกปิดความลับได้ดีกว่า อีกทั้งยังเป็นระบบปิดแบบคอมมิวนิสต์ ทำให้สามารถควบคุมได้ง่าย เนื่องจากเป็นระบบเผด็จการ นอกจากนี้คอมมิวนิสต์ยังมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการทำสงครามไม่แพงเท่ากับของสหรัฐอเมริกา ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเป็นระบบประชาธิปไตย นอกจากต้องทำสงครามในยุทธภูมิอินโดจีนแล้ว ยังต้องทำศึกกับประชาชนของตนที่ต่อต้านสงครามเวียดนามอีกด้วย

พวงทอง ภาวครพันธุ์ (พวงทอง, 2549: 6-7) “สงครามเวียดนาม สงครามกับความจริงของประเทศไทย” หนังสือที่อธิบายถึงสงครามเวียดนามว่าเป็นผลพวงโดยตรงของการเผชิญหน้าระหว่างโลกทุน

นิยมเสรีกับโลกคอมมิวนิสต์ นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองยุติลงโดยมีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ที่ร้อนแรงที่สุดของการประลองอิทธิพลอำนาจของมหาอำนาจในช่วงสงครามเย็น

สงครามเย็นได้ขยายตัวเข้าสู่เอเชีย สหรัฐฯมองว่าการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นภัยคุกคามโดยตรงต่อผลประโยชน์ของตน เพราะสหรัฐฯต้องการสถาปนาระบบการเมืองและเศรษฐกิจโลกที่ตอบสนองต่อการขยายตัวของระบบทุนนิยมเสรีที่ประเทศต่างๆต้องมีนโยบายเปิดประตู ต้อนรับการลงทุนและสินค้าจากต่างชาติ โดยไม่ถูกปิดกั้น ภาวะเช่นนี้จำเป็นอย่างยิ่งต่อการเอาชนะภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจและเพื่อสร้างความมั่งคั่งของสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้การรักษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ปลอดภัยจากการครอบครองของลัทธิคอมมิวนิสต์ยังสำคัญต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่สองอีกด้วย เพราะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวข้องกับทั้งในแง่ที่เป็นผู้ป้อนวัตถุดิบและตลาดสินค้าอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น และแน่นอนว่าย่อมส่งผลต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจในยุโรปตะวันตกไปด้วยเช่นกัน ฉะนั้นสหรัฐฯจึงต้องการพันธมิตรในเอเชียที่ไวใจและพึ่งพาอาศัยได้ แม้ว่ารัฐพันธมิตรของตนจะเป็นรัฐเผด็จการก็ตาม ขอเพียงรัฐนั้นร่วมมือกับสหรัฐฯต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ สหรัฐฯก็พร้อมให้การสนับสนุนทุกด้านและนี่จึงเป็นปัญหาประการสำคัญที่ทำให้รัฐพันธมิตรของสหรัฐฯเกือบทั้งหมดในเอเชียและทวีปอเมริกาใต้ในยุคสงครามเย็นเป็นรัฐเผด็จการ

ในแง่อุดมการณ์ผู้นำอเมริกันเชื่อว่าคุณค่าและแบบแผนการดำเนินชีวิตที่คนอเมริกันปรารถนาและยกย่องทั้งด้านเศรษฐกิจ (แบบทุนนิยมเสรี) ระบบการเมือง (แบบประชาธิปไตยการเลือกตั้ง การเมืองแบบตัวแทน) และวัฒนธรรม (ที่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคที่ตรงข้ามกับระบบวรรณะระบบอุปถัมภ์) เป็นสิ่งที่สหรัฐฯต้องปกป้อง ดังนั้นสหรัฐฯในการเมืองโลกจึงมุ่งที่จะปกป้องและผลักดันคุณค่าให้ด้านดังกล่าวก้าวไปข้างหน้าในแบบของตน

พันเอกศนิโรจน์ ธรรมยศ (ศนิโรจน์, 2561: 11-15) “สงครามเวียดนาม” หนังสือที่กล่าวถึงความหมายของสงครามเวียดนาม ว่าเป็นสงครามที่ถูกใช้เป็นบทเรียนและกรณีศึกษาการรบในหลายลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น เป็นสงครามตัวแทนครั้งสำคัญระหว่างโลกเสรี และโลกคอมมิวนิสต์ ในยุคสงครามเย็น อีกทั้งยังเป็นสงครามระหว่างประเทศโลกที่หนึ่ง หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว กับประเทศโลกที่สาม ซึ่งเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนาเป็นอย่างมาก ทำให้สงครามเวียดนามกลายเป็นสงครามระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่ กับภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนถึงถูกจัดให้เป็นการรบระหว่าง

สงครามในแบบ และสงครามนอกแบบที่น่าสนใจครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์สงคราม และบางครั้ง สงครามดังกล่าวนี้ได้ถูกจัดให้เป็นสงครามระหว่างคนผิวขาว กับคนผิวเหลือง ตามแนวความคิดการจำแนก ชาติพันธุ์ตามเชื้อชาติและสีผิว

โดยสงครามเวียดนามถูกจัดเป็น สงครามอสมมาตร ซึ่งเป็นสงครามที่กองกำลังรบของทั้ง 2 ฝ่ายมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยฝ่ายสหรัฐอเมริกามีกำลังรบที่เหนือกว่า และมียุทธโศปกรณ์ที่ ได้เปรียบอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากสหรัฐเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและยังได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มีอำนาจการผลิตที่สูงที่สุดของโลกในขณะนั้น อีกทั้งทหาร ส่วนใหญ่ของกองทัพล้วนมีเกณฑ์การศึกษาและผ่านการฝึกฝนมาอย่างซ้ำของก่อนที่จะเข้าสู่สมรภูมิ การรบ นอกจากกำลังพลจะมีคุณภาพที่สูงแล้ว กองทัพสหรัฐยังมีปริมาณกองกำลังทหารที่เหนือกว่า เวียดนามเหนือเป็นอย่างมาก

ในทางตรงกันข้าม เวียดนามเหนือเป็นประเทศเกษตรกรรมที่เพิ่งผ่านพ้นสงครามกับอดีตเจ้า อาณานิคมอย่างฝรั่งเศสและญี่ปุ่น บ้านเมืองในช่วงนั้นตกอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ สภาวะเศรษฐกิจอยู่ใน ขั้นยากจน และกองทัพเวียดนามเหนือ และกองกำลังเวียดกงนั้น มีกำลังทหารที่ประกอบกันจาก หลายภาคส่วน ทั้งจากทหารหลัก ทหารอาสาสมัครกองโจร และชาวบ้าน ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วทหารฝ่าย เวียดนามเหนือและเวียดกง ซึ่งเดิมคือทหารเวียดมินท์ ที่ทำการต่อสู้กับมหาอำนาจอย่างฝรั่งเศสและ ญี่ปุ่นมาอย่างยาวนาน โดยคนพวกนี้สำเร็จการศึกษาแค่มัธยมหรือต่ำกว่านั้น ไม่เคยสัมผัสกับ เทคโนโลยีขั้นสูงมาก่อน เคยดำรงชีพอยู่แค่พื้นที่ชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ส่วนอาวุธยุทธโศปกรณ์ ของเวียดนามเหนือและเวียดกังก็น้อยกว่าสหรัฐอเมริกาอย่างสิ้นเชิง

เพ็ชรี สุมิตร (เพ็ชรี, 2545: 319-320) ผู้แปล “**เวียดนาม: ประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร**” ได้ กล่าวถึงการต่อสู้ที่เกิดขึ้นอย่างยาวนานระหว่างเวียดนามเหนือ และเวียดนามใต้ที่ได้รับสนับสนุนโดย สหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องการผลักดันโลกเสรี และต่อต้านสังคมนิยม การทำสงครามนี้ส่งผลกระทบต่ออย่าง ต่อเนื่อง รวมถึงเกิดผลเสียหลายด้านแก่ประเทศเวียดนาม เป็นเวลานานกว่า 20 ปีตั้งแต่ ค.ศ. 1954-1975

การสู้รบอันยืดเยื้อนี้ส่งผลให้ชาวเวียดนามทั้งในภาคเหนือและภาคใต้ต้องต่อสู้ด้วยความ ยากลำบากต่อต้านลัทธิอาณานิคมใหม่ของสหรัฐอเมริกา การรื้อฟื้นโครงสร้างทางสังคม-เศรษฐกิจ ทั้งหมดและการก่อตั้งพื้นฐานเบื้องต้นทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจของลัทธิสังคมนิยมใน

ภาคเหนือของเวียดนามก็ดำเนินไปแม้ว่าสหรัฐอเมริกาเข้ามารุกรานอยู่ ขณะที่สถานการณ์เริ่มดีขึ้น การต่อสู้ระหว่างชาวเวียดนามทั้งหมดกับจักรวรรดินิยมอเมริกันกลายเป็นการเผชิญหน้ากันอย่างเอาเป็นเอาตายในยุคสมัยนั้น จักรวรรดินิยมอเมริกันต้องการทำเวียดนามให้เป็นตัวอย่าง เป็นการพิสูจน์ยุทธวิธีในโลกของพวกเขา ดังนั้นสงครามเบ็ดเสร็จของพวกเขาจึงใช้ทุกวิธีการเท่าที่พวกเขามีอยู่สำหรับชาวเวียดนามการทำหายครั้งนี้เป็นของยากที่สุดเท่าที่เคยประสบมา แต่พวกเขาก็รู้ตัวว่าการรบมิใช่ แต่เฉพาะเพื่อป้องกันเอกราชและเสรีภาพ แต่เพื่อสันติภาพของโลกด้วยการปลดปล่อยชาติอื่น ๆ และการป้องกันค่ายสังคมนิยม

ในระหว่าง ค.ศ. 1954-1975 อาจแยกได้เป็น 3 ระยะคือ 1.) ค.ศ. 1954-1965 ก่อตั้งพื้นฐานเบื้องต้นของลัทธิสังคมนิยมในภาคเหนือและชาวเวียดนามใต้ต่อสู้กับการกดขี่และสงครามอาณานิคมแบบใหม่ 2.) ค.ศ. 1965-1973 การต่อสู้ทั้งหมดทั้งในภาคเหนือและภาคใต้ซึ่งต่อต้านการรุกรานของสหรัฐอเมริกาโดยตรงยุติด้วยการลงนามในข้อตกลงปารีสในเดือนมกราคม ค.ศ. 1973 และ 3.) ค.ศ. 1973-1975 ความล้มเหลวของรัฐบาลต่อต้านอาณานิคมในภาคใต้

วนิชฐนาถ นิลดี (วนิชฐนาถ, 2555: 23-24) “**ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ค.ศ. 1945-1975**” งานวิจัยเกี่ยวกับขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ได้กล่าวถึงสถานการณ์ในช่วงสงครามเวียดนาม ค.ศ. 1954-1975 เกี่ยวกับความขัดแย้งที่ก่อตัวขึ้น ระหว่างเวียดนามเหนือ และเวียดนามใต้ ซึ่งเป็นการแข่งขันของมหาอำนาจ ระหว่างโลกเสรีและคอมมิวนิสต์ โดยมีสงครามตัวแทนอย่างสงครามเวียดนาม

โดยสหรัฐอเมริกาที่ให้การสนับสนุนเวียดนามใต้มีความเชื่อว่าลัทธิคอมมิวนิสต์จะขยายตัวออกไปยังประเทศต่างๆทั่วโลก อันเป็นที่มาของทฤษฎีโดมิโน ในกรณีของเวียดนามเหนือ จากความเชื่อตามทฤษฎีโดมิโนทำให้สหรัฐขาดสติใจเข้าแทรกแซงในเวียดนาม โดยเริ่มต้นจากการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับฝรั่งเศส เพื่อสนับสนุนให้ฝรั่งเศสทำสงครามในเวียดนาม นอกจากนี้ยังได้เปิดการเจรจากับฝรั่งเศสเพื่อถ่ายโอนความรับผิดชอบด้านการทหาร และการเงินของเวียดนามใต้จากการดูแลของฝรั่งเศสให้ไปอยู่ในความดูแลของสหรัฐอเมริกาโดยตรง

เมื่อขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามชนะฝรั่งเศสในสงครามที่สมรภูมิตีเยนเปียนฟู จนนำไปสู่การลงนามในข้อตกลงเจนีวาที่ระบุให้ใช้เส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเขตแดนเวียดนามภาคเหนือจัดตั้งเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามใช้การปกครองแบบสังคมนิยม และเวียดนามภาคใต้

จัดตั้งเป็นสาธารณรัฐเวียดนามตามข้อตกลง ในสนธิสัญญาเจนีวายังระบุให้ฝรั่งเศสต้องถอนทหารออกจากเวียดนาม และระบุให้ปี 1956 ต้องจัดการเลือกตั้งในเวียดนามตั้งแต่ปี 1954 เป็นต้นมา ฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามได้ตระหนักดีว่าสหรัฐอเมริกาต้องการสร้างเวียดนามใต้ให้อยู่ในฐานะอาณานิคมรูปแบบใหม่ของสหรัฐฯ และใช้เวียดนามใต้เป็นที่ตั้งฐานทัพเพื่อโจมตีเวียดนามเหนือ สหรัฐฯอ้างว่าที่ ต้องโจมตีเวียดนามเหนือก็เพื่อป้องกันไม่ให้นิวคลีอัมในเวียดนามภาคเหนือรวมตัวก่อการปฏิวัติแบบสังคมนิยมได้ เพราะสหรัฐฯเกรงว่าหากเวียดนามเหนือสามารถปฏิวัติแบบสังคมนิยมได้นั้น ลัทธิสังคมนิยมอาจกระจายไปทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามวันเวลาเริ่มต้นของสงครามเวียดนามไม่อาจสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเริ่มขึ้นเมื่อใด เพราะการต่อสู้ระยะแรกในสงครามของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ใช้วิธีการต่อสู้แบบจรรยาธลอบโจมตีก่อนพัฒนามาสู่การทำสงครามในรูปแบบปกติ

2. กลุ่มงานที่ศึกษาเกี่ยวกับขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม

เขียน ธีระวิทย์ (เขียน, 2542: 163) “เวียดนาม สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ” หนังสือที่อธิบายถึงจุดเริ่มต้นของกองกำลังติดอาวุธของเวียดนาม โดยถูกจัดตั้งตามคำสั่งของคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ซึ่งถือกำเนิดมาจากกองกำลังป้องกันตนเอง ที่เป็นหน่วยรักษาความมั่นคงในระดับมวลชน ซึ่งติดอาวุธในยามจำเป็น และปลุกกระดมโดยองค์กรมวลชนภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม หลังจากนั้นก็พัฒนาเป็นกองกำลังติดอาวุธเวียดมินห์ ซึ่งทำหน้าที่ในการปลดปล่อยเวียดนามออกจากการปกครอง

แรกเริ่มกองกำลังคอมมิวนิสต์ได้ก่อตัวขึ้นในหน่วยพื้นฐานกระจายอยู่ทั่วไปเพื่อสนับสนุนฝ่ายที่ต่อสู้กับอำนาจรัฐของฝรั่งเศส เมื่อโฮจิมินห์กลับจากต่างแดนในเดือนกุมภาพันธ์ 1941 ก็ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำสัมพันธมิตรของสมาคมเพื่อเอกราชของเวียดนาม หรือเรียกย่อ ๆ ว่า “เวียดมินห์” ทั้งในด้านการเมืองและการทหาร ต่อมาเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 1944 จ้อ เงวียน ย่าบ ได้รับการแต่งตั้งจากพรรคให้เป็นผู้นำกองกำลังติดอาวุธของพรรค 34 คนซึ่งเรียกว่า “กองทัพโฆษณาและปลดแอกเวียดนาม” (ต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามถือเอาวันนี้เป็นวันสถาปนากองทัพแห่งชาติ) หลังจากนั้นกองกำลังติดอาวุธเวียดนามได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในสมัยที่ญี่ปุ่นเข้ายึดครองอินโดจีนแทนฝรั่งเศสถึงวันที่ 4 มิถุนายน 1945 คอมมิวนิสต์เวียดนามประกาศเขตปลดปล่อยอย่างเป็นทางการทุกจังหวัด ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือ อาศัยช่องว่างแห่งอำนาจ

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุด ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ และฝรั่งเศสก็ยังบอบช้ำ กองกำลังเวียดนามก็ได้ขยายการควบคุมพื้นที่อย่างรวดเร็ว กองกำลังติดอาวุธเวียดนามที่มีบทบาทสำคัญมากในการขยายเขตยึดครอง และการสถาปนา “ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ” เมื่อวันที่ 2 กันยายน 1945 ก่อนหน้านั้นกองกำลังติดอาวุธของฝ่ายคอมมิวนิสต์มีชื่อเรียกต่าง ๆ เปลี่ยนไปหลายครั้ง แต่ในที่สุดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1951 สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้ให้ชื่อกำลังกองทัพของตนใหม่ ว่า “ กองทัพประชาชนเวียดนาม (Vietnam People's Army) ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้กันอย่างเป็นทางการมาจนถึงทุกวันนี้ หมายถึงทหารประจำการของคอมมิวนิสต์เวียดนามที่เป็นกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ นอกจากนั้นสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามยังมีกองกำลังติดอาวุธที่เรียกว่า กองทหารท้องถิ่น ทหารอาสารักษาดินแดน กองกำลังป้องกันตนเอง และทหารกองหนุน อีกจำนวนมาก

ประเวศ ศรีพิพัฒน์ (ประเวศ, 2510: 84-85) ผู้แปล “ **จากระบอบอาณานิคมสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ ประวัติศาสตร์อันเป็นที่มาของเวียดนามเหนือ** ” หนังสือที่เขียนอธิบายเกี่ยวกับการปรากฏตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เข้ามาในเวียดนาม ก่อนที่จะจัดตั้งเป็นกองกำลังเวียดนามเหนือ โดยแบ่งออกเป็นหลายขบวนการ หลายช่วงเวลา หนึ่งในนั้นก็คือเวียดนามห์ หรือสันนิบาตเพื่อความเป็นเอกราชของเวียดนาม โดยมีบทบาทในการสู้รบเพื่อความเป็นเอกราชแห่งชาติของตน รวมไปถึงต่อสู้กับขบวนการชาตินิยมอื่น ๆ และระบอบอาณานิคม จนประสบความสำเร็จในการประกาศเอกราช

วิวัฒนาการอย่างสมบูรณ์ของลัทธิคอมมิวนิสต์ในเวียดนามนับแต่การจัดสร้างหน่วยคอมมิวนิสต์หน่วยแรกในปี ค.ศ. 1925 มีจัดถึงการตั้งระบอบการร่วมกันทำเกษตรกรรมขึ้นทั่วดินแดนของเวียดนามเหนือในปี ค.ศ. 1956 นั้นอาจแบ่งออกได้โดยสะดวก เป็นหกขบวนการต่อเนื่องกัน แต่ละขบวนการจะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการโดยทั่วไปในแต่ละยุคโดยเฉพาะ และแต่ละขบวนการผิดแผกกับขบวนการอื่น ๆ ก็ในด้านแผนงานระยะสั้นของแต่ละขบวนการ การอบรมทางการเมือง และกลยุทธ์ในการปฏิวัติ รวมทั้งการนำจากภายนอกที่ชาวเวียดนามที่เป็นคอมมิวนิสต์รับรอง บางครั้งคอมมิวนิสต์เวียดนามก็ให้ความจงรักภักดีต่อปักกิ่ง และบางครั้งก็แสดงความจงรักภักดีโดยตรงต่อมอสโคว์ หรือไม่ก็โดยทางอ้อมผ่านที่ทำการสื่อสารต่าง ๆ ในเมืองกวางตุ๋ง เชียงไฮ้ กรุงเทพฯ และปารีส

การดำเนินงานปฏิวัติตอนต่าง ๆ นั้นต้องหยุดปฏิบัติกันบ้างเป็นบางเวลา เพราะมีการปราบปรามอย่างรุนแรง หรือไม่ก็เพราะความยุ่งยากภายใน โดยมีขบวนการที่สำคัญ 5 ขบวนการ คือ

ขบวนการอันท์-เนียน (ค.ศ.1925-1928), ขบวนการเง-อันโซเวียต (ค.ศ. 1930-1931), ขบวนการของ
 แนวนิยม (ค.ศ. 1936-1937), ขบวนการเวียดนามห์ (ค.ศ. 1941-1946), ขบวนการสงครามต่อต้าน
 (ค.ศ. 1946-1954), และขบวนการปฏิรูปที่ดิน (ค.ศ. 1953-1956) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1951 พวก
 คอมมิวนิสต์ได้เริ่มแผ้วทางเพื่อการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งความจริงนั้นก็คือการจัดตั้ง การปกครองแบบเผด็จ
 การของชนชั้นกรรมาชีพ โดยมีการเก็บภาษีการเกษตร และโดยการก่อการร้ายเป็นครั้งคราว

เพ็ชรี สุมิตร (เพ็ชรี, 2545: 248-249) ผู้แปล “เวียดนาม: ประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร”
 หนังสือที่กล่าวถึงกองกำลังเวียดนามห์ หรือสันนิบาตเพื่อเอกราชของชาวเวียดนาม ที่พรรคคอมมิวนิสต์
 อินโดจีน ซึ่งมี โฮจิมินห์เป็นหัวหน้า ได้รวบรวมกลุ่มรักชาติต่าง ๆ ของเวียดนาม จัดเป็นแนวร่วมเพื่อ
 ต่อต้าน ขับไล่ญี่ปุ่น จนสามารถทำลายกองกำลังทหารญี่ปุ่น และสามารถจัดตั้งขึ้นเป็นกองทัพได้ใน
 ที่สุด

กองกำลังเวียดนามห์ หรือสันนิบาตเพื่อเอกราชของชาวเวียดนาม เกี่ยวข้องกับคนงาน ชาวนา
 ยาวชน องค์กรสตรี และกองกำลังแบบกองโจรที่ปฏิบัติการอยู่ในที่ราบสูง องค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ต่าง
 ทำงานเพื่อ “กอบกู้ชาติ” นำคนทุกชั้นรวมทั้งชนชั้นกลางและเจ้าของที่ดินมารวมเข้าด้วยกัน โดยมีข้อ
 แม้ว่าจะต้องร่วมกันต่อสู้กับพวกจักรวรรดิสี่เหลี่ยมฝรั่งเศสและญี่ปุ่น พวกเวียดนามห์ใช้สัญลักษณ์เป็น
 ธงแดงประดับด้วยดาว พวกเวียดนามห์ได้รับความสนับสนุนอย่างรวดเร็วในหมู่ชนชั้นกรรมาชีพผู้ซึ่ง
 ประสบชะตากรรมที่เลวร้ายยิ่งขึ้นภายใต้แอกของฝรั่งเศส และญี่ปุ่น โดยเฉพาะญี่ปุ่นยิ่งเพิ่มความกดขี่
 มากขึ้นพวกชนชั้นนายทุนแตกแยกกันอย่างรุนแรง และปัญญาชนกับกลุ่มนักศึกษาซึ่งค่อย ๆ แยกตัว
 ออกทีละเล็กละน้อยจากกลุ่มนิยมญี่ปุ่น และกลุ่มนิยมฝรั่งเศส โดยหันมาร่วมกับพวกเวียดนามห์ใน
 ค.ศ. 1943 กลุ่มปัญญาชน และชนชั้นนายทุนก่อตั้งพรรคประชาธิปไตยเพื่อรวมพลังส่วนหนึ่งของชน
 ชั้นกลางของชาติ ในไม่ช้าพรรคนี้ก็รวมกับพรรคเวียดนามห์

ในปีเดียวกันนั้นพรรคคอมมิวนิสต์ก็เริ่มแผนปฏิบัติการในด้านการศึกษาซึ่งกระตุ้นความสนใจ
 อย่างมากในหมู่ปัญญาชน อีกทั้งยังได้ก่อตั้งสมาคมวัฒนธรรมเพื่อการกู้ชาติ ตามมาด้วยการก่อตั้ง
 สมาคมทหารเพื่อการกู้ชาติอันเกี่ยวข้องกับผู้รักชาติซึ่งมีบัญชาอยู่ในกองทัพอาณานิคม ขณะที่สงคราม
 ดำเนินไปและความขัดแย้งปรากฏขึ้นระหว่างฝรั่งเศสและญี่ปุ่น กิจกรรมของพวกเวียดนามห์ในหมู่
 มวลชนก็ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ พยายามหาทางแม้แต่จะร่วมมือกับพวกประชาธิปไตยฝรั่งเศส ผู้
 ต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่นและรัฐบาลในช่วงนั้น

วณิชฐนาถ นิลดี (วณิชฐนาถ, 2555: 23-24) “ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ค.ศ. 1945-1975” งานวิจัยที่เขียนเกี่ยวกับขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ซึ่งได้อธิบายถึงการเกิดขึ้นของกองกำลังในสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม หรือเวียดนามเหนือ โดยเริ่มมาจากการรวมตัวของชาวเวียดนามทุกกลุ่มการเมือง ทุกชนชั้น ทุกพรรคการเมือง และทุกคนที่รักชาติที่ต้องการต่อสู้เพื่อขับไล่ฝรั่งเศสและญี่ปุ่น และก่อตั้งขึ้นเป็นกองกำลังต่างๆ อย่างเวียดนามมินห์ ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ซึ่งในภายหลังก็ได้ก้าวขึ้นมาบริหารประเทศอย่างเต็มรูปแบบและกลายเป็นองค์กรหลักในการจัดการบริหารประเทศอย่างเป็นทางการ

โดยแรกเริ่มพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้มีการเสนอให้จัดตั้งแนวร่วมสหพันธ์เวียดนามเพื่อเอกราช หรือเวียดนามมินห์ขึ้นในการประชุมครั้งนี้ เนื่องจากมีการรวมตัวกันของชาวเวียดนามมากมาย หลายชนชั้น ที่ต้องการจะปลดปล่อยประเทศให้เป็นเอกราช โดยจะให้แนวร่วมนี้เป็นที่รวมของชาวเวียดนามเพื่อทำการต่อสู้กับญี่ปุ่นและฝรั่งเศส ซึ่งให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนเป็นผู้มีบทบาทนำ และเป็นผู้เสนอแนวนโยบายของเวียดนามมินห์ ในส่วนของสมาชิกเวียดนามมินห์สามารถจัดตั้งได้ตามความเหมาะสมทางสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น กล่าวคือสามารถจัดตั้งเป็นชมรมชานาภูชาติ ชมรมกรรมกรภูชาติ ชมรมเยาวชนภูชาติ หรือชมรมสตรีภูชาติได้ แต่ทุกชมรมก็ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกเวียดนามมินห์

นอกจากจัดตั้งเวียดนามมินห์พรรคยังได้มีมติให้จัดตั้งกองทัพเวียดนามเพื่อเป็นกองกำลังหลักในการทำสงครามในระยะก่อตัวกองทัพนี้มีลักษณะเป็นหน่วยป้องกันตนเอง ระยะต่อมาเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ. 1944 วอ เหงวียน ซ่าป ได้จัดตั้งกองทัพโฆษณาชนเชื้อเพื่อปลดปล่อยเวียดนามขึ้นครั้งแรกที่จังหวัดกว๋างบิ่ง ต่อมาในปี 1945 เมื่อสงครามกอบกู้เอกราชของเวียดนามได้เริ่มต้นขึ้นจึงได้มีการจัดวางอำนาจของประชาชนในเขตปลดปล่อยมีการรวมกลุ่มของกองทัพปฏิวัติติดอาวุธโดยใช้ชื่อว่า “กองทัพปลดปล่อยแห่งเวียดนาม” ภายหลังจากที่การปฏิวัติเดือนสิงหาคม 1945 ประสบความสำเร็จกองทัพปลดปล่อยได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วกลายเป็นกองทัพติดอาวุธของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามและกลายเป็นกองทัพของประชาชนเวียดนามในเวลาต่อมา

3. กลุ่มงานที่ศึกษาเกี่ยวกับยุทธวิธีสงครามกองโจร

กิตติกุล (กิตติกุล, 2556: 41-44) ผู้แปล “ทฤษฎีสงครามกองโจร” หนังสืออธิบายเกี่ยวกับสงครามกองโจร ที่พูดถึงกลยุทธ์และยุทธวิธีต่าง ๆ รวมถึงปัจจัยสำคัญของสงครามกองโจร โดยเรียบเรียงผ่านนายแพทย์นักปฏิวัติ เซ กูวารา จากเหตุการณ์ปฏิวัติที่คิวบา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจุดยืน และแนวทางการต่อสู้ของขบวนการประชาชนในแต่ละพื้นที่ ฐานถิ่นที่แตกต่างกันไปตามแต่สภาพการณ์แห่งภวะนั้นๆ โดยความหมายของการทำสงครามกองโจรนั้นถูกนำมาใช้อย่างอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตหลายต่อหลายครั้ง รวมถึงในสงครามเวียดนาม ที่กองกำลังเวียดนามเหนือนำมาใช้ทำสงครามกับฝั่งสหรัฐอเมริกา

ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มกองโจรก็คือการเคลื่อนที่ได้เร็ว สิ่งนี้จะทำให้หน่วยกองโจรเคลื่อนที่ได้ไกลไปจากจุดหนึ่ง ๆ ได้ภายในไม่กี่นาที และถ้าหากจำเป็น แม้แต่ในเวลาไม่กี่ชั่วโมงก็อาจจะออกไปจากเขตหนึ่ง ๆ ได้ ทั้งยังทำให้เปลี่ยนแปลงแนวรบได้ทันทีและหลีกเลี่ยงการถูกปิดล้อมแบบต่างๆได้ด้วย ในภาวะแวดล้อมของสงครามบังคับหน่วยงานกองโจรก็ต้องสามารถอุทิศตัวเองอย่างเต็มที่เพื่อที่จะหลบหนีออกจากการปิดล้อมของศัตรู ซึ่งเป็นหนทางเดียวของศัตรูที่จะบังคับให้กลุ่มเข้าทำการต่อสู้ที่ฝ่ายกองโจรต้องเสียเปรียบ แล้วก็เปลี่ยนการสู้รบมาเป็นการปิดล้อมในทางตรงกันข้ามก็ได้ (กลุ่มคนกลุ่มเล็ก ๆ อาจจะเป็นไปได้ที่ถูกปิดล้อมโดยศัตรู ในขณะที่ทันใดนั้นศัตรูก็จะถูกปิดล้อมโดยกลุ่มที่มาช่วยที่แข็งแกร่งกว่าได้ หรือคนจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในที่ปลอดภัยก็อาจเป็นเหยื่อล่อซึ่งจะนำไปสู่การปิดล้อมและการทำลายกองทหารทั้งหมด) อีกทั้งยังสามารถเป็นไปได้อย่างที่จะทำให้องค์กรศัตรูไม่อาจเคลื่อนที่ได้ง่าย ทั้งยังบังคับให้มันต้องสิ้นเปลืองกระสุนไปอีกเป็นจำนวนมากและยังทำให้องค์กรต้องตายไปด้วยโดยที่ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายอย่างมหาศาลต่อกองโจร

ยุทธวิธีแบบนี้สามารถปรับมาใช้ได้ในตอนกลางคืนโดยเพิ่มและแสดงให้เห็นความก้าวร้าวให้มากยิ่งขึ้นเพราะว่าในภาวะเช่นนี้การปิดล้อมโดยตรงย่อมเป็นการยากยิ่งขึ้นการเคลื่อนที่ในตอนกลางคืนก็เป็นคุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของหน่วยกองโจร ซึ่งสามารถทำให้ไปยังจุดที่จะโจมตีล่วงหน้าได้ และเมื่ออันตรายจากการทรยศเกิดขึ้น ก็อาจจะเคลื่อนที่ไปยังเขตใหม่ได้ง่าย การที่กองโจรมีความด้อยกำลังกว่านี้เองที่ทำให้พวกเขาต้องโจมตีโดยไม่ให้ศัตรูรู้เนื้อรู้ตัว ประโยชน์อย่างใหญ่หลวงที่เกิดขึ้นก็คือ นักรบกองโจรสามารถนำความเสียหายให้แก่ศัตรูได้โดยปราศจากการได้รับความสูญเสีย ในการต่อสู้ระหว่างคนร้อยคนฝ่ายหนึ่งกับคนเพียงสิบคนอีกฝ่ายหนึ่ง การสูญเสียไม่อาจนำมาเปรียบเทียบกันได้เมื่อแต่ละฝ่ายมีคนตายเกิดขึ้น เมื่อฝ่ายศัตรูมีการสูญเสียก็อาจทดแทน

ได้และก็จะมีความกระทบกระเทือนเพียงหนึ่งเปอร์เซ็นต์เท่านั้น ในการสูญเสียของฝ่ายกองโจรนั้นจำต้องอาศัยเวลามากในการทดแทน เพราะมีพวกนักรบที่มีความสามารถพิเศษสูงมักเสียชีวิตรวมอยู่ด้วยและมีผลกระทบเท่ากับสิบเปอร์เซ็นต์ของกองกำลังในการปฏิบัติการ

พันเอกศนิโรจน์ ธรรมยศ (ศนิโรจน์, 2561: 141-142) “สงครามเวียดนาม” กล่าวถึงสงครามกองโจร หรือสงครามนอกแบบ ที่ถูกนำมาใช้โดยกองกำลังเวียดนามเหนือเพื่อต่อต้านสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามเวียดนาม ในขณะที่สงครามเวียดนามได้แผ่ขยายอาณาเขตกว้างขวางมากยิ่งขึ้น สหรัฐอเมริกาเริ่มตระหนักได้ว่าการรบในเวียดนามไม่ใช่การรบตามแบบ หรือการรบในตำรา หากแต่เป็นการรบแบบสงครามนอกแบบ หรือสงครามกองโจรที่ไร้รูปแบบอย่างสิ้นเชิง

แม้ว่ากองกำลังทหารเวียดนามเหนือ และกองทหารเวียดกงจะเป็นกองกำลังที่จัดตั้งขึ้นตามแบบฉบับของกองทัพสมัยใหม่หาก แต่ยุทธวิธีของฝ่ายเวียดนามเหนือไม่มีปรากฏในตำราการรบที่สอนอยู่ในโรงเรียนการทหารทั่วไป พวกเขาใช้ยุทธวิธีแทรกซึมและซุ่มโจมตีจนกลายเป็นสงครามที่ไร้ขอบเขตไม่มีเส้นแบ่งเขตแดนที่ชัดเจนระหว่างทั้งสองฝ่าย แตกต่างจากการรบในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ทหารทั้งสองฝ่ายต่างมีเส้นแบ่งเขตแดนที่ชัดเจน มีรูปแบบที่เป็นสัญลักษณ์บ่งชี้ว่าเป็นทหารฝ่ายใดหาก แต่ในสงครามเวียดนามการรบเกิดขึ้นได้ทุกที่และทุกเวลา ไม่ว่าจะป็นในป่าทึบหรือใจกลางเมืองฝ่ายข้าศึก โดยเฉพาะกองกำลังเวียดกงไม่มีรูปแบบที่บ่งบอกชัดเจนว่าเป็นทหารเวียดกงหรือเวียดนามเหนือข้าศึกอาจแต่งกายในชุดชาวบ้าน ธรรมดาอาจเป็นทั้งเด็กผู้หญิงหรือคนชรา นับเป็นการรบที่ไร้รูปแบบอย่างสิ้นเชิง สิ่งเหล่านี้ทำให้สหรัฐฯตระหนักดีว่าพวกเขาไม่สามารถจะยึดตำราที่เคยร่ำเรียนมาในการทำสงครามเพื่อเอาชนะเวียดนามเหนือและกองโจรเวียดกงได้เลย พวกเขาจึงได้พยายามหายุทธวิธีใหม่เพื่อทำการตอบโต้กับข้าศึก

นอกจากนี้สภาพสมรภูมิในเวียดนามยังเป็นสภาวะที่ทหารอเมริกันไม่คุ้นเคย การลาดตระเวนในพื้นที่ป่าเขตร้อน ทหารอเมริกันจะต้องสะพายเป้สนามที่เต็มไปด้วยเสบียงอาหารน้ำดื่ม และกระสุนอันหนักอึ้งเพื่อให้สามารถดำรงชีพและทำการสู้รบอยู่ได้ 2-3 วัน อีกทั้งต้องเผชิญทั้งอากาศร้อน ความชื้นผสมผสานกับสายฝนในฤดูมรสุมที่ตกลงมาอย่างไม่ขาดสาย สภาพภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยป่าหนาทึบได้ดูดซึมทั้งกำลังกายและขวัญกำลังใจ พื้นที่เหล่านี้เต็มไปด้วยยุงร้ายที่เป็นพาหะของโรคมาลาเรีย ตัวทากที่คอยเกาะกินดูดเลือด ภูพืชที่แฝงอยู่ทุกซอกทุกมุมของป่า สภาพป่าไม้ที่รกทึบยัง

เอื้ออำนวยให้ฝ่ายเวียดนามเหนือและกองโจรเวียดกงวางกับดักทั้งหลุมขวากขวากหนามกับระเบิดที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งแม้กระทั่งในลำธารหรือในปลักตมของท้องถิ่นบริเวณกว้างในพื้นที่

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาสารนิพนธ์เรื่อง “จากกองทัพประชาชนเวียดนามสู่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้” : ประวัติศาสตร์การต่อสู้ ยุทธศาสตร์และการระดมมวลชนในสงครามเวียดนาม ผู้ศึกษาได้จำกัดขอบเขตโดยศึกษาถึงพัฒนาการของกองกำลังเวียดนามเหนือ ซึ่งประกอบไปด้วยกองทัพประชาชนเวียดนามและแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ รวมไปถึงยุทธวิธีการรบและการระดมพลในช่วงสงครามเวียดนามจนส่งผลสำเร็จและนำไปสู่การรวมประเทศเวียดนาม โดยศึกษาจากงานวิจัย บทความเชิงวิชาการ และหนังสือที่เขียนขึ้นโดยผู้ที่ศึกษาและมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว อีกทั้งแหล่งข้อมูลที่ใช้อ้างอิงมีความน่าเชื่อถือ

วิธีการศึกษา

ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิจัยทางประวัติศาสตร์ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรองในรูปแบบของหนังสือ บทความเชิงวิชาการ และนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

ขบวนการคอมมิวนิสต์ที่ส่งผลต่อการจัดตั้งเวียดนาม และกองทัพประชาชนเวียดนาม

การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม

การปรากฏตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ในเวียดนามนั้นมีมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การจัดสร้างหน่วยคอมมิวนิสต์หน่วยแรกในปี ค.ศ.1925 จนถึงการจัดตั้งระบอบการร่วมกันทำเกษตรกรรมขึ้นทั่วดินแดนของเวียดนามเหนือ ในปี ค.ศ.1956 นั้น ซึ่งแบ่งออกได้เป็นหลายขบวนการต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขบวนการจะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการโดยทั่วไปในแต่ละยุคโดยเฉพาะ และแต่ละขบวนการจะมีวิธีการดำเนินการแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย ทั้งในด้านแผนงานระยะสั้นของแต่ละขบวนการ การอบรมทางการเมือง และกลยุทธ์ในการปฏิวัติ ซึ่งการดำเนินงานปฏิวัติในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้น ต้องมีการหยุดชะงักบ้างในบางช่วงเวลาเนื่องจากการปราบปรามอย่างรุนแรง หรือปัญหาความยุ่งยากภายใน จนมาถึงในช่วงในสมัยก่อนการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ซึ่งมาจากความก้าวหน้าของการต่อสู้เพื่อชาติและสังคมเศรษฐกิจในหมู่กรรมกร ชาวนา และปัญญาชนในอดีต รวมทั้งความล้มเหลวจากการสลายตัวขององค์การก๊วกเยินต่าง⁶ ทำให้มีความต้องการที่จะก่อตั้งพรรคที่สามารถนำขบวนการและประสานงานการต่อสู้มากกว่าเดิม (ประเวศ, 2510: 84-85)

พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามพัฒนาการมาจากขบวนการชาตินิยมที่เรียกตัวเองว่าสมาคมยุวชนปฏิวัติเวียดนาม (Hoi Viet Nam Cach Mang Thanh Nien) ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1927 โดยโฮจิมินห์ซึ่งเดินทางกลับมาจากสหภาพโซเวียตในฐานะของกรรมการขององค์การคอมมิวนิสต์สากลภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำการปฏิวัติสังคมเวียดนามตามแนวทางสังคมนิยม (ประเวศ, 2510: 84-85)

ภาพที่ 1 โฮจิมินห์ ผู้ก่อตั้งสมาคมยุวชนปฏิวัติเวียดนาม

ที่มา : <https://www.dmc.tv/images/00-iimage/570615-aec1.jpg>

⁶ ก๊วกเยินต่าง เป็นขบวนการปฏิวัติคอมมิวนิสต์ของเวียดนามที่ดำเนินการมาตั้งแต่ในอดีต ก่อนที่จะล้มเหลวและสลายตัวลงในที่สุด (ประเวศ ศรีพิพัฒน์, 2510: 84-85)

โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

1. เลือกผู้ที่มีจิตใจกล้าหาญมาเป็นสมาชิก
2. เลือกสมาชิกที่ผ่านการอบรมไปทำงานโฆษณาชวนเชื่อประชาชนให้รวมกลุ่มกันเป็นสมาคมต่างๆ เช่นสมาคมกรรมกรสมาคมชวานาสมาคมนักเรียนนักศึกษาสมาคมสตรี เป็นต้น
3. พัฒนาเศรษฐกิจของชาติ สร้างพื้นฐานการผลิต ยกเลิกระบบทุนนิยมและพัฒนาการกระจายทรัพยากรธรรมชาติ
4. ร่วมมือกับชนชั้นกรรมาชีพในประเทศต่างๆ เพื่อทำการปฏิวัติและก่อตั้งสังคมนิยมวินิสต์ การระดมมวลชนและวิธีการของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม

เป้าหมายหลักของพรรคก็คือการจัดตั้งองค์กรขนาดเล็กต่างๆ รวบรวมประชาชนชาวเวียดนามเพื่อที่จะจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธของประชาชน ทำสงครามกองโจรในการโค่นล้มฝรั่งเศสและสถาปนาเอกราชของเวียดนามตามลำดับ ชวานาคือกลุ่มคนอันเป็นกำลังสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม พรรคได้ปลุกระดมและชี้นำชวานาเกี่ยวกับปัญหาสำคัญที่ชวานาประสบอยู่ คือเรื่องของที่ดินและการถูกขูดรีดภาษี ซึ่งพรรคได้เสนอนโยบายที่เด่นชัดว่าพรรคจะจัดความยุติธรรมเหล่านี้และแบ่งปันที่ดินให้กับชวานา ซึ่งทำให้ชวานาเข้าร่วมปฏิบัติการกับพรรคจนกลายเป็นกองกำลังที่มีขนาดใหญ่ ในเวลาต่อมาเป็นที่น่าสังเกตว่าพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้นำลัทธิมาร์กซ-เลนินมาประยุกต์ใช้ในการระดมกำลังชวานาได้อย่างชาญฉลาดโดยพรรคไม่ได้นำตัวทฤษฎีซึ่งมีความยากและดูจะเป็นเรื่องไกลตัวของชวานามาอธิบาย พรรคได้เสนอลัทธิดังกล่าวในแง่ของการต่อสู้และแสวงหาเอกราช ตลอดจนสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคม ดังที่ชวานาคนหนึ่งซึ่งเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามอธิบายว่า “การเป็นคอมมิวนิสต์หมายถึงความกล้าหาญของเราแต่ละคนที่จะตัดหัวพวกฝรั่งเศสและเจ้าของที่ดินแล้วแบ่งทรัพย์สินมาให้คนจน” (สุนันทา, 2547: 13-14)

ในตอนแรกนั้นสมาคมยุวชนปฏิวัติเวียดนามก่อตั้งขึ้นในรูปของขบวนการชาตินิยม เช่นเดียวกับขบวนการชาตินิยมอื่น ๆ ที่ก่อตั้งขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน โดยสมาคมยึดหลักปฏิบัติงานตามลัทธิมาร์ก-เลนิน ซึ่งเป็นแนวคิดที่โฮจิมินห์และผู้นำสำคัญคนอื่น ๆ ของสมาคมมีความเลื่อมใสศรัทธาและเชื่อมั่นว่าจะเป็นหนทางที่นำเวียดนามไปสู่ชัยชนะเหนือฝรั่งเศสได้ในที่สุด ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของ

⁷ ปรัชญาลัทธิมาร์กซ-เลนิน เป็นทฤษฎีการเมืองสำหรับการจัดระเบียบพรรคการเมืองแนวหน้าปฏิวัติอย่างเป็นทางการโดย และการบรรลุลัทธิเผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพซึ่งเป็นประชาธิปไตยทางตรง เช่นเดียวกับสังคมนิยม (artsandculture.google.com)

สมาคม คือการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับลัทธิมาร์กซเลนินและระดมมวลชนให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคม โดยที่สมาคมได้มีการพิมพ์หนังสือหลายเล่มที่เป็นแนวทางให้ชาวนาเวียดนามและประชาชนทั่วไปหันมาร่วมมือกันก่อการปฏิวัติและต่อต้านฝรั่งเศสตามแนวทางของคอมมิวนิสต์ จนเมื่ออุดมการณ์คอมมิวนิสต์แพร่หลายมากขึ้นและสมาคมมีสมาชิกมากพอสมควรจึงมีการจัดตั้งเป็นพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (Viet Nam Cong San Dang) ขึ้นในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1930

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1930 โฮจิมินห์ได้นำการประชุมซึ่งรวมผู้แทนจากพรรคทั้ง 3 ที่เกาหลุนประเทศจีนในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ซึ่งก็ตกลงใกล้เคียงกันได้ และยอมรับข้อบัญญัติของสหพรรคและขององค์การมวลชน เช่นสหพันธ์การค้า สหพันธ์เยาวชนคอมมิวนิสต์ ชาวนา และองค์การผู้หญิง และสมาคมช่วยประชาชน โดยในระยะนี้เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อไม่แต่เฉพาะในประวัติศาสตร์ของชนชั้นกรรมกร แต่สำหรับขบวนการชาตินิยมเวียดนามด้วย ขณะนี้ขบวนการชาตินิยมมีพรรคชั้นนำซึ่งมีทฤษฎีที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีหลักการที่แน่นอนเพื่อการปฏิบัติ และเพื่อองค์การ และมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับขบวนการปฏิวัติในโลก สามารถเรียกร้องรวบรวมมวลชนมาร่วมต่อสู้ในวงกว้างได้ และสร้างแผนการที่มั่นคงให้ชาติ และชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมตลอดจนวิสัยทัศน์ในอนาคตทั้งหมดนี้ (สุนันทา, 2547: 13-14)

การประชุมครั้งแรกในนามพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน

ในการประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการกลางในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1930 พรรคใช้ชื่อต่างกงสานดงเยื่อง (Dang Cong San Dong Duong- พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน) และนำแผนการเมืองที่เตรินฟู (Tran Phu) ที่เลขาธิการคนแรกเคยเสนอมาใช้ มีการดำเนินการต่อเนื่องจากการวิเคราะห์อย่างละเอียดเกี่ยวกับสังคมอาณานิคมและสังคมถึงศักดินาในเวียดนาม แผนนโยบายการเมืองของพรรคพิจารณาว่าการปฏิวัติเวียดนามมีลักษณะเป็นการปฏิวัติประชาธิปไตยของชนชั้นนายทุน แต่นำโดยพวกกรรมกร และต้องก้าวตรงขึ้นสู่การปฏิวัติสังคมนิยมโดยไม่ต้องผ่านระยะการพัฒนาของนายทุนในระยะแรกมีทั้งที่จะต้องทำ ได้แก่

1. ต่อสู้กับระบบจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสเพื่อกอบกู้เอกราชคืน
2. ต่อสู้กับลัทธิศักดินาและแจกที่ดินให้แก่ผู้เพาะปลูก

ผลงานสองด้านคือต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมและต่อต้านระบบศักดินาเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดเป็นครั้งแรกที่พรรคโยงความสำคัญของลัทธิชาตินิยมกับเรื่องของที่ดินไว้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกัน

พรรคของชนชั้นนายทุนและชนชั้นนายทุนน้อยไม่อาจแสดงแผนการเกษตรได้อย่างชัดเจน และยังพิสูจน์ว่าไม่สามารถนำการต่อสู้เพื่อการปลดปล่อยชาติสู่ชัยชนะได้ แผนนโยบายทางการเมืองแสดงให้เห็นชัดว่าพลังผลักดันที่จำเป็นเบื้องหลังการปฏิวัตินี้คือกรรมกร และชาวนา หลักการต่าง ๆ ที่เป็นหลักนำในการปฏิบัติคือพยายามกระตุ้นให้มวลชนต่อสู้เพื่อสิทธิ และผลประโยชน์ของพวกเขาเอง เพื่อเพิ่มความตื่นตัวทางการเมือง และความสามารถขององค์กร เมื่อสถานการณ์เข้าขั้นสูงงอมเต็มที่จะได้ก่อการจลาจลโดยใช้อาวุธได้ ทั้งนี้เพื่อเข้ายึดอำนาจและก่อตั้งรัฐที่เป็นของคนงานและชาวนา ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จก็คือการนำของพรรคมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ ผู้สามารถนำทิศทางทางการเมืองไปในทางที่ถูกต้อง และรักษากฎเกณฑ์อันเข้มงวด รวมทั้งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในแฉกกระบวนของตน พร้อมรักษาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับหมู่มวลชน และชื่อตรงต่อการปฏิวัติโดยเด็ดขาด (เพ็ชรี, 2545: 212-213)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมีความโดดเด่น

พรรคคอมมิวนิสต์ในเวียดนามได้รับความนิยมเป็นอย่างรวดเร็วในหมู่คนเวียดนาม เพราะนอกจากพรรคจะได้เสนอแนวทางอุดมการณ์ที่ใหม่แล้วยังได้มีแนวทางหรือวิธีการต่อสู้ที่ชัดเจนมากกว่าขบวนการชาตินิยมอื่นๆ โดยเฉพาะความชัดเจนของลัทธิมาร์กซ์-เลนินที่เน้นการปฏิบัติ ทั้งการปฏิวัติโดยชนชั้นกรรมาชีพและการระดมมวลชนพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้พยายามแสวงหาแนวร่วม โดยสร้างภาพลักษณ์ที่พรรคเป็นทั้งขบวนการชาตินิยมและเป็นขบวนการที่มุ่งจะแก้ปัญหาของชาวนาและกรรมกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ โฮจิมินห์และผู้นำคนอื่น ๆ ของพรรคได้ปรับแนวความคิดของมาร์กซ์-เลนิน ให้เข้ากับพื้นฐานของสังคมเวียดนามที่ยึดถือลัทธิขงจื้อ⁸ เช่นมีการเน้นเรื่องคุณธรรม การถ่อมตน ความยุติธรรม ความประหยัดและมัธยัสถ์ ซึ่งกลมกลืนไปกับกิจวัตรปฏิบัติแต่เดิมของชาวเวียดนาม และปัจจัยที่ทำให้พรรคประสบความสำเร็จในการการระดมมวลชน คือพรรคมุ่งแก้ไขปัญหาของกรรมกรและชาวนา ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศพรรคมีนโยบายอย่างชัดเจนที่จะปฏิวัติให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ชาวนายากจนจะมีที่ดินทำกิน กรรมกรจะไม่ได้รับการกดขี่ข่มเหง ส่วนปัญญาชนเวียดนามในศตวรรษนั้นก็มีความเห็นว่าอุดมการณ์คอมมิวนิสต์เป็นอุดมการณ์ที่ทันสมัยและเป็นวิทยาศาสตร์และต่อต้านอุดมการณ์ขงจื้อที่พวกเขาเห็นว่าล้าสมัยไปแล้ว

⁸ ลัทธิขงจื้อ เป็นระบบด้านจริยธรรมและปรัชญาของจีน ซึ่งพัฒนาจากการสอนของขงจื้อ ที่เป็นผู้วางรากฐานที่จะมุ่งแก้ไขปัญหาการเมืองและสังคมของจีนในสมัยจลาจล โดยเน้นให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุขเรียบร้อย (baanjommyut.com)

มากที่สุด สาเหตุสำคัญเหล่านี้ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้รับการสนับสนุนจากชาวเวียดนามอย่างกว้างขวาง (สุนันทา, 2547: 14-15)

อีกทั้งเนื่องมาจากในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นจากความอ่อนแอของขบวนการชาตินิยมอื่น ๆ และความอ่อนแอของฝรั่งเศสในการที่จะปราบปราม เพราะในช่วงเวลานั้นฝรั่งเศสได้เข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกประการหนึ่งด้วย นอกจากนั้นพรรคยังได้รับการสนับสนุนจากทั้งขบวนการชาตินิยมจีนและองค์การคอมินเทอร์น⁹ จากสหภาพโซเวียต โดยขบวนการชาตินิยมจีนได้สนับสนุนให้พรรคได้ใช้ดินแดนทางตอนใต้ของจีนเป็นฐานปฏิบัติการนอกประเทศของพรรค ในขณะที่องค์การคอมินเทอร์นได้ช่วยเหลือในการอบรมสมาชิกของพรรคในการก่อการปฏิวัติตลอดจนการวางยุทธศาสตร์ต่างๆ (สุนันทา, 2547: 14-15)

การริเริ่มใหม่ของขบวนการชาติและของประชาชน

มีการการปราบปรามคอมมิวนิสต์ขึ้นเป็นช่วงๆ และได้ขจัดพรรคชาตินิยมและกลุ่มต่างๆในวงการเมือง แต่ก็ยังเป็นเพียงชั่วคราว เพราะกิจกรรมต่างๆของพรรคคอมมิวนิสต์ฝังรากลึกในหมู่มวลชนแล้ว พวกอาสาสมัครทั้งหลาย โดยเฉพาะในชนบทต่าง ๆ เข้าใจมติตำรวจ เคารพที่ดีที่มวลชนช่วยปกป้องไว้ ส่วนพวกที่ลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศก็กลับมาและพวกที่ได้รับการปลดปล่อยหลังจากถูกขังในระยะสั้น ๆ ก็ได้รับเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งในคุกต่างๆยังมีวิชาทางการเมืองและปรัชญาสอนให้พวกอาสาสมัครได้รับการฝึกฝนอย่างเต็มที่ ก่อตั้งคณะกรรมการของผู้นำ พวกอาสาสมัครมี ลี ห่ง ฟอง (Le Hong Phong) เป็นหัวหน้า ใน ค.ศ. 1932 แผนปฏิบัติการตั้งแนวนโยบายทั่วไป และองค์กรมวลชนจึงค่อยๆเริ่มกิจกรรมต่างๆขึ้น การนัดหยุดงานก็เริ่มขึ้นอีกในไร่ยางพาราในโรงพิมพ์และโรงสีข้าว ค.ศ. 1935 ซึ่งเป็นปีที่เศรษฐกิจดีขึ้นขณะเดียวกันก็มีการนัดหยุดงานครั้งสำคัญๆในไซ่ง่อน เจ้าของที่ดินชาวเวียดนาม และชนชั้นกลาง ตลอดจนชาวฝรั่งเศสจำนวนหนึ่งพยายามต่อต้านการผูกเงินเปียสตร์ติดกับเงินแฟรงก์และการเข้าควบคุมธนาคารอินโดจีน ความแตกแยกจึงปรากฏขึ้น แม้แต่ในหมู่พวกอานานิคมเอง (เพ็ชรี, 2545: 216-217)

การจัดการปฏิบัติแบบใหม่ได้เริ่มต้นขึ้น เหวียน วัน เต่า (Nguyen Van Tao) และเหวียน อาน นินท์ (Nguyen An Ninh) ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ตรงเหลิบ (Trung Lap) ขึ้นใน ค.ศ. 1933 ระหว่างการ

⁹ คอมินเทิร์น เป็นองค์การที่ทำหน้าที่เผยแพร่แนวความคิดปฏิวัติ ล้มล้างนายทุนและจักรวรรดินิยมตามแบบการปฏิวัติของบอลเชวิก โดยมีโจเซฟ สตาลินขึ้นมามีอำนาจสืบต่อจากเลนิน ซึ่งถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1924

เลือกตั้งเทศบาลในไซ่ง่อน เหวียนวันเต่าผู้นำ “รัฐกรรมกร” เห็นว่าสมาชิกพวกเขาหลายคนได้รับเลือกตั้ง แม้ว่าจะมีกฎเกณฑ์จำกัด การชุมนุมมักมีคนมาร่วมหลายพันคน และมักมีขึ้นในที่ที่มีคนมาพูดเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และเรียกร้องเสรีภาพประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์ภาษาฝรั่งเศสชื่อ La Latte ก็ก่อตั้งขึ้น และในไม่ช้าก็มีอิทธิพลในหมู่พวกปัญญาชนมาก กระบอกเสียงของสภาเทศบาลไซ่ง่อนกลายเป็นเวทีของการมาเปิดอกเรียกร้องเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นกระบอกเสียงให้แก่กิจกรรมของมวลชน ซึ่งยังคงเป็นกลางอยู่ในสงคราม กิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายปรากฏเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ขบวนการชาตินิยม (เพ็ชรี, 2545: 216-217)

สถานการณ์ในเวียดนามก่อนการก่อตั้งกองกำลังเวียดมินห์

ตั้งแต่ ค.ศ. 1938 สถานการณ์ในโลกดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มหาอำนาจฟาสซิสต์¹⁰ ทั้งในยุโรปและเอเชียได้รับแรงผลักดันจากการที่ชาติยุโรป และรัฐบาลอเมริกันเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงดำเนินการป้องกันตัวเองต่อไป สงครามก็ใกล้เข้ามา ในต้น ค.ศ. 1939 ญี่ปุ่นเข้ายึดเกาะไหหลำซึ่งอยู่ห่างจากเมืองไฮฟองประมาณ 300 กิโลเมตรและกองทัพญี่ปุ่นบุกต่อเข้าไปในภาคใต้ประเทศจีนจนประชิดชายแดนอินโดจีนจะทำฉันทัดกับการบุกรุกของญี่ปุ่นที่ใกล้ตัวเข้ามาในฝรั่งเศสรัฐบาลแนวหน้าของประชาชนก็ถูกคณะรัฐมนตรีฝ่ายขวาเข้ามาแทนที่ขณะเตรียมการสู้รบอยู่ที่พยายามเสนอการปฏิรูปในอินโดจีน ในต้น ค.ศ. 1939 เริ่มมีการกบฏที่เกิดขึ้นในอินโดจีนอีกและพวกอาณานิคมหาทางเลิกล้มเสรีภาพประชาธิปไตยทั้งหมด (เพ็ชรี, 2545: 233-234)

ต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีนออกประกาศให้ทราบทั่วกันว่าไม่เห็นด้วยกับนโยบายของอังกฤษและฝรั่งเศสที่จะประนีประนอมกับพวกฟาสซิสต์ ทำให้ญี่ปุ่นเพิ่มความสนใจมารุกรานและเรียกร้องพรรคและกลุ่มต่าง ๆ ในทุกระดับสังคม รวมทั้งพรรคประชาธิปไตยฝรั่งเศสให้ร่วมกับกลุ่มแนวหน้าประชาธิปไตยของอินโดจีน และต่อสู้เพื่อป้องกันประเทศ มีการรณรงค์เพื่อป้องกันอินโดจีนจากการรุกรานของญี่ปุ่น ซึ่งทำไปพร้อมกับการต่อสู้ต่อต้าน บริษัท ใหญ่ ๆ ของพวกอาณานิคมและวิธีการแปลก ๆ ของรัฐบาลอาณานิคม ซึ่งได้ตัดสินใจผูกพันตั้งเกี่ยวและอานนามไว้ภายใต้พันธะของศาลที่กรุงเว้ โดยการเริ่มกิจการนี้เป็นก้าวไปสู่การรวมเวียดนาม และจุดมุ่งหมายที่แถลงในการกระทำ

¹⁰ ลัทธิฟาสซิสต์ เป็นลัทธิชาติ-อำนาจนิยม ซึ่งมีความโดดเด่นในทวีปยุโรปช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ขบวนการฟาสซิสต์รุ่นแรก ๆ กำเนิดขึ้นในประเทศอิตาลีราวสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง โดยได้รับอิทธิพลจากสหการนิยมชาติ และการรวมจุดยืนฝ่ายขวาโดยทั่วไปเข้ากับการเมืองฝ่ายซ้ายบางส่วน ซึ่งตรงข้ามกับคอมมิวนิสต์ สังคมนิยมเสรีประชาธิปไตย และอนุรักษนิยมดั้งเดิม (artsandculture.google.com)

นี้เพื่อเรียกร้องให้ประชาชนร่วมต่อสู้ต่อต้านญี่ปุ่น แต่การจัดทำครั้งนี้ไม่อาจหลอกหลวงผู้ใดได้ การรณรงค์เริ่มขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าปฏิบัติการที่จะยุติได้ด้วยวิถีทางเดียวคือให้ลดเสรีภาพประชาธิปไตยที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในตังเกี๋ยด้วย การนำสิ่งนั้นมามอบให้แก่สถาบันกษัตริย์ ซึ่งพวกอาณานิคมครอบงำอยู่ทั้งหมด

หนังสือพิมพ์ (Dan Chung) ซึ่งเป็นกระบอกเสียงและจัดพิมพ์ให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์ในไซ่ง่อนได้เขียนไว้ว่าหนทางไปสู่การรวมตัวกันใหม่จะไม่มีทางรวมตังเกี๋ยและอานามภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์¹¹ แต่จะเกี่ยวข้องกับการต่อสู้เพื่อเสรีภาพประชาธิปไตยที่ยากลำบากและยาวนานต่อต้านพวกอาณานิคมที่อนุรักษนิยมทั้งหลาย และต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น รัฐบาลอาณานิคมต้องเผชิญกับการต่อต้านที่รุนแรงจึงต้องละทิ้งแผนการดังกล่าว ดังนั้นเมื่อใกล้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 มวลชนในเวียดนามก็เข้าไปอย่างใกล้ชิดและมีประสบการณ์เป็นผู้นำ ปัจจัยต่างๆนี้ต่อมาจะมีบทบาทที่สำคัญข้องเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองที่รุนแรงขึ้นและมีพรรคการเมืองที่ผืนักตัวกันในการดำเนินงานต่อไป (เพ็ชรี, 2545: 233-234)

การก่อตั้งกองกำลังเวียดนาม

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเวียดนาม โฮจิมินห์ได้เดินทางกลับมาจากประเทศจีนเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่เวียดนาม โดยมีจุดประสงค์สำคัญในการต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่นและฝรั่งเศส รวมถึงต้องการกู้เอกราชของเวียดนาม โฮจิมินห์ได้เรียกประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 1 สมัยที่ 8 เมื่อวันที่ 10-19 พฤษภาคม ค.ศ. 1941 ที่หมู่บ้านปีคบอ (Pac Bo) จังหวัดกว๋างบั่ง (Cao Bang) ตั้งอยู่ติดกับพรมแดนจีน มีสมาชิกคณะกรรมการกลางพรรคทั้งหมดรวมถึงตัวแทนพรรคภาคเหนือภาคกลาง และสมาชิกพรรคที่ปฏิบัติงานอยู่ต่างประเทศจำนวนหนึ่งเข้าร่วมประชุมด้วย ที่ประชุมได้คาดการณ์ว่าฝ่ายสัมพันธมิตรน่าจะเป็นฝ่ายที่ได้รับชัยชนะ ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นว่าควรแยกการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยประชาชนอินโดจีน คือให้ลาว เวียดนาม และกัมพูชาแยกกันทำสงคราม เพราะพรรคยังไม่เข้มแข็งพอที่จะให้ความช่วยเหลือลาวและกัมพูชาทำสงครามปลดปล่อยได้

ต่อมาในปี ค.ศ. 1944 ภายหลังจากที่ญี่ปุ่นได้ตัดสินใจถอนอำนาจในเวียดนาม โดยญี่ปุ่นเริ่มต้นด้วยการสนับสนุนองค์กรทางการเมืองที่เป็นที่นิยมของชาวเวียดนาม เช่นองค์กรกว๋าดาย (Cao Dai) หัว

¹¹ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นราชาธิปไตยรูปแบบหนึ่งซึ่งพระมหากษัตริย์มีอำนาจสิทธิ์ขาดสูงสุด ซึ่งโดยหลักแล้วไม่ถูกจำกัดด้วยกฎหมายลายลักษณ์อักษร สภานิติบัญญัติ หรือจารีตประเพณีที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรใดๆ

หวา (Hoa Hao) องค์การศาสนาที่ในระยะต่อมาได้รับการพัฒนาเป็นองค์กรทางการเมืองของเวียดนาม และสนับสนุนกลุ่มฟื้นฟูเวียดนาม (Viet Nam Phu Quoc) เพราะญี่ปุ่นหวังให้องค์กรทางการเมืองเหล่านี้ช่วยดึงชาวเวียดนามให้เข้าร่วมและสนับสนุนการปกครองของญี่ปุ่น ต่อมาในวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นได้เข้ายึดอำนาจและเข้าปกครองเวียดนามแทนฝรั่งเศส ซึ่งการยึดอำนาจจากฝรั่งเศสของญี่ปุ่นที่เมืองฮานอยเป็นไปอย่างสงบ แต่ในที่อื่น ๆ มีการต่อสู้เกิดขึ้นบ้าง เมื่อญี่ปุ่นยึดอำนาจจากฝรั่งเศสได้สำเร็จญี่ปุ่นได้ปล่อยตัวสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนที่ถูกรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสคุมขัง โดยสมาชิกพรรคที่ได้รับการปล่อยตัวเหล่านั้นได้ร่วมมือกับกลุ่มการเมืองในภาคใต้จัดตั้งเวียดมินห์ สาขาภาคใต้ขึ้นมา เพื่อไม่ให้เวียดนามเป็นภาระในสงครามของญี่ปุ่น และเพื่อให้ชาวเวียดนามสนับสนุนฝ่ายญี่ปุ่นนั้น ญี่ปุ่นได้ตัดสินใจมอบเอกราชให้กับเวียดนามในวันที่ 11 มีนาคม ค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นได้อัญเชิญจักรพรรดิเบ๋าไต ซึ่งเป็นจักรพรรดิองค์สุดท้ายของราชวงศ์เหงียนให้เป็นประมุขของเวียดนามที่เป็นเอกราช นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งรัฐบาลใหม่โดยให้นายเตริน ตรอง กิม (Tran Trong Kim) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในสมัยเตริน ตรอง กิม แม้ว่าเวียดนามจะถือว่าเป็นประเทศที่มีเอกราช แต่ก็ยังเป็นเอกราชเพียงในนามเท่านั้น ญี่ปุ่นยังคงควบคุมการบริหารงานที่สำคัญของรัฐบาลจักรพรรดิเบ๋าไตเหมือนเช่นที่ฝรั่งเศสเคยทำในการบริหารแบบอาณานิคม (เพ็ชรี, 2545: 248-249)

อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นยังไม่สามารถบริหารเวียดนามได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท เมื่ออำนาจการควบคุมจากส่วนกลางเข้าไปไม่ถึง จึงทำให้เวียดมินห์อาศัยช่องว่างทางอำนาจเข้าควบคุมเขตชนบทส่วนใหญ่ในภาคเหนือและจัดตั้งเขตปลดปล่อยได้ง่ายขึ้น ถึงแม้ว่าญี่ปุ่นได้ใช้เอกราชที่มอบให้แก่เวียดนามเป็นนโยบายทางการเมืองเพื่อดึงคนเวียดนามให้เข้าร่วมกับญี่ปุ่นนั้น แต่เอกราชที่ญี่ปุ่นมอบให้เวียดนามก็ยังคงไม่ได้ทำให้สถานะทางการเมืองของญี่ปุ่นดีขึ้น เพราะตั้งแต่ที่ญี่ปุ่นเข้ามาในเวียดนาม ญี่ปุ่นได้สร้างความยากลำบากให้แก่ประชาชนชาวเวียดนามเป็นอย่างมาก ซึ่งญี่ปุ่นได้เข้ามาตัดทวงเอาทรัพยากรต่างๆของเวียดนามไป รวมถึงบังคับให้ประชาชนชาวเวียดนามปลูกพืชตามที่ญี่ปุ่นต้องการ โดยประชาชนไม่สามารถปลูกข้าวและอาหารที่จำเป็นต่อการบริโภคได้จึงก่อให้เกิดภาวะอดอยากขาดแคลนอาหารขึ้นในเวียดนาม ซึ่งจากภาวะกดดันและความยากลำบากดังกล่าวได้กลายเป็นแรงผลักดันให้ชาวนาเวียดนามเข้าร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดมินห์ เพราะมีการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของเวียดนามและต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเวียดนามมากกว่า (วนิชฐนาถ, 2555: 23-24)

โดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมีนโยบายที่จะรวมชาวเวียดนามทุกกลุ่มการเมือง ทุกชนชั้น ทุกพรรคการเมือง และทุกคนที่รักชาติที่ต้องการต่อสู้เพื่อขับไล่ฝรั่งเศสและญี่ปุ่น พรรคจึงเสนอให้จัดตั้ง

แนวร่วมสหพันธ์เวียดนามเพื่อเอกราช (Mat tran Viet Nam doc lap dong minh) หรือเวียดนามห์ (Viet Minh) ขึ้นในการประชุมครั้งนี้ เพื่อให้แนวร่วมนี้เป็นที่รวมของชาวเวียดนามทำการต่อสู้กับญี่ปุ่นและฝรั่งเศส โดยให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนเป็นผู้มีบทบาทนำและเป็นผู้เสนอแนวนโยบายของเวียดนามห์ ในส่วนของสมาชิกเวียดนามห์สามารถจัดตั้งได้ตามความเหมาะสมทางสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น กล่าวคือสามารถจัดตั้งเป็นชมรมชาวนาชาติ ชมรมกรรมกรภูเขาคีชมรมเยาวชนภูเขาคี หรือชมรมสตรีภูเขาคีได้ แต่ทุกชมรมก็ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกเวียดนามห์ (วนิชฐนาถ, 2555: 23-24)

ภารกิจทางทหารของเวียดนามห์จะดำเนินไปสามระยะคือระยะการต่อต้านในทางรับ ระยะการต่อต้านในทางรุก และการเตรียมตัวเพื่อรุกโต้ ขั้นสุดท้ายคือการรุกโต้ระหว่างแนว กองกำลังเวียดนามห์มีหลักการ และหลักปฏิบัติที่ดีเยี่ยม ส่งผลให้ชายฉกรรจ์เวียดนามเข้าร่วมเป็นทหารของกองทัพเวียดนามห์อย่างมากมายและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

การเข้าสังกัดเป็นทหารประจำกองทัพประจำการเวียดนามห์ ทหารแต่ละคนต้องสาบานตน **10 ประการ** โดยมีหลักการดังนี้

1. ยอมเสียสละทุกอย่างเพื่ออุดมการณ์
2. จะเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเด็ดขาดขาด
3. จะทำการรบอย่างเด็ดเดี่ยวโดยไม่ปรียากบ่น
4. จะทำการฝึกอย่างขยันขันแข็ง
5. จะรักษาความลับ
6. จะทนการทรมานเมื่อถูกจับเป็นเชลย
7. จะไม่เปิดเผยข่าวสารให้ข้าศึก
8. จะรักษาอาวุธยุทโธปกรณ์
9. จะให้ความเคารพนับถือและช่วยเหลือประชาชน
10. จะรักษาขวัญของกองทัพไว้ในระดับสูง

ภาพที่ 2 กองกำลังเวียดมินห์

ที่มา : <https://alphahistory.com/vietnamwar/wp-content/uploads/2012/07/vietminh.jpg>

นอกเหนือไปจากการสาบานตนแล้ว เวียดมินห์ยังมีการฝึกเพื่อเตือนใจให้ทหารได้ตระหนักถึงคุณลักษณะอันจำเป็นของทหารที่มีประสิทธิภาพในด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยคุณลักษณะเบื้องต้นของทหารที่สำคัญซึ่งกล่าวไว้ในเอกสาร“กองทัพประชาชนแห่งเวียดมินห์”คือ ต้องมีความกล้าหาญ ความรักชาติ ความเต็มใจรับระเบียบวินัยทหาร การรับใช้ประชาชน และแสวงหาความคิดทางการเมืองที่ถูกต้อง นอกจากนี้ในเอกสารยังเรียกร้องให้ทหารทุกคนมีความรักใคร่ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แล้วจบลงด้วยข้อความว่า “กองทัพเป็นครอบครัวใหญ่ที่มีความผาสุก” (บัณฑูล, 2517: 111-112)

ยุทธศาสตร์ของเวียดมินห์

หลักการสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ โว เหงียน ย่าป¹² บัญญัติไว้ในลัทธิเวียดมินห์ เพื่อที่จะได้เตรียมกองทัพไว้รบกับฝรั่งเศส โดยให้ทหารในกองทัพปลดแอกได้เข้าใจและเตรียมพร้อมที่จะทำสงครามโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. กองทัพมีกำลังเข้มแข็งและมีกำลังเหนือกว่าฝรั่งเศส
2. มีสถานการณ์ทุกอย่างของโลกเอื้ออำนวย
3. ฝรั่งเศสอ่อนกำลังลงอย่างเห็นได้ชัด

¹² โว เหงียน ย่าป เป็นนายทหารนอกราชการสังกัดกองทัพประชาชนเวียดนามและนักการเมือง โดยเป็นผู้บัญชาการหลักสงครามใหญ่ 2 ครั้ง คือ สงครามอินโดจีนครั้งที่หนึ่ง และสงครามเวียดนาม (th.wikipedia.org)

โดยจะเห็นได้ว่าทหารเวียดมินห์ทุกคนนั้นมีความคล่องตัวในการรบเช่นนี้มาก ความคล่องตัวและยุทธปัจจัยเบื้องต้นนั้นต่างก็ได้รับการฝึกฝนอย่างชำนาญภายใต้ลัทธิเวียดมินห์

โดยยุทธปัจจัยเบื้องต้นของกองกำลังแบ่งออกเป็น 5 ประการดังนี้

1. ความรวดเร็วของการเคลื่อนที่ในการรบทุกระยะ กล่าวคือหน่วยรบทุกหน่วยจะต้องรวมกำลังและเข้าที่อย่างรวดเร็ว โดยไม่เชิงง้ออยู่ที่ใด ก่อนเข้าตี หน่วยรบจะได้รับคำสั่งให้เคลื่อนที่กำลังจากจุดใดจุดหนึ่ง แล้วเดินทางไปยังเป้าหมาย 2 หรือ 3 คืบ จากนั้นจึงโจมตีในตอนเช้าตรู่ของวันรุ่งขึ้น เวียดมินห์มีความสามารถในเรื่องความรวดเร็วในการติดตามโจมตีข้าศึก ยิ่งกว่าการเข้าตีขั้นต้นขึ้นไปอีก โดยมีการกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า “จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้องลี้มความเหนื่อย แล้วติดตามทำลายข้าศึกได้เองโดยไม่ต้องรอฟังคำสั่ง”

2. การจู่โจมโดยไม่ให้ข้าศึกรู้ตัว ในยุทธวิธีขั้นนี้มียุทธปัจจัยประกอบ 3 ประการ คือความรวดเร็ว การรักษาความลับ และการเลือกเป้าหมายที่ข้าศึกไม่สงสัย ในการนี้เวียดมินห์จะใช้วิธีหลอกข้าศึก โดยใช้แผนลวงหลายอย่างด้วยกัน เช่น แกล้งปล่อยข่าวให้ข้าศึกหลงเชื่อว่าจะเข้าตีจุดหนึ่งจุดใด ในเวลาใดเวลาหนึ่ง แล้วทำเอกสารปลอมขึ้นประกอบ ขึ้นต่อไปก็ทำให้เอกสารดังกล่าวตกถึงมือสายลับหรือกองทัพฝรั่งเศส ในขณะที่เดียวกันกำลังส่วนต่างๆของเวียดมินห์ก็จะเคลื่อนที่กลับไปมาให้เห็นว่ามีกำลังทัพใหญ่ ส่วนกำลังที่จะเข้าตีจริงๆ จะเดินทางเข้ามาเป็นหน่วยในเวลากลางคืน ตามเส้นทางที่ห่างไกลตำบลหมู่บ้าน หรือเขตที่มีผู้คน เพื่ออำพรางไม่ให้ข้าศึกได้รู้ตัว ดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น หากเป็นรูปแบบการรบครั้งใหญ่ เวียดมินห์ก็จะใช้วิธีการอำพรางและแผนลวงเหล่านี้มารวมกัน

3. บ่อนทำลายขวัญของข้าศึกในทางที่ทำได้ เช่น ส่งสายแทรกซึมเข้าไปในค่ายทหารฝรั่งเศส เพื่อยุยงส่งเสริมให้ทหารชาวพื้นเมืองหรือคนงานในค่ายทำการทรยศฝรั่งเศส หรือเป็นการโฆษณาชวนเชื่อเกลี้ยกล่อมให้คนเหล่านี้มาเป็นพวก ถ้าเกลี้ยกล่อมไม่ได้ผลก็ใช้วิธีชู่เอาซึ่งๆหน้า และแม้ว่าโจ เหวียน ย่าบ จะไม่ชอบการติดสินบนหรือไชนกต่อให้ฝ่ายตน แต่เมื่อถึงคราวจำเป็นแล้วเวียดมินห์ก็ไม่ละเลยที่จะใช้นี้ด้วย ตามปกติแล้วเวียดมินห์จะเข้าตีข้าศึกก็ต่อเมื่อรู้แน่ชัดว่ากำลังผ่านตนเหนือกว่า แต่ในขณะเดียวกันก็ใช้วิธีจู่โจมและกลลวงผสมกันไป ซึ่งจะทำให้กำลังหน่วยเล็กที่มีวินัยเข้มแข็งชนะข้าศึกที่มีกำลังเหนือกว่าได้ แต่เวียดมินห์จะใช้วิธีนี้ก็ต่อเมื่อสถานการณ์บังคับจริงๆ เช่นในตอนที่กำลังทหารไม่เพียงพอ เป็นต้น

4. การรักษาความปลอดภัยอันเข้มแข็งในหน่วยรบ โดยตัวอย่างในเรื่องนี้จะเห็นได้จากหน่วยข่าวพิเศษ ซึ่งทำหน้าที่กว้างขวางกว่าหน่วยงานแบบเดียวกันของกองทัพฝรั่งเศสหลายเท่าตัว เพราะต้อง

เข้ารับงานการรักษาความปลอดภัยและทำหน้าที่เป็นหน่วยตรวจการด้วย นอกจากนั้นแล้วในเวลารบ หน่วยนี้ยังรับหน้าที่เป็นกองสอดแนมและกองคุ้มกันให้กองทัพประจำการ ในบางครั้งยังต้องแทรกซึมเข้าไปในแนวข้าศึกเพื่อหาข่าวเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมและของขวัญของฝ่ายตรงข้าม นอกจากหน่วยข่าวกรองพิเศษแล้วเวียดมินห์ยังใช้กองกำลังภาคและกองทัพประจำตำบลเป็นผู้คอยคุ้มครองกำลังประจำการ เพื่อให้หน่วยรบหลักส่วนนี้ทำการรบในภาวะที่ได้เปรียบที่สุด ส่วนกองกำลังภาคและกองกำลังประจำตำบลก็ได้รับการคุ้มครองจากชาวบ้าน ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นหมู่เหล่าเพียงเผินๆอีกต่อหนึ่ง

5. หลักยุทธวิธีข้อสุดท้ายของเวียดมินห์ ได้แก่การใช้ประชาชนผสมกับปฏิบัติการทางทหาร (Civil-Military relations) ยุทธวิธีข้อนี้ถือว่าประชาชนจะแยกกันไม่ได้เลยกับยุทธทั้ง 4 ข้อที่กล่าวมา ดังนั้นความประพฤติของทหารที่มีต่อประชาชนจะถูกดูแลโดยเจ้าหน้าที่ของพรรค ซึ่งถูกส่งมาจากส่วนกลาง (Political Commissar) ให้มาดูแลความประพฤติของทหารประจำทุกหน่วย ใครที่ไม่ประพฤติตามกฎ ที่ว่าด้วยวินัยสามและจรรยาแปด ก็จะได้รับโทษ อันเป็นกฎที่เหมาเจ๋อตุง¹³เป็นผู้วางเอาไว้ดังนี้ (เฮอร์, 2513: 122-128)

วินัยสาม

1. อยู่ในระเบียบวินัยในปฏิบัติการทุกครั้ง
2. ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนแม้แต่น้อย
3. คืนสิ่งของที่ยึดมาจากประชาชน

จรรยาแปด

1. พุดจาสุภาพกับประชาชน
2. ไม่ดูหมิ่นประชาชน
3. คืนของที่ยึดมา
4. ชื่อของในราคายุติธรรม

¹³ เหมา เจ๋อ ตุง เป็นนักปฏิวัติลัทธิคอมมิวนิสต์ชาวจีนที่กลายเป็นบิดาผู้ก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีบทบาทเป็นประธานแห่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนตั้งแต่ก่อตั้งแรกเริ่ม ด้วยอุดมการณ์ลัทธิมากซ์-เลนิน ทฤษฎียุทธศาสตร์การทหารและนโยบายทางการเมือง จนเป็นที่รู้จักกันโดยรวมคือลัทธิเหมา (th.wikipedia.org)

5. ไม่ล่วงเกินสุภาพสตรี
6. ไม่ทำลายพืชผลของประชาชน
7. ชดใช้ค่าเสียหายที่ตนทำลาย
8. ไม่ลักขโมย
9. (ข้อนี้โฮจิมินห์เพิ่มไว้ทีหลัง) คือทหารเวียดนามที่จะต้องสอนการอ่านหนังสือให้แก่ประชาชนที่ยังไม่รู้หนังสือด้วย

มีการกล่าวอธิบายยุทธปัจจัยข้อสุดท้ายไว้ในคำสั่งนโยบายว่า

“สงครามกองโจรเป็นการต่อสู้ด้วยอาวุธของประชาชนทุกชั้น ดังนั้นตราบไต่ที่ประชาชนยังไม่มีความเกลียดชังศัตรูอย่างเข้ากระดูกดำ ตราบไต่ที่ยังไม่มีใจเป็นนักสู้อย่างขยันขันแข็ง และตราบไต่ที่จักรกลแห่งอำนาจในส่วนภูมิภาค และงานของพรรคไม่ได้ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการจัดตั้งอันเป็นปีกแผ่นมั่นคง ตราบไต่ก็จะไม่มีทางก่อตั้งขบวนการเพื่อการรบขนาดใหญ่หรือขยายการรบแบบกองโจร”

จากการก่อสร้างตัวของกองทัพเวียดนามที่บนป่าลึกของเวียดนามภาคเหนือ เพียงระยะเวลาไม่กี่ปีกองทัพเวียดนามก็ได้มีแสนยานุภาพอันเข้มแข็ง พร้อมทั้งแสนยานุภาพทางยุทธวิธี และพร้อมที่จะยกกำลังเข้ารบกับฝรั่งเศส (บัณฑูล, 2517: 111-112)

ทั้งนี้ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีของเวียดนามล้วนมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองแฝงอยู่เบื้องหลัง เมื่อประเทศตะวันตกทำสงคราม วัตถุประสงค์เบื้องต้นในการเอาชนะเข้าศึกได้แก่ การเข้ายึดพื้นที่ หรือทำให้เข้าศึกหมดกำลังใจในการรบ แต่กองกำลังเวียดนามมีจุดมุ่งหมายขั้นแรกเพื่อให้ได้มาซึ่งความสนับสนุนจากประชาชน หรือการเข้าครอบครองประชาชนเสียก่อน ในคำสอนด้านยุทธวิธี พวกเวียดนามเน้นเป็นอย่างมากว่า เป้าหมายของการเข้าตี ไม่ใช่เพื่อทำลายที่มั่นฝรั่งเศสเพียงอย่างเดียว หากแต่เพื่อปลดปล่อยประชาชนให้พ้นจากอำนาจฝรั่งเศส แล้วหันมาสนับสนุนเวียดนาม มีการกล่าวไว้ว่า :

“ผู้ปฏิบัติงานของเรายังชอบเข้าใจผิด คิดไปว่าการรบเป็นภารกิจ แต่อย่างเดียวของทหาร แล้วลืมนึกถึงการปฏิบัติตามแผนการรบในทุกด้าน เฉพาะอย่างยิ่งด้านโฆษณาชวนเชื่อ”

ความคิดอันไม่ถูกต้องเช่นนี้เป็นเหตุให้เข้าศึกทำการโฆษณาชวนเชื่อได้สำเร็จในบางพื้นที่ ซึ่งประชาชนยังคงให้ความเห็นอกเห็นใจฝรั่งเศส แล้วก็ทำให้การเกณฑ์คน การหาข่าวกรอง และกิจการ

อื่นๆของเวียดนาม ไม่ได้ผลลัพธ์เท่าที่ควร ส่วนในด้านการทหารโดยเฉพาะนั้น การศึกษาถึงผลสำเร็จในการรบของเวียดนามแสดงให้เห็นว่ากองทัพเวียดนามห้ำหั่นภัยที่เกี่ยวเนื่องกันสามประการ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ประการประกอบไปด้วย

1. ยุทธวิธีหลัก 5 ข้อ
2. ข้าราชการที่ละเอียดถูกต้องและทันเหตุการณ์
3. การวางแผนอย่างละเอียด

นอกจากจัดตั้งเวียดนามในการทำสงครามแล้ว พรรคยังได้มีมติให้จัดตั้งกองทัพเวียดนามเพื่อเป็นกองกำลังหลักในระยะก่อตัวกองทัพนี้มีลักษณะเป็นหน่วยป้องกันตนเอง ระยะต่อมาเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ. 1944 โว เหงียน ย่าป ได้จัดตั้งกองทัพโฆษณาชวนเชื่อเพื่อปลดปล่อยเวียดนามขึ้นครั้งแรกที่จังหวัดก่าวบัง (Cao Bang) ต่อมาในปี 1945 เมื่อสงครามกอบกู้เอกราชของเวียดนามได้เริ่มต้นขึ้น จึงได้มีการจัดวางอำนาจของประชาชนในเขตปลดปล่อย มีการรวมกลุ่มของกองทัพปฏิวัติติดอาวุธ โดยใช้ชื่อว่า “กองทัพปลดปล่อยแห่งเวียดนาม” ภายหลังจากที่การปฏิวัติเดือนสิงหาคม 1945 ประสบความสำเร็จ กองทัพปลดปล่อยได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วกลายเป็นกองทัพติดอาวุธของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม และกลายเป็นกองทัพกบของประชาชนเวียดนาม

กองทัพประชาชนเวียดนามประกอบไปด้วย

1. กองทหารประจำการแบ่งออกเป็น 3 เหล่าทัพประกอบด้วยกองทัพบกกองทัพเรือและกองทัพอากาศซึ่งใช้วิธีการรบตามแบบแผน
2. กองทหารท้องถิ่นซึ่งเป็นกองกำลังติดอาวุธทำการรบตามแบบแผนเหมือนกองทหารประจำการ แต่ไม่ครบเหล่าเหมือนกองทหารประจำการ
3. ทหารบ้านซึ่งเป็นชาวบ้านธรรมดาที่ปฏิบัติการแบบกองโจร
4. กองกำลังป้องกันตนเองเป็นกองกำลังติดอาวุธของกรรมกรและชาวนา

การก่อตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ)

สถานการณ์ทางการเมืองในเวียดนามภายหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนจึงได้จัดประชุมสมัชชาประชาชนของพรรคเมื่อวันที่ 13-15 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ที่หมู่บ้านทานจาว (Tan Trao) จังหวัดเทียนกวาง (Tuyen Quang) มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยตัวแทนพรรคจากภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ รวมถึงตัวแทนสมาชิกพรรคจากต่างประเทศ ตัวแทนจากบริเวณเขตปลดปล่อยทาง รวมถึงตัวแทนจากบริเวณสงคราม ทั้งนี้ทางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้รับทราบถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงคราม คือกองทัพอังกฤษและจีนจะเข้ามาในอินโดจีนเพื่อปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น อีกทั้งฝรั่งเศสก็ได้เข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อเตรียมกลับมาในอินโดจีนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำนองที่เกิดขึ้นทำให้พรรคตัดสินใจนำประชาชนเข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ ในที่ประชุมได้สั่งการให้กองทัพดำเนินการก่อกบฏในอินโดจีนและใช้โอกาสที่ดีเช่นนี้ประกาศเอกราชและอิสรภาพ พรรคจำเป็นต้องคุมอำนาจการบริหารจากญี่ปุ่นและกลุ่มตัวแทนให้ได้ก่อนที่กองทัพอังกฤษและจีนจะเข้ามาในอินโดจีน และให้ได้ก่อนที่ฝรั่งเศสจะรุกรานเข้ามาในเวียดนามอีกครั้ง ดังนั้นที่ประชุมสมัชชาประชาชนของพรรคจึงได้ประกาศร่วมมือกันลุกขึ้นสู้โดยปฏิบัติการทั้งทางการเมืองและการทหารเพื่อต่อต้านกองทัพต่างชาติที่กำลังเดินทางเข้ามาในอินโดจีน นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ลงมติเกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญเรื่องนโยบายภายในประเทศ และภายนอกประเทศในช่วงเริ่มต้นการบริหารประเทศของพรรค กล่าวคือด้านภายในประเทศให้ดำเนินการตามนโยบาย 10 ประการของเวียดมินห์ (วนิชฐนาถ, 2555: 26-27)

นโยบาย 10 ประการของเวียดมินห์ประกอบไปด้วย

1. การสถาปนาเอกราชของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม
2. เตรียมพร้อมต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธรวมถึงพัฒนากองทัพปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนาม
3. ประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเช่นสิทธิมนุษยชนสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นต้น
4. ยึดทรัพย์สินของชาวต่างชาติที่เป็นศัตรูและยึดทรัพย์สินของชาวเวียดนามที่ร่วมมือกับศัตรูเพื่อนำทรัพย์สินสมบัติที่ยึดได้กระจายให้กับชาวนาผู้ยากจน
5. ยกเลิกภาษีที่ญี่ปุ่นและฝรั่งเศสจัดเก็บรวมถึงเปลี่ยนแปลงระบบภาษีให้มีความยุติธรรม
6. แบ่งปันที่ดินที่ยึดมาได้อย่างเป็นธรรมและลดค่าเช่าที่ดิน

7. กำหนดชั่วโมงทำงานให้เหลือ 8 ชั่วโมงต่อวันรวมถึงกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำและประกันสิทธิให้แก่กรรมกร
8. สร้างเศรษฐกิจของชาติให้เป็นอิสระและทำการจัดตั้งธนาคารแห่งชาติขึ้น
9. พัฒนาระบบการศึกษาในชาติ
10. สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อมิตรประเทศต่างๆที่กำลังต่อสู้เพื่ออิสรภาพ

จากนโยบายทั้ง 10 ประการของเวียดนามห์จะเห็นได้ว่า เวียดนามห์ในฐานะองค์การแนวร่วมได้เน้นนโยบายประชาชาติที่มีลักษณะประสานลัทธิชาตินิยมเข้ากับการต่อสู้ทางชนชั้น นั่นก็คือการประสานกรรมกรและชาวนาให้เป็นแนวร่วมประชาชาติ จึงเน้นเรื่องการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกรรมกรและชาวนา แทนที่จะเน้นในเรื่องการปฏิวัติทางชนชั้น ทั้งนี้เพราะเวียดนามห์ต้องการดึงมวลชนให้มาเข้าร่วมนั่นเอง (วนิชฐนาถ, 2555: 26-27)

การประชุมสมัชชาประชาชนที่เกิดขึ้นเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ของพรรคครั้งนี้มีความหมายสำคัญต่อประวัติศาสตร์ การปฏิวัติของประเทศเวียดนามเพราะถือว่าเป็นการปฏิวัติประชาชนทุกชนชั้นเป็นกำลังหลัก และใช้ชื่อการปฏิวัติครั้งนี้ว่า “การปฏิวัติเดือนสิงหาคม 1945” ซึ่งการปฏิวัติเดือนสิงหาคมเป็นการต่อสู้ทางการเมืองควบคู่ไปกับการใช้อาวุธ โดยมีแนวร่วมเวียดนามห์ซึ่งก็คือพรรคคอมมิวนิสต์ร่วมกับประชาชนและกองทัพเวียดนามเป็นแนวหน้าดำเนินการ ต่อสู้ที่สำคัญเมื่อญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเศสยังไม่ได้กลับเข้ามาปกครองในเวียดนามโดยทันที ส่งผลให้เวียดนามตกอยู่ในสภาวะปลอดอำนาจต่างชาติมีหลายกลุ่มอำนาจทางการเมืองในเวียดนาม เช่น พรรคชาตินิยมเวียดนาม สหพันธ์ปฏิวัติเวียดนาม รวมถึงเวียดนามห์ต่างแย่งชิงเข้าปกครองเวียดนามในภาคใต้ของเวียดนาม โดยเฉพาะที่เมืองไซ่ง่อน อิทธิพลของเวียดนามห์มีอยู่อย่างจำกัด เพราะในภาคใต้มือองค์กรทางการเมืองหลายกลุ่มเช่น องค์กรกาวต่าย หัวหวา และกลุ่มชาตินิยมในภาคใต้ที่รวมตัวกันจัดตั้งแนวร่วมแห่งชาติ (United National Front) ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนและเวียดนามห์สาขาภาคใต้ได้ยื่นข้อเสนอให้กองกำลังแนวร่วมแห่งชาติ โดยอ้างเหตุผลจากการที่ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายที่ชนะในสงคราม การที่ขบวนการต่างๆในแนวร่วมแห่งชาติเคยให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นและเคยร่วมมือกับรัฐบาลเตร์ริน ตรอง กิมที่เป็นฝ่ายแพ้สงครามก็เท่ากับว่าเป็นศัตรูของฝ่ายสัมพันธมิตร ดังนั้นขบวนการดังกล่าวควรเข้ามาร่วมกับเวียดนามห์ที่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายสัมพันธมิตร จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ขบวนการชาตินิยมในเวียดนามได้ยอมร่วมมือกับฝ่ายเวียดนามห์ นอกจากนี้เวียดนามห์ยังใช้เหตุผลเรื่องความอดอยากและภาวะความสับสนวุ่นวายในบ้านเมืองที่เกิดขึ้น

ทำการโฆษณาเพื่อปลุกกระดมประชาชนให้ต่อต้านญี่ปุ่นและฝรั่งเศสซึ่งก็ได้ทำให้มีการต่อสู้ของประชาชนเกิดขึ้นในเกือบทุกท้องที่ของเวียดนาม (วนิชฐนาถ, 2555: 28-29)

หลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงคราม รัฐบาลเตร์ริน ตรอง กิม ก็ยังคงทำอยู่ในอำนาจจนถึงวันที่ 19 สิงหาคม ค.ศ. 1945 มีการลุกขึ้นต่อสู้ที่ฮานอย ประชาชนร่วมกันชุมนุมประท้วงตามถนนสายต่างๆ เพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรี เตร์ริน ตรอง กิม ลาออกจากตำแหน่ง และให้จักรพรรดิเป๋าไต¹⁴ สละราชสมบัติและมอบอำนาจการปกครองให้กับเวียดนามห์ ต่อมาวันที่ 23 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ประชาชนเมืองไซ่ง่อนได้เข้าร่วมต่อสู้ด้วยการประท้วงบนท้องถนนและเข้ายึดอาคารที่ทำการบริหารต่างๆ ในที่สุดคณะรัฐมนตรีของนายเตร์ริน ตรอง กิม ก็ได้สละตำแหน่งและเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1945 จักรพรรดิเป๋าไตก็ได้ยอมสละราชสมบัติเป็นสามัญชน โดยใช้ชื่อว่า หวินท์ ทุย (Vinh Thuy) และยอมยกอำนาจแก่เวียดนามห์ ทำให้ประชาชนที่ไซ่ง่อนและบริเวณใกล้เคียงรวมถึงกลุ่มติดอาวุธต่างๆ สามารถเข้ามายึดเมืองไซ่ง่อนได้สำเร็จ

ภาพที่ 3 การปฏิวัติในเดือนสิงหาคม ปีค.ศ.1945

ที่มา : <https://upload.wikimedia.org/>

ดังนั้นสามารถกล่าวโดยสรุปถึงเหตุการณ์การปฏิวัติเดือนสิงหาคมได้ว่า ตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคม เป็นต้นมา เวียดนามห์เริ่มทำการเรียกร้องเอกราชวันที่ 16 สิงหาคม และเวียดนามห์สามารถยึดสถานที่

¹⁴ จักรพรรดิเป๋าไต เป็นจักรพรรดิองค์ที่ 13 และพระองค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์เหงียนของเวียดนาม ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1926 จนถึงปี ค.ศ.1945 (artsandculture.google.com)

สำคัญจากทหารญี่ปุ่นได้ และต่อมาวันที่ 20 สิงหาคมได้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิวัติเฉพาะกาลขึ้นที่ ฮานอย วันที่ 27 สิงหาคมได้จัดการประชุมเพื่อจัดตั้งคณะรัฐบาล และในวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1945 นับว่าเป็นวันสิ้นสุดการปกครองในระบอบจักรพรรดิของเวียดนาม ผลของการปฏิวัติเดือน สิงหาคม 1945 ได้ทำให้เวียดนามเป็นกลุ่มการเมืองที่ประสบผลสำเร็จในการแย่งชิงอำนาจการปกครองในเวียดนาม ซึ่งการปฏิวัติเดือนสิงหาคมนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในประวัติศาสตร์เวียดนาม กองกำลังเวียดนามได้ใช้โอกาสของชัยชนะจากการปฏิวัติเดือนสิงหาคม ประกาศเอกราชเวียดนามในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 และจัดตั้งเป็น “ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ” จากเหตุการณ์นี้ ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนก้าวขึ้นมาบริหารประเทศอย่างเต็มรูปแบบและกลายเป็นองค์กรหลักในการจัดการบริหารประเทศอย่างเป็นทางการ (วนิชฐนาถ, 2555: 28-29)

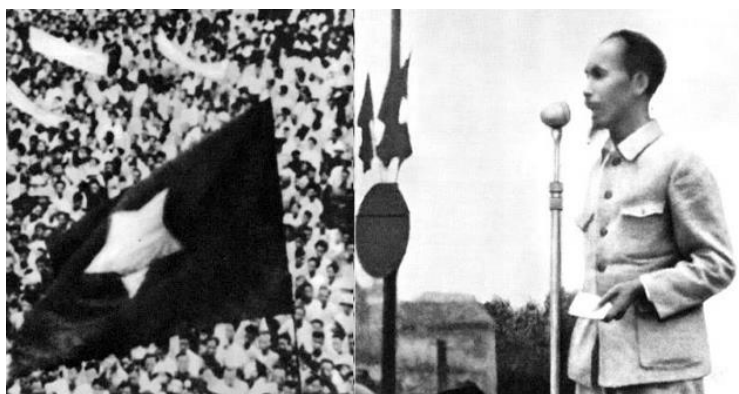
ภายในที่ประกาศเอกราช ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้กล่าวสุนทรพจน์ต่อหน้าประชาชนจำนวนมากดังต่อไปนี้ :

“ฝรั่งเศสได้หนีไปแล้ว ญี่ปุ่นยอมจำนน จักรพรรดิเบาก็ได้สละราชบัลลังก์แล้ว ประชาชนของเราได้ตัดพันธะซึ่งผูกมัดพวกเขา มาเกือบเกือบศตวรรษ และได้ช่วงชิงเอกราชให้แก่เวียดนาม เวียดนามมีสิทธิที่จะได้รับเสรีภาพ อิสระภาพ และเป็นประเทศอิสระและเสรีแล้วจริงๆ”

พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้ตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ โดยมีโฮจิมินห์เป็นประธาน และมีกรรมการอีก 4 คนประกอบไปด้วยนายเงิน ฮุย เหลียว (Tran Huy Lieu) นายฟาม วัน ดง (Pham Van Dong) นายเหงียน เลือง บั่ง (Nguyen Luong Bang) และนายเซียง ดึ๊ก เหียน (Duong Duc Hien) พรรคได้กำหนดให้ดาวสีทองบนธงสีแดงเป็นสัญลักษณ์ของชาติ และมีเพลงกองทัพเดินหน้า (Tien Quan) เป็นเพลงประจำชาติ สำหรับธงชาติของเวียดนามเหนือนั้น เป็นธงพื้นสีแดงพร้อมทั้งมีดาวสีเหลือง 5 แฉกอยู่ตรงกลางผืนธง รู้จักกันในชื่อธงโกโดซาววาง (Co do sao vang) หรือธงแดงดาวเหลือง (red flag with yellow star) โดยดาวเหลือง 5 แฉกมีความหมายถึงชนชั้นทั้งหมด 5 ประเภทของเวียดนามเหนือประกอบด้วยชาวนา ชนชั้นกรรมาชีพ ปัญญาชน พ่อค้า และทหาร

ซึ่งหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว ส่วนพื้นสีแดงหมายถึง “เลือด” และ “ความทุกข์ของชาวเวียดนามทั้ง 5 คนชั้นเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จของการปฏิวัติทางชนชั้น (ศนิโรจน์, 2561: 29)

ภายหลังการประกาศตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามของโฮจิมินห์ และพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้สร้างรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้ระยะหนึ่ง แล้วปรากฏว่ารัฐสังคมนิยมของเวียดนามเหนือมีความเข้มแข็งพอสมควร ความเป็นผู้นำของชนชั้นขบวนการเป็นรูปธรรมขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ภาพที่ 4 ภาพธงโกโตขาววาง และโฮจิมินห์ขณะกล่าวสุนทรพจน์ต่อหน้าประชาชน

ที่มา : <https://static.kinhthedothe.vn/images/upload/2021/12/23/bac-ho-doc-tuyen-ngon-2-9mo.jpg>

นอกจากนั้นในภายหลัง “สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม” ก็ได้รับการรับรองเอกราชจากสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหภาพโซเวียต ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1950 หลังจากนั้นประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ในยุโรปตะวันออกก็ได้ให้การรับรองเอกราชของเวียดนามในเวลาต่อมา ซึ่งก่อนหน้านี้ กองกำลังติดอาวุธของฝ่ายคอมมิวนิสต์มีชื่อเรียกต่างๆ เปลี่ยนไปหลายครั้ง แต่ในที่สุดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1951 สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้ให้ชื่อกำลังกองทัพของตนใหม่ว่า “**กองทัพประชาชนเวียดนาม**” (Vietnam People's Army) ซึ่งหมายถึงทหารประจำการของคอมมิวนิสต์เวียดนามที่เป็นกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ นอกจากนี้สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามยังมีกองกำลังติดอาวุธที่เรียกว่า “กองทหารท้องถิ่น” “ทหารอาสาสมัครติดอาวุธและกองกำลังป้องกันตนเองและ “ทหารกองหนุน” อีกจำนวนมาก (เชียน, 2542: 163)

กรอบนโยบายซึ่งพรรคกำหนดขึ้นเป็นโครงร่างสำหรับการบริหารประเทศในช่วงแรก

1. การสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามที่เป็นรัฐเอกราชโดยสมบูรณ์
2. การเตรียมการต่อสู้ด้วยอาวุธจัดตั้งและพัฒนากองทัพปลดปล่อยแห่งชาติ
3. ยึดทรัพย์สินของชาติศัตรูและชาวเวียดนามที่ร่วมมือกับศัตรูมาเป็นสมบัติของรัฐและแบ่งให้คนจน
4. ยกเลิกภาษีต่างๆที่จัดเก็บโดยฝรั่งเศส-ญี่ปุ่นและจัดระบบภาษีใหม่ที่ยุติธรรมต่อชาวเวียดนาม
5. แบ่งที่ดินส่วนกลางโดยยุติธรรมลดค่าเช่าที่ดิน
6. ยึดระยะเวลาใช้หนี้ของชาวนา

ชัยชนะในสงครามอินโดจีน และการก่อตั้งกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN)

หลังจากการประกาศเอกราชได้ไม่นาน เวียดนามต้องเข้าสู่สงครามครั้งใหญ่ นั่นก็คือสงครามอินโดจีน โดยสงครามอินโดจีนเกิดขึ้นเนื่องมาจาก การที่ฝรั่งเศสและชาติตะวันตกไม่ยอมรับความเป็นเอกราชของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม จนเกิดความวุ่นวายจากกองทัพฝรั่งเศสที่เข้าบุกรุกเวียดนามเพื่อให้ตกอยู่ในอำนาจของฝรั่งเศสอีกครั้ง สภาพความยุ่งเหยิงดำรงอยู่ต่อไป จนเกิดการปะทะกันกับกองกำลังเวียดมินห์

ในท้ายที่สุดจึงให้มีการประชุมที่ดาลัต ตกกลงกันว่าทั้งสองฝ่ายต้องจัดการประชุมขึ้นที่พระราชวังแห่งเมืองฟองเตนโบลว ประเทศฝรั่งเศส การประชุมข้อตกลงเรียกว่า “Modus Vivendi” (โมดัสวิเวนดี) หมายถึงการประชุมหาข้อตกลงเพื่อนำไปสู่การบังคับปฏิบัติ แต่การประชุมครั้งนี้กลับล้มเหลวเพราะฝรั่งเศสต้องการครอบครองอินโดจีนต่อไป ในขณะที่นั้นก็เกิดการปะทะกันอย่างดุเดือดระหว่างกองกำลังเวียดมินห์และกองทัพฝรั่งเศสขึ้นในภาคใต้ของเวียดนาม และในปลายปี 1946 นี้เองฝรั่งเศสได้เปิดฉากการรุกใหญ่ด้วยอำนาจที่เหนือกว่าหวังโค่นล้มสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามกองกำลังเวียดมินห์ซึ่งประกอบไปด้วยกองทัพประชาชน หน่วยจรรยา และทหารบ้านได้ร่วมมือกันทำสงครามต่อต้านกองทัพฝรั่งเศส (ศศิธร, 2553: 17-18)

การต่อสู้ระหว่างเวียดนามและเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสเป็นไปในรูปแบบการสนับสนุนของคอมมิวนิสต์ ไปจนถึงขบวนการเคลื่อนไหวแบบชาตินิยม ในส่วนท้ายเกิดเป็นการปะทุของสงครามขึ้นมาเป็นระยะ ๆ สงครามอินโดจีนดำเนินการต่อเนื่องถึง 8 ปีและยุติลงในปี ค.ศ. 1954 ซึ่งได้เกิด

การสู้รบครั้งใหญ่ระหว่างเวียดนามเหนือและฝรั่งเศสขึ้นในปี ค.ศ. 1952 ที่สมรภูมิตีเยนเบียนฟู¹⁵ (Dien Bien Phu) ซึ่งชัยชนะตกเป็นของชาวเวียดนามเหนือ เนื่องมาจากกองกำลังเวียดนามที่มีความเชี่ยวชาญในการสู้รบแบบสงครามกองโจรมีอำนาจการควบคุมพื้นที่ทางตอนเหนือและศูนย์กลางของเวียดนาม สงครามในครั้งนี้จึงเป็นชัยชนะอย่างเด็ดขาดของชาวเวียดนามที่มีเหนือฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1954 ส่งผลให้ฝรั่งเศสยอมล่าถอยออกไปจากเวียดนาม อันเป็นการยุติการครอบครองดินแดนอาณานิคมแห่งนี้อย่างยาวนานถึง 83 ปี เมื่อฝรั่งเศสถอนทหารทั้งหมดออกจากอินโดจีนในวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 1954 ต่อมาอีกเพียง 6 วันพวกเวียดนามก็ยกกำลังเข้ากรุงฮานอยและเข้าครอบครองเวียดนามทางตอนเหนืออย่างสมบูรณ์ในวันที่ 24 ตุลาคม (ศศิธร, 2553: 17-18)

ภาพที่ 5 ชัยชนะของเวียดนามในสมรภูมิตีเยนเบียนฟู

ที่มา : <https://www.matichonweekly.com/wp-content/uploads/2016/08/uytruj.jpg>

อย่างไรก็ตามเมื่อหลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสแล้ว อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1954 (1954 Geneva Accords) ซึ่งลงนามกันเมื่อวันที่ 20-21 กรกฎาคม ค.ศ. 1954 ได้ทำการแบ่งประเทศเวียดนามโดยใช้เส้นขนานที่ 17 องศาเหนือเป็นเส้นแบ่งเขตแดนออกเป็น 2 ประเทศอย่างสมบูรณ์แบบ คือ เวียดนามเหนือ หรือ “สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม” (Democratic Republic of Vietnam) ปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ดังที่กล่าวมาข้างต้น และ เวียดนามใต้ หรือ “สาธารณรัฐเวียดนาม” (Republic of Vietnam) ปกครองด้วยระบอบเสรีนิยมหรือประชาธิปไตย

¹⁵ ตีเยนเบียนฟู เป็นเมืองหนึ่งในจังหวัดตีเยนเบียน ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศเวียดนาม ห่างจากกรุงฮานอยประมาณ 200 กิโลเมตร มีชื่อเสียงเนื่องจากเป็นที่รบยุทธการที่ตีเยนเบียนพูระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนาม (th.wikipedia.org)

ทำให้พวกเวียดนามที่อยู๋ในเวียดนามใต้ต่างโยกย้ายถิ่นฐานขึ้นมาอยู่ในเวียดนามเหนือและเข้าร่วมในกองทัพเวียดนาม ซึ่งเวลานี้มีชื่อเรียกว่า “กองทัพประชาชนเวียดนาม” (People's Army of Vietnam : PAVN) หรือ “กองทัพเวียดนามเหนือ” (North Vietnamese Army : NVA) (ศนิโรจน์, 2561: 32-33)

ดังนั้นพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามจึงมุ่งไปที่การปฏิวัติสังคม และปฏิวัติประเทศไปสู่เส้นทางของสังคมนิยม ที่มีทิศทางและความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลสืบเนื่องไปถึงการสร้างรัฐสังคมนิยมในเวียดนามเหนือ ระหว่างปี ค.ศ. 1954-1975 รวมไปถึงสถานการณ์ความตึงเครียดระหว่างเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ที่กำลังก่อตัวรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งก็คือ “สงครามเวียดนาม”

บริบทของสงครามเวียดนาม และการก่อตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้

สงครามเวียดนาม

สงครามเวียดนามเป็นความขัดแย้งระหว่าง “สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม” (Democratic Republic of Vietnam) หรือ “เวียดนามเหนือ” (North Vietnam) และ “สาธารณรัฐเวียดนาม” (Republic of Vietnam) หรือ “เวียดนามใต้” (South Vietnam) สงครามเวียดนามนับว่าเป็นสงครามที่ถูกใช้เป็นที่เรียนและกรณีศึกษาของการรบในหลายลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่นเป็นสงครามตัวแทน¹⁶ (Proxy war) ครั้งสำคัญระหว่างโลกเสรีและโลกคอมมิวนิสต์ในยุคสงครามเย็น¹⁷ (Cold War) อีกทั้งยังเป็นสงครามระหว่างประเทศโลกที่หนึ่ง หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว กับประเทศโลกที่สาม ซึ่งเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนาอย่างมาก ทำให้สงครามเวียดนามกลายเป็นสงครามระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนยังถูกจัดให้เป็นการรบระหว่างสงครามในแบบและสงครามนอกแบบที่น่าสนใจครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์สงคราม และในบางครั้งสงครามดังกล่าวนี้¹⁸ ได้ถูกจัดให้เป็นสงครามระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวเหลืองตามแนวคิดการจำแนกชาติพันธุ์ตามเชื้อชาติและสีผิว (คณีโรจน์, 2561: 11-12)

อีกทั้งสงครามเวียดนามยังเป็นสงครามทางโทรทัศน์ครั้งแรกของโลก ซึ่งหมายถึงสงครามที่มีการเผยแพร่ภาพข่าวสารการสู้รบไปยังเครื่องรับโทรทัศน์ของอเมริกันชนในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประจำทุกวัน ทั้งนี้เนื่องมาจากพัฒนาการทางเทคโนโลยีของเครื่องรับโทรทัศน์ที่ทำให้มีราคาถูก ชาวอเมริกันต่างมีเครื่องรับโทรทัศน์อยู่ในบ้านของตนแทบทุกครัวเรือน ข่าวสารของสงครามเวียดนามจึงถูกนำเสนอมายังประชาชนอเมริกันถึงห้องรับแขกหรือห้องนั่งเล่นในบ้านอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ราวกับชมการถ่ายทอดสด นอกจากนี้สงครามเวียดนามยังได้รับการจัดให้เป็นสงครามเฮลิคอปเตอร์ (Helicopter War) ครั้งแรกของโลกอีกด้วยเช่นกัน แม้ว่าเฮลิคอปเตอร์จะมีการนำมาใช้ในสงครามก่อนหน้านี้อยู่แล้ว โดยเฉพาะในสงครามเกาหลีบ้างแล้วก็ตาม แต่ยังไม่แพร่หลายเท่ากับในสงครามเวียดนาม ที่เฮลิคอปเตอร์ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในหลาย ๆ การกิจ ทั้งภารกิจการ

¹⁶ สงครามตัวแทน เป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐหรือตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐสองฝ่าย ซึ่งต่างฝ่ายต่างไม่ได้สู้รบกับอีกฝ่ายหนึ่งโดยตรง โดยเป็นอาศัยอำนาจทั้งสองฝ่ายที่ใช้การต่อสู้ภายนอก เพื่อโจมตีผลประโยชน์หรือการถือครองดินแดนของอีกฝ่าย สงครามตัวแทนมักเกี่ยวข้องกับทั้งสองประเทศต่อสู้กับพันธมิตรของคู่แข่ง หรือสนับสนุนพันธมิตรของตนในการต่อสู้กับคู่แข่ง (ประเวศ, 2510: 188-189)

¹⁷ สงครามเย็น เป็นช่วงเวลาแห่งความตึงเครียดทางด้านภูมิศาสตร์ระหว่างสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรจากทั้งกลุ่มตะวันออกและกลุ่มตะวันตก ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง (sites.google.com)

ลำเลียงกำลังพลการโจมตี การลาดตระเวน การบรรทุกยุทโธปกรณ์ และการส่งกลับสายแพทย์ หรือ การลำเลียงผู้บาดเจ็บ เป็นต้น แต่ไม่ว่าสงครามเวียดนามจะถูกมองในแง่มุมใดก็ตาม ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสงครามเวียดนามได้สร้างผลกระทบอย่างใหญ่หลวง จนถึงขั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ ทั้งลักษณะทางกายภาพ ตลอดจนถึงจิตวิญญาณแนวความคิด และอุดมการณ์ของประชากรในประเทศต่างๆของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และของโลกไปอย่างสิ้นเชิง (ศนิโรจน์, 2561: 12-13)

ภาพที่ 6 เฮลิคอปเตอร์ที่ถูกนำมาใช้ในสงครามเวียดนาม

ที่มา : <https://cdn.theatlantic.com/media/img/photo/2015/03/the-vietnam-war>

สงครามเวียดนามยังถูกนับว่าเป็นสงครามอสมมาตร หรือ Asymmetric Warfare อันเป็น สงครามที่กำลังรบของทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยฝ่ายหนึ่งมีกำลังรบที่เหนือกว่า หรือมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ได้เปรียบอย่างมหาศาล ดังนั้นจะเห็นได้จากการที่กองทัพสหรัฐอเมริกา ซึ่ง นับได้ว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มีอำนาจทางการผลิตสูงที่สุดประเทศหนึ่งของโลกในขณะนั้น อีกทั้งยังมีอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ทรงอิทธิพลอย่างมากกำลังทหารส่วนใหญ่ของกองทัพ อเมริกันล้วนมีเกณฑ์การศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับมัธยมปลายจนปริญญาตรี นับเป็นบุคคลากรที่มี คุณภาพสูงมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการและเทคโนโลยีในระดับหนึ่ง ทหารอเมริกันผิวขาว ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชนชั้นกลางที่มีฐานะความเป็นอยู่ดี ส่วนทหารอเมริกันผิวดำแม้จะไม่ได้มา จากครอบครัวชนชั้นกลางหาก แต่มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลางตามมาตรฐานของโลกตะวันตก ซึ่ง ถือว่าสูงกว่ามาตรฐานของโลกตะวันออกเป็นอย่างมาก ทหารเหล่านี้ผ่านการฝึกฝนอย่างซ้ำซ้อน และหนักหน่วงก่อนถูกส่งเข้าสู่สมรภูมิ โดยทหารแต่ละคนมีความเป็นผู้นำสูงและมีไหวพริบปฏิภาณดี เยี่ยม นอกจากคุณภาพของกำลังพลฝ่ายอเมริกันจะมีสูงมากแล้วปริมาณกำลังทหารของกองทัพ

สหรัฐฯ ก็มีจำนวนเหนือกว่ากันอย่างมาก โดยสหรัฐฯ ส่งทหารเข้าทำการรบในสงครามครั้งนี้สูงถึง 543,482 นาย และตลอดทั้งสงครามเวียดนามมีทหารอเมริกันเข้าร่วมทั้งหมดเป็นจำนวนสูงถึง 2,709,918 นาย คิดเป็น 9.7 เปอร์เซ็นต์ของประชากรสหรัฐฯ ในวัยทำงาน ในจำนวนนี้ 1 ล้านถึง 1,600,000 นาย ปฏิบัติหน้าที่ในการรบโดยตรง หากรวมถึงทหารอเมริกันที่ปฏิบัติภารกิจในเวียดนาม ลาว กัมพูชา และไทย ด้วยแล้ว จะมีจำนวนสูงถึง 3,403,100 นาย ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่สูงมาก นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังเสริมสร้างกองทัพเวียดนามใต้ ให้มีกำลังพลสูงชันกว่า 1 ล้านคนอีกด้วย รวมทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ของฝ่ายสหรัฐฯ ก็เต็มไปด้วยอาวุธที่ทันสมัย และเต็มไปด้วยเทคโนโลยีระดับสูงสุดของโลกในขณะนั้น เช่น ระเบิดนำวิถีด้วยเลเซอร์ ระบบตรวจจับเป้าหมายในเวลากลางคืน และระบบตรวจการณ์ด้วยดาวเทียม เป็นต้น (ศนิโรจน์, 2561: 13-14)

ในทางตรงกันข้าม เวียดนามเหนือถือเป็นประเทศเกษตรกรรมที่เพิ่งผ่านพ้นสงครามกับอดีตเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสและญี่ปุ่น ซึ่งยึดครองเวียดนามในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 บ้านเมืองยังคงอยู่ในสภาพย่ำแย่ ทั้งทางด้านสภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งอยู่ในขั้นยากจนถึงขนาดถูกจัดให้เป็นประเทศด้อยพัฒนา ประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กองทัพเวียดนามเหนือและกองกำลังเวียดกงมีกำลังทหารที่ประกอบกันจากหลายภาคส่วน ทั้งจากทหารหลักทหารอาสาสมัครกองโจร และชาวบ้าน โดยเฉลี่ยแล้วทหารฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดกง ซึ่งเดิมคือทหารเวียดมินห์ (Viet Minh) ที่ทำการต่อสู้กับมหาอำนาจฝรั่งเศสและญี่ปุ่นมาอย่างยาวนาน กองกำลังเหล่านี้ส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมหรือต่ำกว่านั้น บางส่วนได้รับการศึกษาจนถึงขั้นไม่รู้หนังสือไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ดำเนินวิถีชีวิตเลี้ยงชีพด้วยการเป็นเกษตรกร ทำไร่ไถนา และแทบไม่เคยสัมผัสกับเทคโนโลยีขั้นสูงมาก่อนเลย โดยเฉลี่ยแล้วทหารเหล่านี้มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนดำรงชีพอยู่ในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ส่วนอาวุธยุทโธปกรณ์ของเวียดนามเหนือและเวียดกงก็ด้อยกว่าฝ่ายสหรัฐอเมริกาอย่างชัดเจน (ศนิโรจน์, 2561: 14-16)

สถานการณ์หลังสนธิสัญญาเจนีวา กับการแบ่งประเทศเวียดนามเหนือและใต้

ภายหลังจากการที่เวียดนามหลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ก็ได้มีการประชุมเจนีวา¹⁸ (Geneva Conference) โดยจัดขึ้นที่เมืองเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นการประชุมเพื่อแก้ปัญหาของเกาหลีและอินโดจีน จากผลของสงครามสมรภูมิเดียนเบียนฟู เรื่องของอินโดจีนได้ถูกนำเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาและเพื่อเป็นการรับรองความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสที่มีต่อเวียดนาม ในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1954 หลังจากเสียเดียนเบียนฟูแล้ว 24 ชั่วโมง การประชุมเจนีวาในประเด็นเรื่องอินโดจีนจึงได้เริ่มต้นขึ้นประเทศที่เข้าร่วมในการประชุมเจนีวาประกอบด้วยประเทศฝรั่งเศส มีจอร์จบีโดลต์เป็นหัวหน้าคณะ, สหภาพโซเวียต ส่งโมโลตอฟเป็นหัวหน้าคณะเข้าร่วมประชุม, รัฐบาลเวียดนามใต้ ส่งเหงวียน กวี๊ก ดินห์ (Nguyen Quoc Dinh) เป็นตัวแทนเข้าประชุม, สาธารณรัฐประชาชนจีน ส่งโจวเอนไล่เข้าประชุม, สหรัฐอเมริกา กัมพูชา และลาว ต่างส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุม ในฝ่ายของสาธารณรัฐประชาธิปไตย เวียดนาม ส่งฟามวันดง (Pham Van Dong) เป็นตัวแทนของรัฐบาลเข้าร่วมประชุม สาระสำคัญของการประชุมเจนีวา ฟาม วัน ดง ต้องการให้มีการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของชาวเวียดนามด้านอิสรภาพอธิปไตย และเอกภาพ ดังนั้นในวันที่ในวันที่ 21 กรกฎาคม ค.ศ. 1954 ได้สรุปข้อตกลงทั้งสิ้น 43 ข้อ สามารถสรุปสาระสำคัญในข้อตกลงเจนีวาได้ดังนี้คือ

1. ทางด้านการทหารฝรั่งเศสต้องถอนทหารออกไปจากเวียดนามลาวกัมพูชาและต้องหยุดยิงทั่วอินโดจีน
2. ห้ามกองทัพต่างชาติเข้ามาตั้งฐานทัพในเวียดนามลาวและกัมพูชา
3. ห้ามเวียดนามลาวและกัมพูชาทำข้อตกลงทางการทหารกับต่างประเทศ
4. จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งประเทศลาวและกัมพูชา กำหนดจัดการเลือกตั้งภายใน ค.ศ. 1955 ส่วนของเวียดนามจะจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปภายใน ค.ศ. 1956
5. ให้ใช้เส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเขตแดนเป็นสองส่วนชั่วคราวคือเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้

¹⁸ อนุสัญญาเจนีวา (Geneva Conventions) คือสนธิสัญญาสี่ฉบับ และพิธีสารสามฉบับที่วางมาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้เป็นเหยื่อของสงครามอย่างมีมนุษยธรรม มีเป้าหมายให้การสงเคราะห์ทหาร และพลเรือนที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม โดยประสานงานใกล้ชิดกับคณะกรรมการกาชาดสากล หรือไอซีอาร์ซี (ICRC Blog ประเทศไทย, 2562)

ตามข้อตกลงดังกล่าวสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลจักรพรรดิเบาได้ ซึ่งเป็นตัวแทนของเวียดนามใต้ไม่ยอมรับรองข้อตกลงนี้ แต่อย่างไรก็ตามสนธิสัญญาเจนีวาได้ทำให้ประเทศเวียดนามถูกแบ่งเป็นสองส่วนอย่างชัดเจน ตามข้อตกลงดังกล่าวทำให้วันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1954 เป็นวันที่เวียดนามภาคเหนือได้รับอิสรภาพอย่างสมบูรณ์ (วนิชฐนาถ, 2555: 70-71)

ภาพที่ 7 การประชุมในสนธิสัญญาเจนีวา

ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/85/Ap540721012_geneva_conference_1954.jpg

หลังจากเวียดนามแบ่งออกเป็นสองส่วนตามสนธิสัญญาเจนีวา โดยใช้เส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเวียดนามภาคเหนือให้อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคแรงงานเวียดนาม โดยมีโฮจิมินห์เป็นผู้นำ ส่วนเวียดนามใต้ให้อยู่ภายใต้รัฐบาลที่ฝรั่งเศสจัดตั้งขึ้น ซึ่งนำโดยจักรพรรดิเบาได้และมีโง ดินห์ เดียม¹⁹ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ปัญหาต่อมาคือรัฐบาลเวียดนามใต้ไม่ยอมรับข้อตกลงเจนีวา เมื่อฝรั่งเศสถอนทหารและถอนบทบาททางการเมืองของตนออกไปจากเวียดนาม สหรัฐอเมริกาประเทศที่เคยให้ความช่วยเหลือฝรั่งเศสเมื่อครั้งทำสงครามกับเวียดนามช่วงก่อนหน้านี ก็ได้เข้ามาแทนที่ฝรั่งเศสในเวียดนามทันทีในปีค.ศ. 1956 เป็นเวลาที่กำหนดไว้ตามสนธิสัญญาเจนีวาว่าให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในเวียดนามทั่วประเทศ

แม้ว่าการประชุมในครั้งนี้จะมุ่งแก้ปัญหาสันติภาพภายในของเวียดนาม แต่ผลจากการเจรจาครั้งนี้ไม่ได้ส่งผลแต่กับเวียดนามเพียงเท่านั้น แต่ยังจะได้ส่งผลไปยังหลาย ๆ ประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต และจีน ซึ่งล้วนมีผลประโยชน์ทั้งทางตรงและ

¹⁹ โง ดินห์ เดียม เป็นนักการเมืองชาวเวียดนาม และเป็นนายกรัฐมนตรีคนสุดท้ายของรัฐบาลเวียดนาม ในปี ค.ศ.1954 จนถึงปี ค.ศ.1955 และจากนั้นก็ดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีเวียดนามใต้ (สาธารณรัฐเวียดนาม)

ทางอ้อมกับผลของการเจรจาครั้งนี้ อีกทั้งชาติต่างๆดังกล่าวจึงพยายามเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ในการประชุมครั้งนี้ สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นปฏิปักษ์กับประเทศคอมมิวนิสต์ได้พยายามเข้ามามีอำนาจเหนือเวียดนามใต้แทนที่ฝรั่งเศส เพราะรัฐบาลสหรัฐอเมริกามีนโยบายที่จะต่อต้านการขยายตัวของ ลัทธิคอมมิวนิสต์ ส่วนสหภาพโซเวียตนั้นพยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ ยุโรปอื่น ๆ กับสหรัฐอเมริกา เพราะสหภาพโซเวียตต้องการอย่างยิ่งที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนใน ยุโรปให้ได้มากที่สุด และทางฝ่ายจีนก็ไม่ต้องการให้สงครามอินโดจีนยืดเยื้อออกไปอีก เพราะจีนไม่ ต้องการให้สหรัฐอเมริกาใช้สงครามดังกล่าวเป็นข้ออ้างมาปิดล้อมพื้นที่ทางด้านใต้ของประเทศตน อัน จะส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจและการเมืองการทหารของจีนได้ (ศศิธร, 2553: 19-20)

โฮจิมินห์ ผู้นำเวียดนามเหนือต้องการให้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้น แต่ก็ต้องเผชิญกับความกดดัน ในการเจรจา เนื่องจากผู้แทนของเวียดนามใต้ไม่ยอมให้ความร่วมมือใด ๆ ในการเจรจาเพื่อรวม ประเทศในครั้งนี้ นอกจากนั้นด้วยความช่วยเหลือที่สหภาพโซเวียตและจีนมีให้กับเวียดนามเหนือมา โดยตลอด ทำให้เวียดนามเหนือไม่อาจตัดสินใจได้โดยลำพัง แต่ท้ายที่สุดแล้วเพื่อคำนึงถึงประโยชน์ ของเพื่อนร่วมชาติเป็นสำคัญ เมื่อที่ประชุมให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้มีการเลือกตั้งทั่วไปภายในเดือน กรกฎาคม 1956 ถึงแม้ว่าเวียดนามจะต้องถูกแบ่งแยกออกเป็นสองส่วนตามเส้นขนานที่ 17 โฮจิมินห์ ก็ต้องยอมรับในเงื่อนไขการตกลงดังกล่าวนี้ เนื่องจากในเวลานั้นข้อตกลงดังกล่าวถือว่าเป็นทางออกที่ ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติเวียดนามก็มีความหวังว่าการรวมชาติจะ เกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ สนธิสัญญายุติการสู้รบในเวียดนาม (Agreement on the cessation of hostilities in Vietnam) ได้มีการลงนามในวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ.1954 ตามข้อตกลงกำหนดให้ส่ง ต่อภาคใต้ของเวียดนามให้แก่รัฐบาลชั่วคราวภายใน 2 ปีเป็นอย่างมากและการเลือกตั้งทั่วไปซึ่งจะมี ขึ้นอย่างช้าที่สุดใน ค.ศ. 1956 จะรวมเวียดนามให้อยู่ภายใต้รัฐบาลเดียวกัน โดยการเลือกตั้งนี้ให้อยู่ ในความควบคุมของคณะกรรมการระหว่างประเทศและประชาชนทั้งสองฝ่ายต้องมีสิทธิเลือกถิ่นที่อยู่โดยเสรี (ศศิธร, 2553: 19-20)

อย่างไรก็ตามผู้แทนรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและผู้แทนจากเวียดนามใต้ไม่ได้ลงนามในข้อตกลงแต่ อย่างใด ยิ่งไปกว่านั้นสหรัฐอเมริกายังได้เข้ามาหนุนหลังเวียดนามใต้ให้เป็นเส้นขนานกับเวียดนาม เหนือ จนการรวมประเทศที่สนธิสัญญาเจนีวากำหนดไว้ว่าจะเกิดขึ้นในอีก 2 ปีข้างหน้าก็ดูเหมือนจะ เลื่อนรางลงอย่างเห็นได้ชัด ในเวียดนามใต้ฝรั่งเศสได้ยินยอมให้สหรัฐอเมริกาเข้ามามีอำนาจอย่าง เต็มที่ และให้มีการจัดตั้งรัฐบาลอาณานิคมแบบใหม่ขึ้นในเวียดนามใต้ ด้วยจุดมุ่งหมายต่อต้านคณะ ปฏิวัติโดยเฉพาะบีบบังคับขบวนการปฏิวัติชาตินิยมในเวียดนามใต้ เปลี่ยนเวียดนามใต้ให้เป็นฐานทัพ

และอาณานิคมของสหรัฐอเมริกา อีกทั้งก่อตั้งตัวแทนทหารและตำรวจเป็นเครื่องมือที่ทำให้ภาคใต้ตกเป็นเบี้ยล่าง และช่วยเอาชนะภาคเหนือ สหรัฐอเมริกาจึงเข้ามามีอิทธิพลและอยู่เบื้องหลังรัฐบาลเวียดนามใต้ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะมุ่งต่อต้านความนิยมของชาวเวียดนามที่มีต่อพรรคคอมมิวนิสต์ และได้เล็งเห็นถึงภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตที่แผ่ขยายอิทธิพลไปยังชาติอื่นๆ ในโลก เนื่องจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็มีนโยบายรุกรานและต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศต่าง ๆ ในโลกให้เป็นแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ จึงขยายอิทธิพลด้วยการส่งจารชนและผู้ก่อการร้ายเข้าไปบ่อนทำลายบรรดาประเทศในทวีปเอเชีย เช่นอินโดนีเซีย เกาหลี ศรีลังกา พม่า กัมพูชา ลาว และไทย รวมไปถึงยุโรปตะวันออก เพื่อเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์และเข้ายึดครองประเทศเหล่านั้นตามอุดมการณ์ครองโลกของคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกาได้คำนึงถึงความปลอดภัยของคนในชาติสหรัฐและชาติพันธมิตร จึงได้กำหนดแผนการยับยั้งว่า “ ทฤษฎีแห่งการสกัดกั้น ” (Containment doctrine) สหรัฐอเมริกาได้รับอำนาจในการเข้าช่วยเหลือชาติอื่นๆ ที่ภัยคอมมิวนิสต์เข้าคุกคาม รวมถึงมีการเสนอแผนการมาร์แชล (Marshall Plan) เพื่อบูรณะฟื้นฟูประเทศในยุโรปตะวันตกจากวิกฤตทางเศรษฐกิจและตั้งองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ²⁰ (NATO) สำหรับช่วยเหลือทางทหารในเอเชีย อีกทั้งแผนการดังกล่าวต่อไปนี่ยังได้รับการสนับสนุนจากมหาชนอเมริกันเป็นอย่างมาก ดังนั้นความสำคัญดังกล่าวนี้ที่เกี่ยวกับทฤษฎีแห่งการป้องกันตนเองของสหรัฐอเมริกา จึงเกิดเป็นหลักการของทฤษฎีโดมิโน²¹ (Domino Theory) ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งทางการเมืองและกองทัพของสหรัฐอเมริกา ที่เชื่อมั่นว่าการปกครองของคอมมิวนิสต์ทำให้ส่งผลกระทบต่อประเทศใดประเทศหนึ่งถ้าเกิดล้มลง จะส่งผลให้ประเทศเพื่อนบ้านได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องเหมือนการล้มลงของโดมิโนต่อมาทฤษฎีนี้ได้เป็นตัวกำหนดนโยบายการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในที่สุด จึงทำให้สหรัฐอเมริกาได้ยื่นมือเข้ามาบีบบังคับในเวียดนามใต้ ทั้งการอยู่เบื้องหลังการจัดตั้งรัฐบาลช่วยเหลือเงินทุนในด้านเศรษฐกิจ การทหาร ไปจนถึงการสู้รบกับกองกำลังเวียดนามเหนือ (ศศิธร, 2553: 20-21), (อาณัติ, 2558: 188-189)

²⁰ องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) เป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งระบบพันธมิตรทางทหารในการถ่วงดุลอำนาจกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ (สหภาพโซเวียต) และให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกในกรณีที่ประเทศสมาชิกถูกคุกคามจากภายนอก ตลอดจนส่งเสริมความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ (mfa.go.th)

²¹ ทฤษฎีโดมิโน เป็นทฤษฎีทางนโยบายด้านการต่างประเทศ อุปมาขึ้นจากลักษณะของเกมไพ่ต่อแต้ม ซึ่งถ้ามีไพ่ล้มหนึ่งใบ ไพ่ใบอื่นๆก็จะล้มเป็นแถบติดต่อกันเป็นลูกโซ่ ทฤษฎีโดมิโนหมายความว่าถ้าประเทศหนึ่งหันไปใช้ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ จะส่งผลให้ประเทศรอบข้างก็จะปฏิบัติตามไปด้วย เรียกว่า "ผลกระทบแบบโดมิโน" (th.wikipedia.org)

ในขณะที่เดียวกันฝ่ายเวียดนามเหนือภายใต้การนำของโฮจิมินห์ยังมีความหวังว่าจะมีการรวมเวียดนามทั้งสองส่วนเข้าด้วยกันโดยสันติวิธี และไม่คาดหวังว่าจะต้องใช้วิธีการทำสงครามเพื่อให้ได้มาซึ่งการรวมชาติ แต่หลังการลงนามผ่านไปได้ไม่นาน ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเวียดนามใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายบทบาทของสหรัฐอเมริกาเพื่อสกัดกั้นการขยายตัวของคอมมิวนิสต์มายังเวียดนามใต้และส่วนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ทำให้ความหวังที่จะรวมชาติเวียดนามด้วยการเลือกตั้งต้องสลายไป

สำหรับชาวเวียดนามการปลดแอกอย่างสมบูรณ์ในภาคเหนือของประเทศ ทำให้สามารถก่อตั้งฐานที่เข้มแข็งของขบวนการปฏิวัติแห่งชาติทั้งหมด การปลดปล่อยเพียงบางส่วนทำให้เกิดสถานการณ์ที่โดดเด่นและทำงานมากมายไว้แก่ชาวเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ การปฏิวัติของชาวเวียดนามเป็นขบวนการเดียวในประวัติศาสตร์ พบว่าพวกเขาต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการใน ค.ศ. 1954 ประกอบไปด้วย

1. ได้รับผลสำเร็จในการปฏิวัติประชาธิปไตยและชาตินิยมในภาคใต้
2. ปกป้องภาคเหนือจากภัยรุกรานต่าง ๆ รวมทั้งจากความพยายามทำลายล้างและทำลายงานของพวกเขาจักรวรรดินิยม
3. สร้างพื้นฐานของลัทธิสังคมนิยมในภาคเหนือของประเทศ ซึ่งต้องพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไปอย่างรวดเร็วเพื่อจะเป็นฐานที่มีอำนาจในแนวหลังสำหรับภาคใต้ ซึ่งขณะนี้อยู่ในแนวหน้าของการต่อสู้ต่อต้านลัทธิอาณานิคมใหม่ของสหรัฐอเมริกา

ตลอดระยะเวลาเป็นเวลานาน ชาวเวียดนามทั้งในภาคเหนือและภาคใต้ต้องต่อสู้ด้วยความยากลำบาก ต่อต้านลัทธิอาณานิคมใหม่ของสหรัฐอเมริกา การรื้อฟื้นโครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจทั้งหมดและการก่อตั้งพื้นฐานเบื้องต้นทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของลัทธิสังคมนิยมในภาคเหนือของเวียดนามก็ดำเนินไป แม้ว่าสหรัฐอเมริกาเข้ามารุกรานอยู่ ขณะที่สถานการณ์เริ่มดีขึ้น การต่อสู้ระหว่างชาวเวียดนามทั้งหมดกับสหรัฐอเมริกากลายเป็นการเผชิญหน้ากันอย่างเอาเป็นเอาตายในยุคสมัยนั้น สหรัฐอเมริกาต้องการทำเวียดนามให้เป็นตัวอย่าง ซึ่งเป็นการพิสูจน์ยุทธวิธีในโลกของอเมริกา ดังนั้นในสงครามอเมริกาจึงทุ่มเทและจึงมีการใช้ทุกยุทธวิธีการสู้รบเพื่อเอาชนะแต่สำหรับชาวเวียดนามนั้น การสู้รบไม่ใช่เพียงแต่เพื่อการป้องกันเอกราชและเสรีภาพ แต่เพื่อสันติภาพของโลกและการปลดปล่อยชาติอื่น ๆ รวมถึงเป็นการป้องกันค่ายสังคมนิยมอีกด้วย (เพ็ชรี, 2545: 318-319)

การก่อตั้งพื้นฐานเบื้องต้นของลัทธิสังคมนิยมในเวียดนามเหนือ

สหรัฐอเมริกาได้เริ่มเข้าแทรกแซงในกิจการของเวียดนาม และค่อยๆควบคุมรัฐบาลหุ่นเชิดและกองทัพให้แน่นแฟ้นมากขึ้น อีกทั้งยังมีหลักการที่ชัดเจน รวมไปถึงนำยุทธวิธีต่างๆมาใช้เพื่อจุดมุ่งหมายกับการเปลี่ยนเวียดนามใต้ให้เป็นอาณานิคมอเมริกันในรูปแบบใหม่ ให้เป็นฐานการเมืองและยุทธศาสตร์ ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1954 ก็ได้มีก่อตั้งพันธมิตรทางการทหารในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้²² (SEATO) (สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย ปากีสถาน ไทย และฟิลิปปินส์) ภายใต้สนธิสัญญาซึ่งรวมข้อตกลงที่ให้เข้าแทรกแซงในอินโดจีนได้ คณะกรรมการเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาและที่ปรึกษาได้เดินทางมาดูการปกครองของไซ่ง่อน คณะกรรมการและที่ปรึกษาควบคุมกิจการครบทุกสาขาและโครงการทุกโครงการตั้งแต่การร่างรัฐธรรมนูญและการฝึกกองทัพและตำรวจ ตลอดไปจนถึงการดำเนินงานปฏิรูปการเกษตร และหลักสูตรในโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนกับการตกลงจะให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมแก่ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกามีแผนที่จะขจัดฝรั่งเศสให้พ้นออกไป จึงมีการลดอิทธิพลโดยตรงของฝรั่งเศสทั้งหมด เช่น องค์กรศาสนาที่สนับสนุนฝรั่งเศสก็ถูกปราบปรามไปจนหมด จนถึงเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 1954 สหรัฐได้ทำการตกลงฝรั่งเศสเพื่อถ่ายโอนความรับผิดชอบด้านทหารของเวียดนามใต้ให้เข้ามาอยู่ในความดูแลของสหรัฐอเมริกาโดยสหรัฐได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อให้คำปรึกษาทางทหาร (America Military Assistance Advisory Group: MAAG) ขึ้นหลังจากข้อตกลงดังกล่าวฝรั่งเศสได้ยุบกองบัญชาการทหารของตนที่เวียดนามใต้ทั้งหมดและ ในที่สุดในวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1956 กองทัพฝรั่งเศสก็ถอนทัพทั้งหมดออกจากเวียดนาม

โดยนโยบายของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามมุ่งเน้นที่จะต่อต้านการรวมประเทศเวียดนามทุกวิถีทาง ด้วยการละเมิดข้อตกลงเจนีวาอย่างเปิดเผย สหรัฐทุ่มอาวุธและกำลังทหารในเวียดนามใต้เพื่อก่อตั้งกองทัพที่เป็นหุ่นเชิดอันใหญ่โตตั้งฐานข้อมูล ฐานทัพอากาศ และเครือข่ายอันซับซ้อนของยุทธวิธีการคมนาคม อีกทั้งสหรัฐอเมริกายังละเมิดข้อตกลงนั้นด้วยการแนะนำ โง่ ดินห์ เตียม ให้มีการจัดตั้งรัฐเวียดนามใต้แยกออกไปมี “สภาแห่งชาติ” และ “รัฐธรรมนูญ” ของตนเอง ขับไล่เบาได้ให้พ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้ง โง่ ดินห์ เตียม เข้ามามีอำนาจแทนที่ โดยสหรัฐอเมริกาได้ให้การรับรองรัฐบาลของโง่ ดินห์ เตียม และช่วยเหลือการจัดการปกครองในเวียดนามใต้ (ศศิธร, 2553: 22-23)

²² องค์กรสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Treaty Organization) หรือ ซีโต้ (SEATO) เป็นองค์การที่ก่อตั้งขึ้นตามสนธิสัญญามะนิลา ลงนามเมื่อวันที่ 8 กันยายน ค.ศ.1954 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1955 ในช่วงสงครามเย็น (reurnthai.com)

ตั้งนั้นภายใน ค.ศ. 1954 นโยบายอาณานิคมแผนใหม่ของสหรัฐอเมริกาที่ได้วางแนวที่สำคัญไว้ให้เห็นชัดคือขจัดฝรั่งเศสออกไป เข้ายึดเวียดนามใต้ จัดตั้งเผด็จการหุ่นเชิดที่ขึ้นตรงต่อวอชิงตันเพื่อลดขบวนการปฏิวัติและชาตินิยมในเวียดนามใต้ และพยายามที่จะเอาชนะเวียดนามเหนือ อีกทั้งการลดขบวนการปฏิวัติและชาตินิยมนั้นเป็นสิ่งที่จะเว้นไม่ได้ ในการที่สหรัฐอเมริกาเข้าครอบครองเวียดนามด้วยความช่วยเหลือของที่ปรึกษาอเมริกัน มีการจัดส่งที่ปรึกษาชาวอเมริกันเข้ามาในเวียดนามใต้เป็นจำนวนมาก ในพื้นที่ทางใต้ รัฐบาลของโง ดินห์ เตียม ได้ทำการเข้ายึดอำนาจโดยทันทีและใช้นโยบายที่เป็นระบบต่อต้านประชากรในเวียดนามใต้ทั้งหมด พื้นที่ทางใต้ที่อยู่ในช่วงของการปกครองทั้งสหรัฐอเมริกาและ โง ดินห์ เตียม จึงเกิดการปฏิรูปในหลายๆด้าน ทั้งทางด้านระบบราชการทางทหารและเศรษฐกิจ จนทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก (เพ็ชรี, 2545: 328-329)

ประสบการณ์จากลัทธิอาณานิคมแผนใหม่ในบริเวณที่มีการกดขี่ระบบฟาสซิสต์ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพวกนาซี²³และระบบศักดินา²⁴ที่พวกศักดินาเวียดนามใช้อยู่ แสดงออกให้เห็นในตัวโง ดินห์ เตียมทั้งหมดที่นำมาใช้ให้ประชาชนสะพรั่งกลัวและลดฝ่ายตรงข้ามลง เป็นเครื่องมือในการกดขี่ควบคุมทั่วประเทศจากเมืองหลวงจนถึงชนบทห่างไกลที่สุด การฆ่าหมู่ การทรมาน การเนรเทศ จับมวลงชนขังคุกและปล้นสะดม ชาวเวียดนามใต้ไม่เคยมีประสบการณ์ดังอยู่ในยุคมืดเช่นนี้มาก่อน แท้ที่จริงระยะสันติภาพเพียงไม่กี่ปีระหว่าง ค.ศ. 1955-1959 มีผู้เคราะห์ร้ายในเวียดนามใต้หลายชีวิต ในหลายปีที่อยู่ในภาวะสงครามอันยาวนานก่อนหน้านั้น (เพ็ชรี, 2545: 329-330)

ในระหว่างปีแรก ๆ หลังจากลงนามในข้อตกลงสันติภาพ ประชาชนหลีกเลี่ยงที่จะไม่ละเมิดข้อตกลงด้วยการจำกัด การต่อต้านมาเป็นกิจกรรมทางการเมือง เช่นการประท้วง การยื่นข้อเสนอ และการประชุมโดยเฉพาะชวนาป้องกันตนเองอย่างเด็ดเดี่ยวเพื่อเลี่ยงไม่ให้พวกเจ้าของที่ดินและชนชั้นสูงในตำบลมาขโมยที่ดินไปอีก จาก ค.ศ. 1945-1954 ชวนาในหลายบริเวณได้รับแจกที่ดินจากคณะปฏิวัติและอยู่ภายใต้ระบบประชาธิปไตย พวกศักดินาแสวงหาที่ลี้ภัยในเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งพวกเขาอยู่ภายใต้การคุ้มครองของกองทหารที่มาปฏิบัติการณ์นอกประเทศของฝรั่งเศสภายใต้รัฐบาลของโง ดินห์ เตียม พวกเขา กลับมายังหมู่บ้านเพื่อมาขอที่ดินของพวกเขากลับคืน และก่อตั้งการปกครอง รวม

²³ นาซีเยอรมนี หรือชื่ออย่างเป็นทางการคือ ไรช์เยอรมัน เป็นชื่อเรียกประเทศเยอรมนีระหว่างปีค.ศ. 1933 จนถึงปีค.ศ.1945 ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์และพรรคนาซี โดยประเทศเยอรมนีกลายเป็นรัฐฟาสซิสต์ซึ่งควบคุมแทบทุกแง่มุมของชีวิต (th.wikipedia.org)

²⁴ ระบบศักดินา เป็นระบบกำหนดชนชั้นทางสังคม คือกำหนดสิทธิในการถือครองที่ดินสูงสุด ตลอดจนถึงสิทธิและหน้าที่ตามจำนวนที่ดินตามสิทธิ์ด้วย ทำนองเดียวกับระบบเจ้าขุนมูลนาย (feudalism) ของทวีปยุโรป (satit.up.ac.th)

ไปถึงการควบคุมทางการเมืองขึ้นใหม่ อีกทั้งสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลของโจ ดินห์ เดียม ยังสร้างเครื่องมือในการกดขี่ด้วยกองทหารที่เข้มแข็งและตำรวจผู้มีอำนาจอันยิ่งใหญ่ นอกจากกองทัพธรรมดาแล้ว กองทัพยังประกอบด้วยหน่วยความมั่นคงในระดับมณฑลและหน่วยคุ้มกันในระดับชนบท กิจกรรมตำรวจลับ ๆ หลายรูปแบบตระเวนอยู่ตามเมือง ใครก็ตามที่มีบทบาทเพียงเล็กน้อยในการต่อต้านฝรั่งเศส จะถูกกล่าวหาว่าเป็น“ คอมมิวนิสต์” หรือ“ ผู้ร่วมมือกับคอมมิวนิสต์” บิดามารดาของทหารหรือนักต่อสู้รวมตัวกันไปภาคเหนือก็ถูกคร่าตัวกลับมาอย่างไร้ความปราณี การถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์อาจนำไปสู่คุกตะราง เนรเทศโดยไม่มีกำหนดและมักถูกทรมานให้ตาย (เพ็ชรี, 2545: 327-329)

การก่อตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) หรือเวียดกง

หลังจากไม่ยอมให้มีการเลือกตั้งซึ่งกำหนดไว้ในการประชุมที่เจนีวา รัฐบาลที่ไซ่ง่อนก็เริ่มการกดขี่ให้รุนแรงขึ้นและแม้ว่าการขัดขวางจะเริ่มมีมากขึ้น มาตรการกดขี่ก็ยิ่งโหดร้ายมากยิ่งขึ้น มีการใช้กองกำลังประมาณ 10,000-15,000 คนเข้าโจมตีทั่วบริเวณต่างๆ อันกว้างใหญ่ เริ่มจากการนำประชาชนมารวมกันอยู่ หรือรวมกลุ่มประชาชนทั้งหมดมาอยู่ใน “Agrovilles”²⁵ ในบริเวณชนบทและตั้งถิ่นฐานเพาะปลูกในบริเวณที่อกเขา นอกเหนือไปจากสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ทุกชนชั้นและทุกระดับในสังคมต่างถูกกดขี่ด้วยกันทั้งสิ้น รวมทั้งชาวนากรรมกร ปัญญาชน นายทุนผู้รักชาติ และพวกที่เพียงแต่ต้องการสร้างความสัมพันธ์อย่างธรรมดากับพวกฝ่ายเหนือ พวกเขาชนเผ่าชาติพันธุ์กลุ่มน้อยและกลุ่มองค์การศาสนาต่างๆที่ไม่ใช่คาทอลิก หรือแม้แต่ว่าพวกรัฐมนตรียังต้องเนรเทศตัวเองไปให้พ้นตำรวจด้วยแรงหนุนจากสหรัฐอเมริกา รัฐบาลของ โจ ดินห์ เดียม ได้ใช้อำนาจชี้เป็นชี้ตายต่อประชาชนชั่วระยะหนึ่ง วอชิงตันคิดว่าสหรัฐอเมริกาครอบครองเวียดนามใต้ได้สำเร็จและขนานนามเรียก โจ ดินห์ เดียม ว่าเป็น “เซอร์ซิลล์²⁶แห่งเอเชีย” ซึ่งในเวลานั้นช่วงปี ค.ศ. 1958 กองกำลังเวียดนามเหนือหรือเวียดมินห์ (เพ็ชรี, 2545: 330)

²⁵ Agrovilles เป็นโครงการหมู่บ้านเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแผนของรัฐบาลเวียดนามใต้ร่วมกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ในช่วงสงครามเวียดนามเพื่อต่อสู้กับการก่อความไม่สงบของคอมมิวนิสต์ โดยการทำให้ชนบทสงบและลดอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ ในหมู่ประชากรในชนบท (en.wikipedia.org)

²⁶ วินสตัน เชอร์ชิลล์ เป็นนักการเมือง นายทหารบก นักเขียนชาวอังกฤษ และรัฐบุรุษ เขาเคยดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีแห่งสหราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1940 - 1945 ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง และอีกครั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1951 - 1955 (infocenter.nationalhealth.or.th)

ซึ่งในขณะนั้นได้พัฒนาเป็นกองทัพประชาชนเวียดนาม (People's Army of Vietnam : PAVN) ก็ได้เริ่มทำสงครามกองโจรกับเวียดนามใต้ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือโรงเรียน เวียดนามินห์จะเกลี้ยกล่อมเด็กอายุระหว่าง 15-16 ปีให้เข้าสมัครพรรคพวก ฝึกอาวุธให้ แล้วเข้าแทรกซึมในหมู่บ้านจนประสบผลสำเร็จ สามารถขยายอิทธิพลออกไปอย่างกว้างขวาง และเริ่มทำการรุกรานเวียดนามใต้ด้วยอาวุธ และกองกำลังทหารที่มากยิ่งขึ้น อีกทั้งการกวาดล้างกองกำลังเวียดนามที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาลเวียดนามใต้ในตอนนั้น ส่งผลทำให้กองกำลังเวียดนามที่ยังคงเหลืออยู่ในทางใต้จำเป็นต้องเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1958 ซึ่งจะเป็นการเคลื่อนไหวในระยะแรกโดยการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อต่อต้านรัฐบาลในภาคใต้เท่านั้น (อาณัติ, 2558: 186-187)

ในขณะเดียวกัน เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1959 การกบฏในเวียดนามใต้ก็เป็นเรื่องถูกต้องตามกฎหมาย รัฐสภาแห่งชาติไซ่ง่อนผ่านประกาศ 10/59 ซึ่งอนุญาตให้ศาลทหารพิเศษดำเนินการตัดสินประหารชีวิตได้โดยไม่ต้องไต่สวน พวกที่ตำรวจจับมาได้ในระหว่างการตรวจลาดตระเวน ภัยแห่งการถูกจำกัดได้กลายเป็นแรงกดดันอย่างหนักต่อขบวนการรักชาติและประชาชนในเวียดนามใต้ทั้งหมดจากการต่อสู้ทางการเมืองพวกเขาค่อยๆเคลื่อนเข้าสู่การป้องกันตัวเองและการต่อสู้ด้วยอาวุธ การปะทะกันครั้งแรกกับกองทัพของ โง ดินห์ เตียม และตำรวจในชนบทอันห่างไกลและบริเวณเทือกเขาบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง²⁷ แถบมณฑลเป็นแตร กองกำลังประชาชนได้ชัยชนะต่อกองทัพของรัฐบาล โง ดินห์ เตียม ในหลายพื้นที่และก่อตั้งอำนาจของประชาชนที่เป็นอิสระของตนเองเป็นขบวนการ “ลุกขึ้นสู้อย่างกันต่อนอง” ลูกหลานเข้าไปในหลายจังหวัด และในไม่ช้าระบบปกครองของรัฐบาล โง ดินห์ เตียม ในบริเวณชนบทก็ตกอยู่ในฐานะยากลำบากใน (เพ็ชรี สุมิตร, 2545: 330-331)

ทางฝั่งสหรัฐเห็นว่ารัฐบาลของประธานาธิบดี โง ดินห์ เตียม อ่อนแอเกินไปที่จะต่อสู้กับพวกคอมมิวนิสต์ฝ่ายเหนือ จึงเริ่มให้การสนับสนุนกองทัพเวียดนามใต้ด้วยการส่งเครื่องบินนาซนิต รวมไปถึงเฮลิคอปเตอร์พร้อมทั้งที่ปรึกษาทางทหาร (Military Adviser) จากหน่วยรบพิเศษ “กรีนเบเรต์” (Green Beret) เดินทางเข้าสู่เวียดนามใต้ เป็นจำนวนมากกว่า 3,160 คนและใน 2 ปีต่อมาตัวเลขเหล่านี้เพิ่มสูงขึ้นถึง 16,000 คนโดยมีกองบัญชาการช่วยเหลือทางทหารในเวียดนามหรือแม่ค (Military Assistance Command Vietnam: MACV) ที่ก่อตั้งขึ้น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบมีภารกิจ

²⁷ แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำข้ามพรมแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดเป็นอันดับที่สิบสองของโลก และยาวเป็นอันดับสามในเอเชีย ลักษณะสำคัญของแม่น้ำโขงคือ มีตลิ่งที่สูงชันมากทั้งสองฝั่ง ไหลเฉียดเลาะไปตามไหล่เขา กระแสน้ำจะไหลจากทางเหนือลงสู่ทางใต้ตลอดทั้งปี จากที่ราบสูงทิเบต โดยแม่น้ำไหลผ่านจีน เมียนมาร์ ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม (www.or.th)

หลักคือการประสานการปฏิบัติระหว่างกองทัพเวียดนามใต้และที่ปรึกษาทางทหารของกองทัพสหรัฐอเมริกา รวมถึงกรีนเบเรต์²⁸ ซึ่งกำลังเดินทางเข้ามาในเวียดนามใต้อย่างไม่ขาดสาย กองบัญชาการนี้ตั้งอยู่ในกรุงไซ่ง่อนเมืองหลวงของเวียดนามใต้ ก่อนที่ในภายหลังภัยคุกคามของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในดินแดนเวียดนามใต้จะขยายตัวอย่างรวดเร็ว พื้นที่ชนบทที่ห่างไกลได้กลายเป็นฐานที่มั่นของกองกำลังเวียดกงที่คอยส่งกำลังเข้าซุ่มโจมตีฐานที่มั่นของหน่วยทหารเวียดนามใต้อยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพื้นที่ตอนกลางของประเทศที่มีความเคลื่อนไหวของฝ่ายคอมมิวนิสต์อย่างหนาแน่น กองบัญชาการช่วยเหลือทางทหารในเวียดนามจึงวางแผนที่จะทำการโจมตีและกวาดล้างที่มั่นของพวกเขาเวียดกงในพื้นที่ดังกล่าว ในช่วงนี้สหรัฐอเมริกาก็ได้ส่งที่ปรึกษาทางทหารและหน่วยบินต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนกำลังรบหลักจึงได้มีการก่อตั้งเป็นทหารของกองทัพเวียดนามใต้²⁹ (Army of the Republic of Vietnam: ARVN) เข้าในภายหลัง (ศนิโรจน์, 2561: 54-55)

ภาพที่ 8 การแต่งกายของทหารกองทัพเวียดนามใต้ (ARVN)

ที่มา : <https://i.pinimg.com/550x/4e/1f/4b/4e1f4b34c56a1194069f72e5fdcc0538.jpg>

²⁸ กรีนเบเรต์ (Green Beret) หรือหน่วยรบพิเศษกองทัพบกสหรัฐ เป็นหน่วยที่ก่อตั้งขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 สมาชิกของหน่วยถูกฝึกมาสำหรับงานก่อวินาศกรรม การกระโดดร่ม การปฏิบัติงานทั้ง บกและทางน้ำ การปีนเขาและสกี ต่อมาทหารหน่วยนี้เป็นที่รู้จักในช่วงสงครามเวียดนาม (th.wikipedia.org)

²⁹ กองทัพแห่งสาธารณรัฐเวียดนาม (Army of the Republic of Vietnam: ARVN) เป็นกองกำลังภาคพื้นดินของทหารเวียดนามใต้จากก่อตั้งขึ้นในปีค.ศ.1955 ARVN โดยเริ่มต้นจากการเป็นกองทัพหลังอาณานิคมที่ได้รับการฝึกฝนและมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา และมีส่วนร่วมในความขัดแย้งตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง (hmong.in.th)

ในเวลาต่อมาปัญหาการต่อต้านและการลุกขึ้นสู้ก็ขยายตัวเข้าไปในเมืองต่างๆ แม้แต่บางส่วนของ กองทัพไซ่ง่อน ในวันที่ 11 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 นายทหารและกองพันจำนวนหนึ่งเริ่มมีการก่อการ ปฏิวัติ แม้ไม่สำเร็จ แต่ก็กระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพของรัฐบาลมาก การปฏิบัติการทำหายต่อ รัฐบาลอาณานิคมแบบใหม่ซึ่งสหรัฐอเมริกาตั้งขึ้นนี้ เป็นขบวนการประชาชนและชาตินิยมในวงกว้างที่ รวมทุกชนชั้นในสังคม ชนเผ่าชาติพันธุ์กลุ่มน้อย กลุ่มศาสนาและกลุ่มการเมืองต่างๆ ในหมู่ประชาชน ก็เคยมีประสบการณ์การต่อสู้ทางการเมืองที่ต้องใช้อาวุธอันยาวนานมาแล้ว

ในวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1960 องค์กรต่างๆจำนวนหนึ่งและกลุ่มฝ่ายตรงข้าม รวมไปถึงกลุ่ม ต่อต้านอาณานิคมรัฐบาลก็ได้รวมตัวกันจัดตั้งองค์กรใต้ดินที่ได้รับความร่วมมือจากทางเหนือและมี กลุ่มทหารเวียดมินห์ที่ได้ทำการอพยพขึ้นไปทางเหนือ ส่วนทางใต้ที่ยังคงเหลืออยู่คือสมาชิกของ ขบวนการที่คอยทำการเคลื่อนไหวในรูปแบบการเมือง จนเกิดเป็นขบวนการใต้ดินที่ทำการดำเนินงาน อย่างลับๆ ด้วยจุดมุ่งหมายจะโค่นล้มรัฐบาลของ โง่ ดินห์ เตียม และยุติการแทรกแซงของต่างชาติ ทั้งหมด ก่อตั้งรัฐบาลผสมแห่งชาติและระบบประชาธิปไตย ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ตั้งพื้นฐาน ของสันติภาพและความเป็นกลางของประชาชน เพียงเพื่อนำไปสู่การรวมเวียดนามอีกครั้งอย่างสันติ และในที่สุดช่วงต้นปี ค.ศ. 1961 แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (National Liberation Front : NLF) หรือ เวียดกง ก็ได้ถือกำเนิดขึ้น (เพ็ชรี, 2545: 330-331)

จุดมุ่งหมายของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) หรือเวียดกง

จุดมุ่งหมายขององค์กรคือต้องการปลดปล่อยภาคใต้ให้เป็นอิสรภาพจากการยึดครองของ สหรัฐอเมริกาและการปกครองของรัฐบาลแห่งชาติเวียดนามใต้ ต้องการปฏิรูปทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการสาธารณสุข รวมถึงภารกิจของสงครามปลดปล่อยอิสรภาพจะต้องทำให้ลุกลงไปได้ ด้วยดี การปกครองในเวียดนามใต้จะต้องเป็นระบบสังคมนิยม และการรวมกันระหว่างเหนือกับใต้ ภายใต้ระบบสังคมนิยม รวมไปถึงการได้รับความร่วมมือจากชาวนา ชนชั้นแรงงาน ครอบครัวของพวกเขา รวมไปถึงประชากรทั้งหมด ชุมชน องค์กรทางศาสนา เป็นต้น (ศศิธร, 2553: 58-59)

โฮจิมินห์ได้กล่าวอธิบายถึงจุดประสงค์ของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ดังนี้ :

“แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้มีจุดประสงค์ที่ชัดเจน คือเพื่อต่อต้านการรุกรานจาก สหรัฐอเมริกา เพื่อประสบความสำเร็จในเรื่องของอิสรภาพประชาธิปไตย ความสงบสุข และความเป็น กลาง รวมถึงการก้าวไปข้างหน้าอย่างค่อยๆเป็นค่อยๆไปภายใต้การรวมตัวกันอีกครั้งของชาติ แนว

ร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้เป็นองค์กรเคลื่อนไหวแบบชาตินิยมจัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มประชาชนผู้รักชาติ เพื่อต่อต้านการกดขี่จากสหรัฐอเมริกา แกนนำของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้นั้นเป็นตัวแทนของคนทางใต้ที่ทำหน้าที่แทนชาวเวียดนามทั้งหมดในการเคลื่อนไหวปลดปล่อยอิสรภาพของชาวเวียดนามใต้ โดยดำเนินการภายใต้การควบคุมจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติเวียดนาม เพื่อร่วมกันรวมชาติเวียดนามให้เป็นหนึ่งเดียว และต่อต้านการรุกรานจากสหรัฐอเมริกาให้ประสบผลสำเร็จได้ในที่สุด”

มีการกล่าวคำสาบานตนในการปฏิบัติหน้าที่ของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้อย่างนี้

1. ข้าพเจ้ายอมเสียสละชีวิตต่อประเทศชาติจะต่อสู้จนกว่าสิ้นลมหายใจเพื่อทำการต่อต้านพวกจักรวรรดินิยมอเมริกา และลูกสมุนรับใช้เพื่อความเป็นอิสรภาพต่อชาวเวียดนาม
2. ข้าพเจ้ายอมปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัดต่อผู้บังคับบัญชาอย่างเต็มใจ
3. ข้าพเจ้าจะทำการต่อสู้อย่างเต็มกำลังเพื่อประชาชน ถึงแม้ว่าชีวิตต้องเผชิญกับอันตรายข้าพเจ้าจะทำการต่อสู้จนถึงที่สุด
4. ข้าพเจ้าจะฝึกฝนการต่อสู้ และเรียนรู้ที่จะเป็นทหารปฏิวัติอย่างแท้จริงเพื่อต่อต้าน
5. ข้าพเจ้าจะปิดบังความลับเกี่ยวกับองค์กร รวมถึงการเก็บรักษาข้อมูลแผนการต่างๆไว้เป็นความลับตลอดจนชื่อของผู้บังคับบัญชาและชื่อของหน่วยงานปฏิวัติต่างๆ
6. ถ้าข้าพเจ้าถูกจับกุมตัวข้าพเจ้าขอสัญญาว่าจะไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆต่อศัตรูเป็นอันขาด
7. ข้าพเจ้าจะรักเพื่อนพ้อง และตัวข้าพเจ้าจะให้ความร่วมมือในการทำงานกับพวกเขาในการต่อสู้อย่างเต็มความสามารถ
8. ข้าพเจ้าจะรักษาและปกป้องอาวุธไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือของศัตรู
9. ข้าพเจ้าจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชน ไม่ขโมยทรัพย์สิน ไม่ทำการขู่เข็ญชาวบ้าน ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน
10. ข้าพเจ้าจะไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ตามใจตนเอง เพื่อที่จะทำหน้าที่ตามแบบอย่างของทหารปฏิวัติหรือตามรูปแบบของกองกำลังปลดปล่อยอิสรภาพแห่งชาติเวียดนามใต้

ภาพที่ 9 แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) หรือเวียดกง ขณะปฏิบัติหน้าที่
ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c3/Viet_Cong002.jpg

นอกจากกองกำลังที่ดำเนินการอย่างลับๆ แล้ว พรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติเวียดนามยังมีกองกำลังติดอาวุธที่ช่วยเสริมสร้างกองกำลังในเวียดนามใต้ ได้แก่ กองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) ที่มีด้วยกันถึง 5 กองพล กองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) มีการฝึกซ้อมรบตามสถานที่ต่างๆ สถานที่ต่างๆ โดยเป็นการฝึกยุทธวิธีที่มีครูฝึกซึ่งชำนาญการฝึกซ้อมรบมาช่วยอบรมหลักสูตรเหล่านี้ เช่น การสู้รบแบบกองโจร การใส่เสื้อเกราะ หรือการใช้อาวุธยุทธโธปกรณ์ที่ใช้ต่อสู้กับเครื่องบินรบ หรือการติดต่อสื่อสารกับกองทัพ การฝึกอบรมแพทย์สนาม และการคมนาคมขนส่ง พรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติเวียดนามจะจัดส่งคนลงไปทางใต้สำหรับผู้ที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วทั้งสิ้น การอบรมต้องการปลูกฝังให้กลุ่มคนเป็นปีกแผ่นเดียวกันภายใต้การควบคุมจากพรรค ซึ่งมีการคัดเลือกจากความรู้ความสามารถในตัวของพวกเขา ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ ดังนั้นมันจึงเป็นแผนการแทรกซึมจากทางเหนือเข้าสู่ทางใต้ กองทัพแห่งชาติเวียดนามทำหน้าที่ประสานงานและร่วมมือวางแผนสำหรับการพัฒนากองทัพทางใต้ โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดคือนายพล โว เหงียน ย่าป และประกอบไปด้วยเสนาธิการต่างๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและการสืบราชการลับ (ศนิโรจน์, 2561: 32-37)

ภาพที่ 10 ทหารของกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN)

ที่มา : <https://i.pinimg.com/originals/d3/62/2a/d3622a9af55cc985f77bd2fe1971ce98.jpg>

หลังจากการที่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ได้ก่อตั้งขึ้นเป็นองค์กรที่มีหัวหน้า และสมาชิกที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทางองค์กรได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อทำการต่อต้านปฎิวัติรัฐบาลแห่งชาติเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกา โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ต่างๆขึ้น (ศศิธร, 2553: 57-58)

วัตถุประสงค์ในการทำงานขององค์กรในช่วงของการก่อตั้งองค์กรระยะแรกได้กำหนดข้อตกลงตามวัตถุประสงค์ มีดังต่อไปนี้

1. สามารถนำไปสู่หน่วยทางสังคมที่แตกต่างทางชนชั้นของประชาชนในเวียดนามใต้ โดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งทางสังคม หรือแม้แต่มุมมองทางด้านการเมือง และศาสนา
2. ล้มล้างอำนาจรัฐบาลโง่ ดินห์ เตียม
3. ทำการขับไล่ที่ปรึกษาชาวอเมริกันอย่างเป็นทางการ และสร้างจุดจบในการเข้าแทรกแซงของพวกจักรวรรดินิยมอเมริกา ที่มาจากการตัดสินใจจากประชาชนชาวเวียดนามใต้ได้ด้วยตัวเอง
4. คุ้มครองและปกป้องสิทธิของประชาชนชาวเวียดนามใต้ ประกอบไปด้วยความเสมอภาคและความเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคล
5. ปฏิบัติตามนโยบายที่ดินทำกินต้องทำให้เสร็จสมบูรณ์
6. สามารถนำพาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง

7. สามารถนำไปสู่ระบบการศึกษาและประเพณีวัฒนธรรมของชาวเวียดนาม
8. เป็นรัฐบาลที่หลากหลายทางสังคมและมีความเป็นกลาง
9. ทางเหนือกับทางใต้รวมกันเป็นหนึ่งเดียวบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน

ต่อมาในกลางเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1967 ได้มีการจัดประชุมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ เป็นรูปแบบของแผนการปกครองในการปลดปล่อยอิสราฟเวียดนามใต้ ดังนั้นในที่ประชุมลงมติยอมรับเอาแผนการปกครองฉบับใหม่นี้ที่แบ่งออกเป็น **4 ส่วน** ด้วยกันดังนี้ (ศศิธร, 2553: 57-58)

1. เพื่อรักษาประเทศชาติจากการรุกรานของสหรัฐอเมริกา
2. เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการรวมชาติบริเวณพื้นที่ที่ห่างไกล
3. เพื่อสร้างความเป็นอิสราฟสันติสุขเป็นกลาง และสร้างเวียดนามเจริญรุ่งเรือง
4. เพื่อการนำไปใช้กับนโยบายต่างประเทศในรูปแบบของสันติสุขและเป็นกลาง

จุดประสงค์ 14 ข้อมีดังต่อไปนี้

1. เพื่อดำเนินการพัฒนาทางด้านการเมือง
2. เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง
3. เพื่อทำการปฏิรูปที่ดิน
4. เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมประจำชาติ และพัฒนาทางด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมถึงการปรับปรุงสาธารณสุขให้ดีขึ้นกว่าเดิม
5. เพื่อเสริมสร้างให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การทำงานของชนชั้นแรงงานและข้าราชการ
6. เพื่อเสริมสร้างกองทัพประชาชนปลดปล่อยอิสราฟเวียดนามใต้ให้มีความแข็งแกร่ง
7. เพื่อส่งเสริมสวัสดิการของทหารผ่านศึก
8. เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของสวัสดิการทางสังคม
9. เพื่อสร้างความเสมอภาคระหว่างผู้ชายผู้หญิง รวมไปถึงความคุ้มครองแม่และเด็ก

10. เพื่อเสริมสร้างหน่วยงานให้เข้มแข็ง สามารถปฏิบัติภารกิจให้มีความเสมอภาคในการช่วยเหลือประชาชน
11. เพื่อสร้างความเป็นเสรีภาพในการนับถือศาสนา
12. เพื่อออกกฎหมายเกี่ยวกับการนิรโทษกรรม
13. เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนชาวเวียดนาม
14. เพื่อคุ้มครองสิทธิของชาวต่างชาติในเวียดนามใต้

ความแตกต่างระหว่างเวียดนามกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ (NLF) หรือเวียดกง

ศึกเวียดมินห์หรือขบวนการต่อต้าน มีความคล้ายคลึงกับการต่อสู้ในเวียดนามใต้ในหลายๆด้านด้วยกัน อีกทั้งศึกเวียดมินห์และการต่อสู้ในภาคใต้ต่างก็มีความหมายสำคัญทางการเมือง และมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดอยู่กับการอาศัยกำลังประชาชน และต่างก็ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก แต่การศึกษาของทั้งสองรายนั้น แตกต่างกันอย่างน่าสังเกตใน **3 ประการ** ด้วยกัน ซึ่งทำให้ยากแก่การที่จะเปรียบเทียบให้ไปในแนวทางเดียวกันได้ (ฉลุย, 2511: 41-42)

1. ประการแรก การต่อสู้ครั้งหลังที่ดำเนินอยู่ในภาคใต้นั้น มีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะ ไม่เหมือนสงคราม ไม่เหมือนเวียดมินห์หรือการปฏิวัติของคอมมิวนิสต์ในจีนแต่อย่างใด ลักษณะที่แปลกออกไปนั้นไม่ใช่เพียง แต่การช่วยเหลือจากภายนอก หรือในเรื่องผู้นำเท่านั้น แต่ความสำคัญอยู่ตรงที่เป็นการต่อสู้เพื่อขยายอำนาจ โดยฝ่ายเวียดนามเหนือย้ายอยู่เสมอ และเชื่ออย่างจริงจังว่าจุดหมายปลายทางของตนในการรวมเวียดนามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น สิ่งที่ชอบด้วยกฎหมายและถูกต้องด้วยหลักศีลธรรม อย่างไรก็ตามเมื่อมีการย้ายในการรวมเมืองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ชาวเวียดนามใต้ก็ตระหนักได้ว่าการสู้รบในภาคใต้ไม่ได้เกิดขึ้นเอง หากแต่เป็นเรื่องที่ก่อขึ้นโดยจงใจ โดยเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ เท่าที่ชาวเวียดนาม ตระหนักได้เช่นนั้น ก็เป็นเพราะว่าการที่เวียดนามนั้นมีแบ่งเป็นภาคๆ อยู่แล้ว

ส่วนศึกเวียดมินห์นั้นเป็นเรื่องของความรู้สึกทางชาตินิยมอย่างแท้จริง และมีส่วนเกี่ยวข้องกับชาวเวียดนามทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นชาวเวียดนามภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ อีกทั้งการสู้รบครั้งหลังนั้นโดยที่อ้างว่าเพื่อรวมเวียดนามนั้น ชาวเวียดนามต่างถือว่าไม่ใช่เป็นเรื่องของชาตินิยมหรือเรื่องการรักชาติแต่อย่างใด และถือว่าเป็นเรื่องที่น่าใจได้ยาก ขณะที่ชาวชนบทในเวียดนามซึ่งมีความรู้สึก

ในเรื่องรักชาติไม่มากนัก อาจจะเห็นว่าการรวมประเทศกันนั้นอำนวยความสะดวกให้แก่พวกเขาหน่อยเหลือเกิน

2. ประการที่สอง เป็นความแตกต่างที่เห็นได้ชัด ซึ่งเกิดจากประการแรกเป็นบางส่วนคือ ปัจจัยในทางสังคมการเมือง ซึ่งหมายถึงการแสดงออกซึ่งทัศนคติที่เห็น มีขอบข่ายกว้างใหญ่กว่าสงครามของเวียดนามห์ การชุมนุมโจมตีโดยกองโจรอาจเป็นเรื่องที่ถูกกล่าวถึงบ่อยๆ แต่การประชุมเพื่อก่อการและโฆษณาชวนเชื่อตามหมู่บ้านโดยแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาตินั้นต่างหากที่จะเป็นแรงสำคัญในการนำพาอุดมการณ์ไปสู่ชัยชนะ ความไม่แยแสของชาวบ้านต่อข้ออ้างอันเลื่อนลอยในเรื่องรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ได้บังคับให้แนวปฏิสรภาพแห่งชาติเจาะจงเอาเรื่องร้องทุกข์ของชาวบ้านมาเป็นข้ออ้างในการขอความร่วมมือจากชาวบ้าน เพราะชาวบ้านทุกคนสามารถที่จะเข้าใจ และทราบในเรื่องความทุกข์ยากที่เกิดในท้องถิ่น และยินดีรับฟังข้อเสนอขอจัดความทุกข์นั้น ในที่สุดแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติก็มุ่งหน้าโฆษณาส่งเสริมความพ้อฝันในด้านสังคม ตลอดไปจนถึงเรื่องชัยชนะที่จะเกิดขึ้น เพราะการจลาจลของประชาชน ไม่ใช่เพียงเพราะการโจมตีทางทหาร

3. ประการที่สาม ได้แก่ข้อเท็จจริงที่ว่า การสู้รบครั้งนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพสังคมมากกว่าข้อเท็จจริงที่เห็นชัดในศึกของเวียดนามห์ ก็คือมีฝรั่งเศสปรากฏตัวอยู่ แต่การต่อสู้ทางภาคใต้ในระยะหลังนี้ สถานการณ์ไม่ได้เป็นเช่นนั้น ความพยายามของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติที่จะตราหน้าสหรัฐว่าเป็นนักล่าอาณานิคมพวกใหม่ สถานการณ์ทั่วไปในภาคใต้นั้นอยู่ในสภาพปั่นป่วน คือเป็นไปในลักษณะที่ชี้ชัดว่าใครถูกหรือใครผิด ชาวเวียดนามคนหนึ่งอาจเป็นผู้รักชาติและสนับสนุนแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ ชาวเวียดนามอีกคนหนึ่งอาจเป็นผู้รักชาติเช่นกัน แต่สนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐเวียดนามหรือเวียดนามใต้ สรุปแล้วก็คือไม่มีตัวชี้วัดอันเหมาะสมใดๆ ในการตัดสิน เช่นลัทธิชาตินิยม เป็นต้น การเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติมีขอบเขตกว้างขวางกว่ากองกำลังเวียดนามห์ สิ่งที่เห็นได้ชัดประการหนึ่งเกี่ยวกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ ได้แก่ การเอาจริงเอาจังในการปฏิวัติทางสังคม ส่วนเรื่องสงครามนั้นเป็นเรื่องรองลงมา แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติพยายามหาทางเปลี่ยนสถาบันทางสังคมการเมืองเป็นอื่นอย่างเห็นได้ชัด ไม่ใช่แค่เพียงคิดแก้ไขเท่านั้น (ฉลุย, 2511: 41-44)

เทคนิคยุทธวิธี และกองกำลังทหารของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้

กองกำลังทางทหาร

ปฏิบัติการทางทหารเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติหรือเวียดกง ใช้ในการก่อการเพื่อคุกคามความปลอดภัยและเสถียรภาพของเวียดนามใต้ให้เห็นได้ชัดที่สุด แต่ที่สำคัญกว่านั้น และเห็นได้ยากก็คือ การโฆษณาชวนเชื่อ การบ่อนทำลายทางเศรษฐกิจ และการสังหารประชาชน เพื่อผลตอบแทนทางการเมือง ซึ่งเวียดกงทำคู่กันด้วยจุดประสงค์เพื่อเข้าครอบครองเวียดนามใต้ เมื่อการกบฏได้ดำเนินไปในขั้นรุนแรง การปฏิบัติการทางทหารก็ยิ่งมีความสำคัญตามไปด้วยเช่นกัน อีกทั้งปฏิบัติการทางทหารของเวียดกงมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองเป็นหลัก เช่นเดียวกับกับกิจการด้านอื่นในการศึก หรือที่เรียกว่า “สงครามปลดแอกของคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม” ตามยุทธศาสตร์ที่ประเทศตะวันตกยึดถือเป็นจารีต กองกำลังเวียดกงไม่ได้ยึดถือวัตถุประสงค์ทางการเมืองว่าจะมีความสำคัญมากที่สุดและอยู่เหนือวัตถุประสงค์อื่นๆ แต่มองไปในทิศทางที่หลายปัจจัยและขึ้นอยู่ดับผลอันแน่นอน ซึ่งจะประกอบไปด้วยทางการเมืองหรือจิตวิทยา³⁰

กองกำลังเวียดกงมีความเชื่อแบบเดียวกับกองกำลังเวียดมินห์ โดยให้หลักการว่าภารกิจของทหารไม่ได้ขึ้นอยู่กับการรบ หากแต่มีภารกิจอื่น ๆ ที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันรวมอยู่ด้วย กองกำลังทางทหารจำเป็นต้องเข้าใจถึงรายละเอียดของสงคราม ทั้งด้านการเมืองและจิตวิทยา พร้อมทั้งการกระทำของตนเอง กองกำลังทหารจะต้องเป็นมิตรกับประชาชนและช่วยเหลือประชาชนในสิ่งที่สามารถช่วยได้รวมไปถึงในสงคราม ด้วยเหตุนี้กองกำลังเวียดกงจึงได้ออกปฏิบัติการกิจโดยเฉพาะทางด้านจิตวิทยา ด้วยการปราศรัยให้ประชาชนเข้าใจถึงความชั่วร้ายของรัฐบาลเวียดนามใต้และชาวอเมริกัน พร้อมทั้งโฆษณาเชิดชูคุณงามความดีของ “ขบวนการปลดแอก” ไปด้วยในตัว การโฆษณาชวนเชื่อของกองกำลังเวียดกงมักจะดำเนินให้เห็นถึงความสามัคคีระหว่างทหารและประชาชนอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าบุคคลทั้งสองฝ่ายนี้จะทำหน้าที่ต่างกัน และเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางเดียวกันในการต่อสู้ร่วมกัน ทั้งหมดนี้ก็เพื่อดึงกำลังคนในการเข้าร่วมกับกองกำลังฝ่ายเวียดนามเหนือ และใช้ความเกลียดชังของผู้คนที่มิต่อรัฐบาลของเวียดนามใต้ ถึงแม้ในทางปฏิบัติจริงๆ กองกำลังเวียดกงไม่ได้ช่วยประชาชนอย่างที่กล่าวเสมอไป (เยาว์, 2513: 242-244)

³⁰ จิตวิทยา ความหมายคือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับจิตใจ (กระบวนการของจิต), กระบวนการความคิด, และพฤติกรรม ของมนุษย์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เนื้อหาที่นักจิตวิทยาศึกษาเช่น การรับรู้ (กระบวนการรับข้อมูลของมนุษย์), อารมณ์, บุคลิกภาพ, พฤติกรรม, และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

เพื่อที่จะให้ได้ผลในการโน้มน้าวทหารให้ทำตามวัตถุประสงค์ทางการเมืองของพรรค ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ได้ใช้วิธีการประการ ซึ่งส่วนมากพวกเวียดมินห์ได้ทดสอบหาผลลัพธ์มาแล้วในช่วงการทำสงครามกับฝรั่งเศส เช่นการอบรมลัทธิ ซึ่งต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ที่จัดไว้สำหรับฝึกทหารกองทัพปลดแอกแห่งชาติและหน่วยช่วยรบ โดยจะมีสมาชิกในพรรคปฏิบัติแห่งประชาชนรวมอยู่ด้วยราวๆหนึ่งส่วนสามของจำนวนทหารประจำการ โดยมีการจัดกำลังเป็นหน่วยงานย่อยในทหารประจำการ หรือทหารหน่วยที่โตกว่านั้น เพื่อทำหน้าที่ในการอบรมลัทธิให้ทางทหารประเมินค่าและรายงานขวัญในหมู่ทหาร รวมไปถึงความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี และความประพฤตินอกจากนั้นแล้วศูนย์บัญชาทหารทุกระดับยังมีสมาชิกพรรคเป็นผู้คอยนำทหารในการอภิปรายปัญหาต่างๆ และคอยสอดส่องดูแลให้ทหารปฏิบัติตามแนวทางของพรรค ผู้มีหน้าที่ควบคุมทหารโดยแท้จริง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองหรือคอมมิสซาร์³¹ ซึ่งประจำอยู่กับหน่วยทหารทุกหน่วย และมักจะมียศสูงกว่านายทหารผู้บังคับบัญชาหน่วยนั้นๆ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองจะเป็นสมาชิกพรรคที่มีอำนาจชี้ขาดในทุกๆเรื่องหรือแม้แต่ในเรื่องที่นายทหารผู้บังคับบัญชาหน่วยเห็นเป็นอย่างอื่น มีการพบเอกสารที่ยึดได้จากเวียดกงฉบับหนึ่งซึ่งกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของทหารและเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองไว้ว่า “พรรคมีหน้าที่ชี้ขาดให้ผู้บังคับบัญชาทหารปฏิบัติ” ในการประชุมเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองทุกระดับชั้น แม่ทัพนายกองทหารต้องเข้าประชุมด้วย แต่ไม่มีอำนาจชี้ขาดในสิ่งใด (เยาว์, 2513: 244-246)

กลไกทางทหาร

การจัดกำลังทหารของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ (NLF) หรือเวียดกง จะต่างไปจากการจัดกำลังรบแบบปกติที่ใช้อยู่ในแถบตะวันตก ไม่เพียงแต่ในตอนเช้าที่เวียดกงเอาการเมืองและลัทธิเข้ามาแทรกด้วย แต่ยังรวมไปถึงโครงการรูปการ จัด โดยเวียดกงรับมาจากเวียดมินห์เป็นส่วนใหญ่ สำหรับกองกำลังแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ (NLF) หรือเวียดกง ซึ่งเป็นกองกำลังหรือกองโจรติดอาวุธที่ปฏิบัติการทางการเมืองและการทหารในดินแดนเวียดนามใต้ มีการจัดกำลังออกเป็น 3 ระดับ คือ กองกำลังกองโจร (Guerilla) กองกำลังประจำถิ่น (Local Army) และ กองกำลังหลัก (Regular Army) (ศนิโรจน์, 2561: 59-61)

³¹ คอมมิสซาร์ เป็นชื่อของคำสั่งที่ได้ถ่ายทอดโดยกองบัญชาการทหารสูงสุดเยอรมัน เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1941 ภายหลังปฏิบัติการบาร์บารอสซา เป็นชื่ออย่างเป็นทางการคือแนวทางสำหรับการปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจการทางการเมือง (th.wikipedia.org)

1. **กองกำลังกองโจร (Guerilla)** จะเป็นกองกำลังกึ่งทหารในระดับหมู่บ้านและตำบลส่วนใหญ่ เป็นชาวบ้านธรรมดาที่ผ่านการฝึกใช้อาวุธมาบ้าง แต่ไม่มีความชำนาญมากนัก โดยปกติจะประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัว จนเมื่อ ข้าศึกเดินทางเข้ามา ก็จะแปรสภาพเป็นกองโจร ทำการหาข่าวสารสำคัญเพื่อส่งต่อไปให้กับหน่วยเหนือ รวมไปถึงจนถึงทำการวางกับดักหลุมขบถหรือซุ่มโจมตีกองกำลังของฝ่ายตรงข้ามเมื่อมีโอกาส โดยกองกำลังกองโจรส่วนมากจะเป็นคนสูงอายุ ไม่ได้รับการฝึก และไม่มีอาวุธชั้นดีที่ใช้ในการสู้รบ และได้รับการอบรมลัทธิเพียงผืนๆ กองโจรประจำหมู่บ้านจะมีหน้าที่ด้านการป้องกันหมู่บ้าน และช่วยในการส่งกำลังบำรุง (ศนิโรจน์, 2561: 59-61)

2. **กองกำลังประจำถิ่น (Local Army)** จะเป็นกองกำลังเวียดกงในระดับจังหวัดมีการจัดองค์กรที่แน่นอน ส่วนมากจะเป็นชายฉกรรจ์รุ่นหนุ่ม อายุไม่มากนัก ซึ่งมีสิทธิจะได้รับการคัดเลือกเข้าอยู่ในกองทัพประจำการในเวลาต่อมา กองกำลังประจำถิ่นจะได้รับการฝึกเป็นอย่างดี และมีอาวุธชั้นดีให้ใช้ในการสู้รบ และได้รับการอบรมลัทธิที่ดีกว่ากองกำลังกองโจร (Guerilla) จึงได้รับมอบหมายให้ทำการรบแบบกองโจรขนาดย่อมนอกเขตหมู่บ้าน เช่น ทำหน้าที่เป็นกำลังสนับสนุนหน่วยรบประจำการ หรือภารกิจย่อยอื่นๆ โดยกองกำลังประจำถิ่นจะสวมเครื่องแบบสีดำติดอาวุธครบมือ กองกำลังประจำถิ่นนับเป็นทหารหลักของพวกเวียดกง ผ่านการฝึกฝนทางยุทธวิธีและการใช้อาวุธมาเป็นอย่างดี มีระเบียบวินัยเหมือนทหารและทำการเคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบในลักษณะกองโจรคอยซุ่มโจมตีก่อการร้ายและก่อวินาศกรรมในพื้นที่หรือฐานที่มั่นของข้าศึกกองกำลังประจำถิ่นที่สำคัญ เช่น กองพันทหารเวียดกง ดี 445 (D 445) ในพื้นที่จังหวัดฟุคทุย (Phuoc Thuy) ซึ่งได้เข้าทำการรบอย่างห้าวหาญกับทหารออสเตรเลียในสมรภูมิลองถัน³² (Lang Tan) เป็นต้น (ศนิโรจน์, 2561: 59-61)

โดยกองโจรทั้ง 2 ประเภทเบื้องต้นนี้ จะมีการแบ่งกำลังออกเป็นหมวดและหมู่ และมีกำลังสนับสนุนหน่วยรบประจำการ โดยมีองค์การจัดตั้งของพรรคปฏิวัติประจำหมู่บ้านเป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชา (ศนิโรจน์, 2561: 59-61), (เยาว์, 2513: 247-250)

³² สมรภูมิลองถัน เป็นการสู้รบที่เมืองลองถัน ซึ่งเป็นหนึ่งในสมรภูมิรบของสงครามเวียดนามเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ.1966 โดยทหารออสเตรเลียเพียง 108 นาย เพื่อต้านทานการจู่โจมของกองกำลังเวียดกงและเวียดนามเหนือเอาไว้ได้ ผลจากการสู้รบมีทหารออสเตรเลียเสียชีวิต 18 นายและได้รับบาดเจ็บอีก 25 นายด้านกองกำลังของฝ่ายเวียดกงและเวียดนามเหนือเสียชีวิตรวมกันไม่ต่ำกว่า 250 คนได้รับบาดเจ็บอีกมากกว่า 300 คนและถูกจับกุมไป 3 คน (ศนิโรจน์, 2561: 122-123)

ภาพที่ 11 การแต่งกายของหน่วยรบกองโจรแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) หรือเวียดกง
ที่มา : <https://qph.fs.quoracdn.net/main-qimg-947fa32c0172b509fa89761a0b29b3ea-lq>

3. กองกำลังหลัก (Regular Army) ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยรบหลักที่สำคัญอย่างมาก กำลังพลของกองกำลังหลักจะเป็นทหารอาชีพผ่านการฝึกฝน มีระเบียบวินัยและได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์คอมมิวนิสต์มาเป็นอย่างดี ส่วนใหญ่แล้วกองกำลังหลักของเวียดกงมักจะจัดจากทหารเวียดนามเหนือที่แทรกซึมมาจากภูมิภาคทหาร (Military Zone) ต่างๆในเวียดนามเหนือผ่านเขตปลอดทหารหรือใช้เส้นทาง“ โฮจิมินห์”³³ เข้ามาในดินแดนเวียดนามใต้ แล้วจัดตั้งเป็นกองกำลังหลักดังกล่าว การแต่งกายของกำลังพลในกองกำลังหลักนี้จะแต่งกายด้วยเสื้อและกางเกงสีเขียวขี้ม้าเป็นรูปแบบของทหารเวียดนามเหนือ หรือกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) ไม่ได้แต่งกายด้วยเครื่องแบบสีดำซึ่งเป็นรูปแบบของกองกำลังเวียดกง จึงอาจกล่าวได้ว่ากำลังพลในกองกำลังหลักของเวียดกงนั้นคือทหารเวียดนามเหนือนั่นเอง อีกทั้งยังบ่งบอกว่าทหารเวียดกงหน่วยนี้เป็นกองกำลังหลักที่มีวินัยและมีขีดความสามารถในการรบ ไม่ใช่กองกำลังแบบกองโจรที่ไร้วินัย สำหรับกองกำลังหลักที่สำคัญของเวีย

³³ เส้นทางโฮจิมินห์ เป็นเส้นทางสำคัญที่ใช้ลำเลียงยุทธภัณฑ์และยุทธปัจจัยผ่านภาคกลางเวียดนามประเทศลาวตอนล่างและกัมพูชา เพื่อภารกิจปลดปล่อยภาคใต้ของเวียดนามตั้งแต่ปี.ศ. 1959-1975 ในสมัยทำสงครามต่อต้านกับสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม ในแรกเริ่มเส้นทางนี้ถูกตั้งชื่อว่า เจ็องเจิน ตามชื่อของเทือกเขาเจ็องเจินที่ทอดแนวยาวเลียบตามภาคกลางเวียดนามซึ่งเส้นทางนี้พาดผ่าน และต่อมาก็มีการขยายผ่านจังหวัดหลายแห่งในเวียดนามโดยมีอีกหนึ่งชื่อว่า ทางเท้าโฮจิมินห์ (vovworld.vn.)

ดง เช่น กรมทหารเวียดกงที่ 271 (271 Regiment), สังกัดกองพลทหารเวียดกงที่ 9 (9 Division) ซึ่งเป็นกองกำลังทหารเวียดนามเหนือที่แทรกซึมเข้ามา นำโดยพันเอกโว มินห์ เตรียต

การจัดกำลังของหน่วยทหารเวียดกงในกองกำลังหลัก จะมีการจัดแบบสากลหรือคล้ายกับกองกำลังทหารหลักทั่วไป คือหากเป็นหน่วยระดับกองพล จะประกอบไปด้วยกรมต่างๆจำนวน 3 กรม พร้อมกองพันต่างๆอีก 3 กองพัน เช่นกองพลทหารเวียดกงที่ 9 มีพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ในภูมิภาคทหารที่ 3 หรือเดิมที่เรียกว่าพื้นที่ทางยุทธวิธีของกองทัพน้อยที่ 3 ซึ่งครอบคลุมพื้นที่บริเวณที่ราบสูงตอนกลางของประเทศเวียดนามใต้ กองพลนี้ประกอบด้วยกรมทหารเวียดกงที่ 271 กรมทหารเวียดกง

ภาพที่ 12 การแต่งกายของกองกำลังหลัก หรือกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN)
ที่มา : <https://images-wixmp-ed30a86b8c4ca887773594c2.wixmp.com/>

ที่ 272 และกรมทหารเวียดกงที่ 95 ซี มีกองพันสนับสนุนอีก 3 กองพัน คือกองพันทหารปืนใหญ่เวียดกงที่ 22 กองพันปืนต่อสู้อากาศเวียดกงที่ 24 และกองพันหน่วยกล้าตายเวียดกงที่ 95 หรือแซ็ปเปออร์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าอัตราการจัดหน่วยของกองกำลังหลักเวียดกงนั้นมีการจัดที่เป็นสากลเป็นอย่างมากและไม่มีลักษณะของการจัดแบบกองโจรเลย (ศนิโรจน์, 2561: 61-62)

สำหรับการปฏิบัติการบนนั้น กองกำลังทั้ง 2 ส่วนของเวียดกง คือกองกำลังกองโจร กองกำลังประจำถิ่น จะปฏิบัติการร่วมประสานกันโดยมีกองทัพเวียดนามเหนือ หรือกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) เป็นส่วนควบคุมบังคับบัญชา โดยกองกำลังกองโจรและกองกำลังประจำถิ่นจะทำหน้าที่ก่อวินาศกรรม หาข่าว และเข้าตีที่มั่นของข้าศึกโดยตรงหรือคอยซุ่มโจมตี ส่วนกองกำลังของเวียดนามเหนือและกองทหารหลักจะทำหน้าที่เข้าตีที่มั่นข้าของศึกโดยตรง (ศนิโรจน์, 2561: 61-62)

ในบางกรณีหน่วยกองโจรที่มีประวัติการรบอย่างดีเด่น จะได้รับการเลื่อนฐานะขึ้นสังกัดกองทัพประจำการพร้อมกันทั้งหน่วยก็มี พวกกองโจรจะมีหน้าที่ส่งกำลังบำรุงและช่วยกองทัพประจำการในการรบอยู่หลายประการ เช่น ทำหน้าที่เป็นหน่วยยิงคุ้มกัน ช่วยแบกหามผู้เสียชีวิต และผู้บาดเจ็บฝ่ายเดียวกันออกจากพื้นที่การรบ รวมไปถึงเก็บรักษาอาวุธยุทธโศปกรณ์ และสัมภาระที่ยึดได้จากข้าศึก นอกจากนั้นแล้วยังปฏิบัติหน้าที่ด้านชุ่มโจมตีข้าศึก ลอบโจมตีเจ้าหน้าที่รัฐบาลและลอบเข้าตีกองกำลังส่วนน้อย รวมถึงด่านคอยเหตุของข้าศึกที่ตั้งอยู่ในเขตรับผิดชอบของตน โดยพวกกองโจรเหล่านี้จะหายตัวได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้เป็นการยากที่จะสามารถทำการติดตามทำลายได้ เมื่อมีการลอบโจมตีกำลังฝ่ายรัฐบาล เพราะกองโจรสามารถอาศัยคลุกคลีอยู่ในหมู่ประชาชนได้อย่างแนบเนียน และยังมีญาติพี่น้องคอยช่วยเหลือป้องกัน ส่วนทางด้านภารกิจอยู่นั้น หน่วยรบกองโจรจะมีการกินอยู่อย่างง่ายๆ เมื่อต้องการอาหารหรือของใช้ที่จำเป็นสิ่งใด ก็สามารถหาได้จากบ้านหรือในตำบลหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ การที่ชายฉกรรจ์ส่วนมากจะเป็นกองโจรมากกว่าทำงานในหน่วยอื่น ก็เป็นเพราะพวกกองโจรได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติการอยู่ในหมู่บ้าน โดยที่ไม่ต้องทิ้งครอบครัวให้อยู่อย่างยากลำบากเหมือนออกไปทำงานในต่างถิ่น ซึ่งถือเป็นข้อดีข้อหนึ่ง เพราะการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในถิ่นกำเนิดทำให้กองโจรได้เปรียบข้าศึก ทั้งในด้านรู้จักภูมิประเทศเป็นอย่างดี และสามารถเข้าถึงและเป็นมิตรกับชาวบ้านได้ดีกว่า ดังนั้นกองโจรของเวียดกง จึงสามารถปฏิบัติการได้อย่างสะดวกและง่ายดาย เป็นไปตามหลักการรบแบบกองโจรที่ว่า “กองโจรต้องเข้ากับประชาชนได้ดีเหมือนปลาที่แหวกว่ายอยู่ในน้ำ”

กองกำลังภาค

กองกำลังภาคจัดเป็นหน่วยที่ใหญ่กว่ากองโจร ในอัตรากองร้อยหรือกองพัน โดยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่เวียดกงประจำจังหวัด หรือในอำเภอที่ตนปฏิบัติการอยู่ ส่วนมากทหารในหน่วยนี้ได้รับการเลื่อนฐานะขึ้นมาจากกองโจร ดังนั้นจึงได้รับการฝึกเบื้องต้น และผ่านการรบแบบกองโจรมาแล้วทุกคน เมื่อมาสังกัดหน่วยรบใหม่ทหารเหล่านี้จะได้จะได้รับการฝึกเพิ่มเติมด้านยุทธวิธี หน่วย การใช้อาวุธสนับสนุน และการรบในวงกว้างขึ้นกว่าเดิม ส่วนทางด้านอาวุธและอุปกรณ์การรบก็จะได้รับอุปกรณ์ที่ดีกว่าเดิม แม้ว่าจะมีจำนวนไม่มากหรือทันสมัยเท่าที่ควร หน่วยรบประจำอำเภอและประจำจังหวัดจะเป็นกองกำลังทางที่อยู่กึ่งกลางระหว่างกองโจรกับกองทัพประจำการ กล่าวคือนอกจากจะปฏิบัติการรบได้อย่างอิสระ และทำหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนกองกำลังประจำการแล้ว ยังต้องทำการรบแบบของโจรและทำหน้าที่ส่งกำลังบำรุงแบบที่เคยทำมาแล้วในกองโจรอีกด้วย ส่วนเขตปฏิบัติก็ยังคงอยู่ในจังหวัดและเขตอำเภอที่ตนมีภูมิลำเนาเช่นเดิม โอกาสที่ทหารในหน่วย จะได้รับ

เลื่อนฐานะทั้งทางส่วนตัวและส่วนรวมของทั้งหน่วยก็ยังคงมีเช่นเดิม แต่คราวนี้เป็นการเลื่อนขึ้นเป็นทหารประจำการอย่างเต็มภูมิภาค ถ้าพูดในด้านทั่วไป บทบาทและความสำคัญของหน่วยช่วยรบประจำจังหวัดและประจำอำเภอไม่มีอะไรผิดไปจากกองโจรสลัดเท่าไร นอกเหนือไปจากการมีฐานะของหน่วยและความรับผิดชอบในการรบที่สูงขึ้นกว่าเดิม

ส่วนใหญ่ของทหารกองโจรและกองกำลังภาค เติมที่มีพวกเวียดนามเป็นหลัก ซึ่งต่อมาจึงมีพวกอื่นเข้าร่วมด้วย โดยกองกำลัง 2 หน่วยนี้เองที่เริ่มสงครามกองโจรขึ้นในเวียดนามใต้ เมื่อปี ค.ศ. 1960 และสร้างความลำบากให้แก่กองทัพและรัฐบาลเวียดนามใต้ รวมไปถึงที่ปรึกษาชาวอเมริกันเป็นอย่างมาก (เยาร์, 2513: 251-253)

กองทัพปลดแอกแห่งชาติ

หน่วยรบหัวกะทิของเวียดนามใต้แก่ กองทัพปลดแอกแห่งชาติ ซึ่งได้รับการจัดตั้งและการฝึกในเวลาต่อมา ทหารหน่วยนี้มีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ใช้ ซึ่งมีประสิทธิภาพที่ดีกว่าของหน่วยกองโจรทั่วไปหรือกองกำลังประจำภาค อีกทั้งยังได้รับการอบรมลัทธิและการฝึกอย่างหนัก เพราะตามปกติผู้ที่เข้าประจำการในกองทัพปลดแอกได้ต้องผ่านหน่วยรบชั้นล่างมาก่อนแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นในตอนหลังๆ ทหารในกองทัพปลดแอกส่วนใหญ่จึงมีความรู้ทางหนังสือ มีความเลื่อมใสในพรรคคอมมิวนิสต์ มีความเสียสละ และความภูมิใจในองค์กรเป็นอย่างยิ่ง มากกว่าทหารใหม่ที่เกณฑ์ขึ้นมาซึ่งมักจะขาดความชำนาญการรบ และไม่ค่อยจะมีความกระตือรือร้นหรือความเสียสละเท่าพวกเก่าดั้งเดิม (เยาร์, 2513: 253-256)

แม้ว่ากองทัพปลดแอกหรืออีกนัยหนึ่งคือกองทัพอัฒนาของเวียดนามใต้ก็มีความเข้มแข็งอยู่หลายด้าน แต่ก็มีความแตกต่างกับกองทัพบกในประเทศตะวันตกอยู่มาก เช่น อัตราส่วนของหน่วยรบที่อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าฝ่ายส่งกำลังบำรุงมากมาย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะหน่วยรับส่วนนี้มีความจำเป็นด้านสัมภาระน้อยมาก อาวุธสนับสนุนก็มีเพียงไม่กี่ชนิด ยุทโธปกรณ์จำพวกที่ใช้แก๊สโซลีนเป็นกำลังขับเคลื่อนก็แทบไม่มี ส่วนการอยู่กินก็เป็นไปอย่างง่ายๆ หน่วยรับบางหน่วยปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหารของตนเอง หรือไม่เช่นนั้นก็ไปหาเอามาจากชาวบ้านในท้องถิ่น ดังนั้นความจำเป็นในด้านส่งกำลังบำรุงตามความหมายทางทหารจึงมีน้อยมาก ส่วนอาวุธบางชนิด เช่น ระเบิดบก กับระเบิด และอาวุธที่ต้องใช้มากอื่นๆ กองกำลังเวียดนามใต้ก็สามารถทำได้เอง นอกจากนั้นแล้วเวียดนามยังมีอาวุธชนิดต่างๆ ที่ยึดได้จากกองทัพบกเวียดนามใต้อีกมากมาย แต่ในระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมาเวียดนาม

ได้รับอาวุธชนิดพิเศษแบบทันสมัยจากเวียดนามเหนือมากขึ้นทุกที เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงทำให้กองทัพปลดแอกต้องพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอกมากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันก็ทำให้หน่วยรบมีความทันสมัย และมีลักษณะเป็นตะวันตกมากขึ้น จนเกือบจะเทียบได้กับกองทัพประจำการของเวียดนามเหนือ (เยาว์, 2513: 253-256)

การที่มีความจำเป็นด้านส่งกำลังบำรุงจำนวนน้อย ทำให้กองทัพปลดแอกมีความสะดวกรวดเร็วในการเคลื่อนที่ในบริเวณรอบๆ ใกล้เคียงฐานปฏิบัติการ และถิ่นที่มีประชาชนเป็นมิตรกับตน แต่ในขณะเดียวกันการใช้ระบบส่งกำลังบำรุงแบบพื้นๆ นี้ ก็กลายเป็นสิ่งเครื่อง絆ทอนไม่ทำให้กองทัพประจำการของตนทำการรบแบบเคลื่อนที่เร็วในรัศมีระยะไกลไปด้วยในตัว ส่วนการใช้อาวุธเพียงในจำนวนและชนิดที่จำกัด ก็ทำให้กองทัพปลดแอกมีขีดความสามารถในการรบแบบยึดพื้นที่ หรือการรับแบบติดพันลดลง แต่โดยที่เวียดกงมีแนวความคิดทางยุทธการเน้นไปในด้านสงครามแบบกองโจร ซึ่งเป็นวิธีที่แตกต่างไปจากกองทัพประเทศตะวันตก ซึ่งมีการเตรียมกำลังการรบระยะยาว และมีการใช้อาวุธประเภทต่างๆ มากมายหลายชนิดเข้าสนับสนุน รวมทั้งกำลังทางอากาศ ยานเกราะ และปืนใหญ่ ในขณะที่เทคนิคและเป้าหมายในการรบในแต่ละครั้งของเวียดกงมีความแตกต่างไปจากกองทัพจากประเทศตะวันตกเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเปรียบเทียบความสามารถในการรบระหว่างกองทัพประจำการเวียดกงกับฝ่ายพันธมิตร ซึ่งต่างก็มีวิธีการรบในแบบของตนเองที่แตกต่างกันไป

อีกทั้งยังมีการใช้กำลังรุนแรงประเภทต่างๆ ของกองทหาร ที่สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภทด้วยกันดังนี้

1. การจู่โจมโดยกองทหารหรือกองกำลังกึ่งทหาร ซึ่งเป็นสงครามแบบกองโจรตามปกติ ทั้งรุกเข้าไปในหมู่บ้านยุทธศาสตร์ที่มีการป้องกัน โจมตีที่ตั้งทางทหารของสหรัฐ หรือป้องกันการโจมตีของกองทหารจากรัฐบาลเวียดนามในสนาม ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่การกวาดให้หมดสิ้นไป หรือที่เรียกว่า “ปฏิบัติการกวาดล้าง” ซึ่งเป็นศัพท์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในสงครามของเวียดมินห์
2. การจู่โจมที่ดำเนินต่อหน่วยทหาร หรือเจ้าหน้าที่พลเรือนที่กำลังเดินทางตามถนนหรือตามลำคลอง
3. รั้งความชาวบ้านด้วยวิธีข่มขู่ ปืบบังคับ แต่โดยปกติแล้วจะต้องไม่สังหารชีวิตใด
4. ก่อวินาศกรรมหรือบ่อนทำลาย
5. การกระทำที่เจาะจงดำเนินต่อบุคคลเป็นรายตัวไป เช่นการลักพาตัว การลอบสังหารชีวิต และการประหารชีวิต (ฉลุย, 2511: 313-314)

การชักจูงประชาชน

จุดมุ่งหมายระยะยาวของกองกำลังเวียดกงคือการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง โดยยุทธศาสตร์หลักประการหนึ่งของเวียดกง ได้แก่การสร้างสถานการณ์เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการจัดตั้งรัฐบาลผสม อันเป็นหมายกำหนดการดำเนินงานดั้งเดิมข้อหนึ่งในสลิปข้อของแนวร่วมปลดแอกแห่งชาติ โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะเน้นถึงความสำคัญของการจัดตั้งองค์การทางการเมืองอันเข้มแข็ง การกบฏ โดยใช้องค์กรนี้ทำหน้าที่เป็นรัฐบาลเมื่อมีกองกำลังเข้มแข็งขึ้น ในขณะเดียวกันก็พยายามโฆษณาชักชวนให้ประชาชนเห็นว่ารัฐบาลเวียดนามใต้ไม่ได้เป็นรัฐบาลอันแท้จริงของประเทศ โดยมี **กฎข้อบังคับในการเข้าหาประชาชน** ดังต่อไปนี้

1. พูดคุยกับประชาชนอย่างสุภาพ
2. ชำระเงินอย่างถูกต้องเมื่อคุณซื้อสินค้า
3. กลับมาหาได้ทุกครั้งที่คุณรู้สึกเบื่อ
4. จ่ายค่าทดแทนถ้าคุณได้รับอันตราย
5. ไม่ทำร้ายชาวบ้าน
6. ไม่ทำลายพืชผลทางการเกษตรรวมถึงทรัพย์สินของชาวบ้าน
7. ไม่ทำธุรกรรมนักโทษ

ส่วนการจัดตั้งรัฐบาลผสมนั้น เวียดกงจะมีแผนโดยการใช้วิธีเจรจาต่อรอง เมื่อตนมีกำลังเข้มแข็งพอ หรือไม่เช่นนั้นก็หาทางทำลายให้รัฐบาลเวียดนามใต้โค่นล้มลงด้วยกำลัง แล้วแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติจึงเข้าสวมอำนาจแทน อีกทั้งในหมู่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติยังมี **กฎข้อบังคับตามหลักยุทธศาสตร์** ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด
2. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามลำพัง หรือมีความคิดเห็นแตกแยกจากชาวบ้าน
3. ให้โอกาสกลับตัวเมื่อคุณถูกจับ

แนวคิดเอกมีความมุ่งหมายจะจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยที่คนฝ่ายตนจะเข้ามามีอำนาจครอบงำรัฐบาล ซึ่งถ้าเป็นไปได้ก็จะไม่ทำให้บุคคลในคณะรัฐบาลเวียดนามได้เข้าร่วมด้วย โดยมีความเชื่อมั่นว่าตนเป็นองค์การทางการเมืองที่เข้มแข็งที่สุดในเวียดนาม จึงหวังที่จะได้รับความสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มของตน มีการเจรจาเพื่อแก้ปัญหาเวียดนามด้วยการจัดตั้งรัฐบาลผสม แต่อย่างไรก็ตามในความคิดของคอมมิวนิสต์แล้ว รัฐบาลผสมเป็นเพียงก้าวแรกของหมายกำหนดการจัดตั้งรัฐคอมมิวนิสต์ขึ้นในเวียดนามใต้ และนอกจากยุทธศาสตร์การใช้รัฐบาลผสมเป็นเครื่องบังหน้าแล้ว คอมมิวนิสต์ยังมียุทธศาสตร์สำรองซึ่งเวียดนามได้นำออกมาใช้จนถึง ค.ศ. 1963 หรือ ค.ศ. 1965 ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้แก่ การยุยงปลุกปั่นประชาชนให้ก่อความไม่สงบขึ้น โดยอาศัยการส่งเสริมให้เกิดความรุนแรงทางสังคม และความเกลียดชังต่อรัฐบาลอย่างกว้างขวาง คอมมิวนิสต์คาดว่าเมื่อประชาชนมีความเคียดแค้นรัฐบาลยิ่งขึ้น ก็จะเป็นการง่ายในการปลุกปั่นให้ลงมือกระทำการอันรุนแรงขึ้นพร้อมกัน จนเกินกำลังที่รัฐบาลและกองทัพของรัฐบาลได้จะขัดขึ้นได้ เวียดนามจึงได้เริ่มทำการโฆษณาชวนเชื่อปลุกปั่นประชาชนในทุกแขนงของสังคม พร้อมกับพยายามสร้างสถานการณ์ไว้คอยรับการลุกฮือขึ้นสู้กับรัฐบาลในหมู่ประชาชน แต่จะเป็นการดำเนินงานไปอย่างช้าๆ ค่อยเป็นค่อยไป เพราะเป็นการปั่นหัวคนหมู่มาก อันเป็นสิ่งที่ยากแก่การทำให้สำเร็จ (เยาว์, 2513: 257-265)

ประเด็นความสำคัญของหน่วยรบกองโจรนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม และมีความสำคัญประการหนึ่ง เพราะหน่วยรบหน่วยเหล่านั้นมีบทบาททั้งในด้านการสังคมและการทหาร ในฐานะเป็นผู้เกลี้ยกล่อมหาสมัครพรรคพวกเข้าร่วมการต่อต้านรัฐบาล ชาวเวียดนามเป็นผู้ที่เคร่งในการนับถือเครือญาติและวงศ์ตระกูลเป็นอย่างมาก และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของญาติพี่น้อง ดังนั้นประชาชนโดยทั่วไปที่มีสัมพันธภาพ ลูกหลาน หรือญาติพี่น้องที่เป็นญาติของพวกเขาเวียดนาม จึงพากันสนับสนุนเวียดนามตามไปด้วย ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงเป็นสาเหตุให้พวกกองโจรมีบทบาทอันสำคัญในการเผยแพร่อุดมการณ์ของขบวนการในหมู่ญาติพี่น้องและคนอื่นๆในหมู่บ้านเดียวกัน ส่วนพวกกองโจรเองนอกจากจะได้รับการฝึกวิชาทางการทหารและการอบรมลัทธิตามปกติแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ฝึกงานอีกระยะหนึ่ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทำการคัดเลือกกว่าคนใดมีความสามารถพอที่จะปฏิบัติหน้าที่สูงขึ้นไปในกองทัพประจำการ แล้วเขาเป็นสมาชิกพรรคในท้ายที่สุด

ระหว่างที่มีการใช้ยุทธศาสตร์ทั้งสองคือการจัดตั้งรัฐบาลผสมและการปลุกปั่นประชาชน ฝ่ายทหารของเวียดนามก็ได้ลดฐานะลง โดยจะมีหน้าที่เพียงด้านการส่งเสริมสนับสนุนมาตรการฝ่ายพลเรือนและหันเข้าหางานประจำรัฐบาล เพื่อให้หมดความเชื่อถือในหมู่ประชาชน

เช่น อวดอ้างว่าเวียดนามเป็นผู้พิทักษ์ปกป้องประเทศให้พ้นจากการกดขี่ข่มเหงจากทหารฝ่ายรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันก็ออกอุบายให้ทหารรัฐบาลกระทำการที่ไม่ถูกต้องให้แก่ประชาชน แล้วยุให้ประชาชนเกลียดทหาร โดยลักษณะพิเศษของยุทธศาสตร์ทั้งสองและการกระทำทางการทหารของเวียดนามได้แก่การเน้นถึงสงครามอันยาวนาน และการใช้สงครามตัดกำลังให้ข้าศึกเกิดความเหนื่อยอ่อน ในการนี้กองกำลังเวียดนามจะได้โหมกำลัง ทั้งในด้านการลอบฆ่า และทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐบาลในเขตชนบท การเปลี่ยนกลยุทธ์ทางทหารและการโฆษณาชวนเชื่อ โดยมีเจตนาเพื่อให้ประชาชนค่อยๆหมดกำลังใจที่จะช่วยรัฐบาล และทำให้เจ้าหน้าที่รัฐบาลเองหมดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยเช่นกัน ซึ่งจะจะทำให้รัฐบาลขาดเจ้าหน้าที่ผู้มีความสามารถ จนในที่สุดก็ช่วยส่งเสริมให้องค์การของพวกเขาเองมีความเข้มแข็ง ซึ่งเป็นวิธีก่อการร้ายที่จงใจทำให้รัฐบาลและประชาชนหัวเสียจนเกิดความไขว้เขว ซึ่งเป็นวิธีการอีกอย่างในยุทธวิธีของเวียดนามที่มีความเฉพาะตัว (เยาว์, 2513: 257-265)

ยุทธศาสตร์

การระบุนโยบายส่วนรวมของเวียดนามไม่ได้เป็นเรื่องง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกี่ยวข้องกับความคิดของผู้นำเวียดนามเหนือและผู้นำเวียดนามใต้เป็นเรื่องที่ล่วงรู้ได้ยาก โดยเวียดนามใต้เตรียมการเพื่อชัยชนะไว้มากมายหลากหลายแง่มุม พร้อมด้วยวิธีแก้ปัญหามากมาย เช่น การหาความสนับสนุนจากประชาชนด้วยการจูงใจและและหากทำได้ก็มีการใช้กำลังบังคับ หรือการกล่าวร้ายป้ายสีรัฐบาลและทหารของเวียดนามใต้ให้ได้รับความเสื่อมเสีย แล้วตั้งองค์การของตนขึ้นบริหารงานแทน จึงทำให้ลักษณะอันแน่นอนของการสงครามระยะสุดท้ายของคอมมิวนิสต์ไม่มีความกระฉ่างแจ้วแต่การเตรียมงานไว้ในวงกว้างเช่นนี้ ทำให้เวียดนามใต้สามารถเลือกทำอะไรได้หลายอย่าง และแสวงหาผลประโยชน์จากสถานการณ์ได้หลายทาง ไม่ว่าจะสถานการณ์จะมาในรูปแบบใด กองกำลังเวียดนามใต้ก็ให้ความสนใจถึงความหยุดนิ่งในการปฏิบัติงานของตนเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากเอกสารที่ยึดได้ฉบับหนึ่งเมื่อปี ค.ศ. 1963 ซึ่งกล่าวไว้อย่างชัดเจนถึงทางเลือกที่ให้เวียดนามใต้ทำได้ในระยะนั้น มีทั้งการปลุกปั่นให้เกิดความไม่สงบในที่ทั่วไป การทำรัฐประหาร³⁴ การดำเนินงานระยะที่สาม (การเผด็จศึกทางการทหาร) หรือการเจรจาเพื่อปฏิบัติตามข้อตกลงเจนีวา ค.ศ. 1954 (ด้วยการเลือกตั้ง) หรือการจัดตั้งรัฐบาลผสม (เยาว์, 2513: 265-266)

³⁴ รัฐประหาร คือการยึดอำนาจและถอดถอนรัฐบาล ซึ่งมักกระทำด้วยวิธีการอันผิดกฎหมายและนอกรัฐธรรมนูญ และเป็นกรกระทำของกลุ่มทางการเมือง ทหาร หรือผู้เผด็จการ ในบางครั้งไม่ใช้การล้มล้างระบอบการปกครองหรือทั้งรัฐ และไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรง หรือเกิดเหตุนองเลือดเสมอไป (guru.sanook.com)

ยุทธศาสตร์ด้านทหารของแนวปลดแอกแห่งชาติเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยมีใครล่วงรู้ได้ เช่นเดียวกับนโยบายทั่วไปแนว ยกเว้นในกรณีที่เกิดเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนี้ถูกจับได้ อย่างไรก็ตามการประชุมกำลังและปฏิบัติการทางทหารเป็นเครื่องบ่งบอกถึงยุทธศาสตร์ทางทหารของเวียดกงได้บ้างในบางเวลา เป็นต้นว่าใน ค.ศ. 1962 คอมมิวนิสต์ได้พยายามยึดที่ราบสูงในเวียดนามใต้ แล้วรุกพุ่งจากฝั่งที่นั่นไปยังฝั่งทะเล เพื่อตัดเวียดนามใต้ออกเป็นสองส่วน ทำให้เกิดความสับสนในการส่งสัมภาระไปยังส่วนต่างๆ ในเวียดนามใต้ ที่ราบสูงนี้มีชื่อว่า “กัญแจไปสู่วีตนามใต้” เพราะเป็นชัยภูมิที่ตั้งอยู่ตรงกลางของประเทศ เหมาะที่เป็นเส้นทางแทรกซึม ทั้งจากด้านลาวและเวียดนามเหนือ ต่อมาเส้นทางนี้ได้ชื่อว่า “เส้นทางโฮจิมินห์” ซึ่งเวียดนามเหนือใช้เป็นทางส่งกองกำลังติดอาวุธและสัมภาระไปยังทุกส่วนของเวียดนามใต้จนถึงดินแดนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ตอนใต้สุดของที่ราบสูงนี้มีภูมิประเทศสลับซับซ้อนไปด้วยป่าและเขา อีกทั้งยังเป็นถิ่นของพวกชาวเขาที่ไม่ชอบชาวเวียดนามมาตั้งแต่อดีต ชาวเขาเหล่านี้บางเผ่าได้อพยพตามพวกคอมมิวนิสต์ขึ้นไปทางเหนือตั้งแต่ปี ค.ศ. 1954 แล้วกลับมายังถิ่นเดิมอีกหลังจากได้รับการอบรมลัทธิจากพวกคอมมิวนิสต์ โดยมุ่งหมายที่จะได้พวกชาวเขาเหล่านี้ได้เป็นพวกตน สายลับคอมมิวนิสต์ที่แอบซ่อนตัวอยู่ทางภาคใต้หลังการแบ่งประเทศในปี ค.ศ.1954 ถึงกับยอมรับธรรมเนียมประเพณีของชาวเขา ด้วยการตะไบฟันของตนให้เหมือนชาวเขา และแต่งงานอยู่กับหญิงชาวเขา (เยาว์, 2513: 267-268)

ภาพที่ 13 การลำเลียงคนผ่านเส้นทางโฮจิมินห์

ที่มา : https://live.staticflickr.com/860/29906374078_c1d203f6b8_b.jpg

หากยึดบริเวณที่ราบสูงนี้ได้สำเร็จ คอมมิวนิสต์มีการดำเนินแผนขั้นต่อไปโดยการปิดถนนทางเข้าบริเวณนั้นอย่างสิ้นเชิง เกณฑ์ชาวเขาให้ช่วยฝ่ายตน แล้วพยายามจัดสร้างปราสาทที่ประกอบด้วยฐานปฏิบัติการ ที่หยุดพักสำหรับกำลังที่แทรกซึมลงไปยังภาคใต้ โรงงานสร้างอาวุธ ค่ายฝึกทหาร และเครื่องอำนวยความสะดวกในการส่งกำลังบำรุง มีความเห็นที่ว่า การเข้ายึดดินแดนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงนั้นเป็นวัตถุประสงค์เบื้องต้นของยุทธศาสตร์เวียดนาม ทั้งนี้เพราะดินแดนส่วนนี้มีอิทธิพลหนาแน่นที่สุด และเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดของเวียดนาม สหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ให้ความเห็นไว้ว่า ดินแดนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงเป็นหัวใจของการทำสงคราม ดังนั้นจะมีการพยากรณ์กันทุกปีว่าเวียดนามจะรุกใหญ่ในแถบนี้ หลังฤดูมรสุม แม้ว่าการรุกรดังกล่าวจะไม่เคยเกิดขึ้นเลย การที่เวียดนามไม่ทำการรุกในพื้นที่นี้เลย เพราะอาจเห็นว่าหากทำแบบนั้น กองทัพบกเวียดนามใต้ อาจส่งกำลังไปเพิ่มที่นั่น แล้วจะเป็นอุปสรรคแก่เวียดนามในการเกณฑ์กำลัง และการหาเสบียง

ในการนี้เวียดนามและกองทัพบกเวียดนามใต้อาจทำความเข้าใจกันว่า หากเวียดนามไม่มาช่วยในด้านการนี้ กองทัพบกเวียดนามใต้ก็จะไม่ส่งกำลังไปเพิ่ม และอาจเป็นไปได้เหมือนกันว่าการยึดพื้นที่ทางภูมิศาสตร์อาจไม่ได้เป็นจุดหมายใหญ่ที่แท้จริงของยุทธศาสตร์คอมมิวนิสต์ ทั้งนี้ก็เพราะการทำสงครามปฏิวัติย่อมต้องอาศัยความสนับสนุนจากประชาชนเป็นหลักสำคัญ ดังนั้นเวียดนามจึงอาจมุ่งเอาประชาชนไว้เป็นพวก แล้วใช้ความสามารถในการควบคุมประชาชนเป็นเครื่องทำลายกำลังใจของรัฐบาลและกองทัพบกเวียดนามใต้เพื่อให้หมดฤทธิ์ในการต่อต้านมากกว่าที่จะมีจุดมุ่งหมายในการยึดพื้นที่แห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศตะวันตกยึดถือเป็นจารีต ว่าเป็นเครื่องหมายแสดงชัยชนะทางการทหาร อีกประการหนึ่ง การรบบแบบเคลื่อนที่ตามแบบฉบับของเวียดนามยังทำให้การยึดพื้นที่ไม่มีความสำคัญยิ่งขึ้นไปอีก การส่งกำลังบำรุงก็ไม่ต้องคำนึงเหมือนการรบบแบบปกติ หรือถ้าพูดอีกนัยหนึ่งก็อาจกล่าวได้ว่า เวียดนามอาจเห็นได้ว่าการเคลื่อนกำลังทหารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งอยู่เสมอ มีการดำเนินไปพร้อมๆกับยุทธศาสตร์ด้านอื่นๆ ที่มีความจำเป็นในการยึดพื้นที่เพียงน้อยนิด ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ฝ่ายตนได้เปรียบซ้ำศึก (เยาว์, 2513: 268-269)

ยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่ของเวียดนามถือหลักมาจากแนวความคิดของ เหมา เจ๋ง ตุง ที่ว่ากำลังฝ่ายปฏิวัติจะต้องเริ่มงานจากเขตชนบท อันเป็นท้องที่ซึ่งรัฐบาลมีกำลังอ่อนแอมากที่สุด โดยพยายามเลี้ยงตัวเมืองไว้ จนกว่าจะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเพียงพอ แล้วจึงค่อยๆเขาล้อมตัวเมืองไว้ จนกระทั่งเมืองถูกตัดขาดออกไปอย่างสิ้นเชิง จากแผนที่แสดงการเขตยึดครองของเวียดนามก็แสดงให้เห็นว่าเวียดนามได้พยายามล้อมเมืองเล็ก และเมืองใหญ่ไว้จริงๆ เฉพาะอย่างยิ่งคือไซ่ง่อน

ในปี ค.ศ.1964 กองทัพสหรัฐอเมริกาและเวียดนามได้พยายามครั้งใหญ่ในการผลักดันแนวล้อมคอมมิวนิสต์ที่กำลังโอบเข้าหาไซ่ง่อนให้ถอยกลับไป แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ ซึ่งในตอนนั้นเองฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ไม่มั่นใจว่าตนมีกำลังเข้มแข็งพอที่จะเข้าตีไซ่ง่อนและเมืองใหญ่อื่นๆอย่างซึ่งหน้าได้หรือไม่ หรือไม่เช่นนั้นก็คิดว่าการใช้กำลังเข้าตีเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น เพราะเชื่อว่าเมื่อฝ่ายตนควบคุมเขตชั้นนอกไว้ได้แล้ว เมืองก็ไม่สามารถที่จะตั้งตัวอยู่ได้ แต่จะตกอยู่ในกำมือของตนตามไปด้วย คอมมิวนิสต์ไม่เพียงแต่ตั้งความหวังในเรื่องนี้ไว้เพียงอย่างเดียว หากแต่ได้ดำเนินการบ่อนทำลายไซ่ง่อนและเมืองใหญ่อื่นๆจากภายในไปพร้อมๆกัน การที่คอมมิวนิสต์ไม่ได้หักโหมใช้กำลังเข้าตีเมืองต่างๆในเวียดนามใต้ในตอนนั้นก็อาจมีเหตุผลอื่นประกอบด้วย หากมองเฉินๆ เวียดนามนั้นก็ถือว่าได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างมากจากสหรัฐอเมริกา ตามโครงการช่วยเวียดนามใต้ ด้วยวิธีบ่อนทำลายทางเศรษฐกิจ และนั่นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เวียดนามไม่โจมตีไซ่ง่อนเพื่อตัดความช่วยเหลือทางการเงินและวัสดุที่สหรัฐอเมริกาส่งมาให้เวียดนามใต้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในระยะนั้น เวียดนามไม่ได้เข้าไปแตะต้องท่าเรือที่ไซ่ง่อนเลย จะมีอยู่บ้างก็คือการก่อกวนการเดินทางเรือในแม่น้ำไซ่ง่อน แต่เป็นไปในแนวทางที่จำกัด (เยาว์, 2513: 269-270)

ยุทธวิธีในการรุก

เวียดนามยุทธวิธีการรุกอยู่ 3 แบบ ที่สำคัญที่สุดได้แก่ การชุมนุมโจมตี ซึ่งเวียดนามที่เคยใช้ได้ผลมาแล้วอย่างดีตอนทำสงครามกับฝรั่งเศส เวียดนามจะให้การชุมนุมโจมตีเพื่อวัตถุประสงค์หลายอย่าง ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งและเป็นที่มุ่งเน้นในการปฏิบัติการทั้งหลายของเวียดนาม ได้แก่

1. การทำลายความเชื่อถือและชื่อเสียงของรัฐบาลเวียดนามใต้ โดยทำให้คนทั่วไปเห็นว่ารัฐบาลไม่มีความสามารถในการพิทักษ์ปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น ไม่สามารถให้ความปลอดภัยในการใช้ถนนหนทางเพื่อการสัญจรไปมา ไม่สามารถป้องกันการโจมตีรถไฟ ไม่สามารถระงับการวางทุ่นระเบิด หรือการปิดกั้นแม่น้ำลำคลอง หรือแม้แต่อะไรอีกหลายอย่างที่เวียดนามต้องการ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไร้อำนาจ นอกจากนั้นแล้วการชุมนุมโจมตียังได้ผลทางจิตวิทยา โดยเป็นการทำให้กำลังฝ่ายรัฐบาลไม่อยากเคลื่อนตัวออกจากฐานปฏิบัติการ และกลายเป็นหน่วยรบตั้งอยู่กับที่ ไร้ประสิทธิภาพในการรบ นอกจากจะได้ผลทางจิตวิทยาในด้านทำให้ประชาชนเลื่อมใส ยังทำให้รัฐบาลเวียดนามใต้เกิดความหวั่นเกรงอีกด้วย ในระยะเริ่มแรกของสงครามเวียดนามมักใช้การชุมนุมโจมตีเพื่อแย่งชิงอาวุธจากรัฐบาล มีการชุมนุมโจมตีด้านรักษาการณ์ขนาดเล็ก และขบวนการยนต์ที่มีกำลังทหารรัฐบาล

คุ้มกันอย่างเบาบาง ทำให้สามารถยึดอาวุธ กระสุน วิทยุสื่อสาร และยุทธโศปกรณ์อื่นๆเป็นจำนวนมาก ในการประชุมโจมตีดังกล่าวเวียดกงมักจะให้ชาวบ้านเก็บรวบรวมอาวุธและข้าวของต่างๆไว้ให้ตน

ในบางกรณีเวียดกงจะคอยเฝ้าสังเกตหน่วยรบเคลื่อนที่หรือที่ตั้งกำลังรัฐบาลอยู่เป็นเวลาหลาย สัปดาห์ เพื่อให้แน่ใจถึงวันและเวลาเปลี่ยนเวรยาม การเคลื่อนกำลัง การรักษาการณ์รอบพื้นที่ตั้ง หรือ รายละเอียดเล็กๆน้อยๆของรัฐบาล โดยเวียดกงจะอาศัยความสามารถในการซุกหลุมพราง และการ หนีงอยอยู่กับที่ได้นานๆ ในการเข้าโจมตีที่ในจุดที่ศัตรูนึกไม่ถึง บางครั้งก็จะเป็นบริเวณที่พุ่มไม้ หนาแน่น บริเวณทุ่งนาหรือที่โล่ง แล้วแต่สถานการณ์ มีการประชุมตีขบวนยานยนต์ โยการใช้ทุ่น ระเบิดตกแล้วยิงประจบจาก 2 ฟากถนนเพื่อปิดล้อมกองกำลังของรัฐบาล โดยกระทั้งฝ่ายที่ถูกโจมตี ไม่สามารถหาวิธีตอบโต้ได้ทัน และเตรียมการถอนกองกำลังหนีอย่างรวดเร็ว จึงเป็นจังหวะที่เวียดกง อาศัยความได้เปรียบในการเข้าตี นอกจากแผนการประชุมโจมตีแบบปกติตามเส้นทางคมนาคม เวียดกงยังมีวิธีล่อรัฐบาลให้ไปติดกับอีกหลายวิธี เช่นการยิงล่อให้รัฐบาลไปในที่ซึ่งมีเสียงปืน แล้วดักประชุมโจมตี ระหว่างทางโดยที่รัฐบาลคาดไม่ถึง อีกทั้งเวียดกงจะมีการใช้ทุ่นระเบิดและเครื่องกีดขวางถนนในการ รบ เพื่อสร้างความปั่นป่วนแก่รัฐบาล เครื่องกีดขวางถนนที่เวียดกงใช้ ในบางครั้งเป็นเพียงกิ่งไม้ต้นไม้ ธรรมดาซึ่งอาจรื้อถอนได้ง่าย แต่เวียดกงมักจะซ่อนกับระเบิดไว้ด้วย ให้ทำเป็นการยากและเกิด อันตรายต่อการรื้อถอน เครื่องกีดขวางเช่นนี้ทำให้ทหารและประชาชนเกิดความยากลำบากในการ สู้ยุทธ และเสียเวลาเป็นอย่างมากในการอ้อมพื้นที่เพื่อเดินทาง (เยาร์, 2513: 273-282)

2. กลยุทธ์การรุกที่สำคัญประเภทที่สองของเวียดกงได้แก่ การโจมตีเพื่อสร้างความก่อหวอดด้วยวิธี เข้าแล้วหนี เวียดกงชอบใช้ยุทธวิธีแบบนี้เข้าตีเข้าหมู่บ้านหรือที่ตั้งกำลังของหน่วยช่วยรบของรัฐบาล แต่มักไม่ค่อยใช้กับกองทัพประจำการเวียดนามใต้ การโจมตีแบบนี้ก็เช่นเดียวกันกับการประชุมโจมตี เวียด กงใช้เพื่อประโยชน์หลายอย่าง รวมทั้งในทางอื่นๆนอกเหนือไปทหาร โดยเฉพาะหน่วยช่วยรบ เวียดนามใต้ ซึ่งเทียบได้กับหน่วยกองโจรของเวียดกง ได้รับการฝึกมาอย่างไม่เต็มที่ ส่วนอาวุธที่ใช้ก็ ด้อยทั้งคุณภาพและปริมาณจนแทบป้องกันตัวเองไม่ได้ จึงเป็นโอกาสให้เวียดกงเอาชนะได้อย่าง ง่ายดาย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความยำเกรงในกำลังความเข้มแข็งของพวกกบฏ โดยที่ หน่วยช่วยรบอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน เมื่อมีการรบแพ้กองกำลังเวียดกง ก็จะถูกนำเรื่องนี้ไปลบลู่ ในโฆษณาชวนเชื่อต่อประชาชน ทำให้ประชาชนขาดความเลื่อมใสไปในตัว และเมื่อหน่วยช่วยรบ รัฐบาลเกิดความกลัวพวกเวียดกง ชาวบ้านที่ได้เห็นหรือรู้ข่าวก็ย่อมอยากจะเข้าร่วมมือกับเวียดกง มากกว่าที่จะลำบากเพื่อช่วยรัฐบาล การรุกแบบเข้าตีแล้วหนียังมีประโยชน์ทางทหารในด้านการตัด กำลังไม่ให้กำลังส่วนใดส่วนหนึ่งของรัฐบาลทำการรุกได้ถนัด เพื่อหาข่าวกรองและเพื่อแย่งชิงอาวุธ

หรือสัมภาระ อุปกรณ์ในการรบที่เวียดกงมีความต้องการมากที่สุดได้แก่วิทยุสนาม เพื่อใช้ดักฟังการขอ กำลังไปช่วยทหารรัฐบาลที่ถูกเวียดกงโจมตี และข่าวอื่นๆ เพื่อนำเผยแพร่ข่าวเท็จ ซึ่งถือว่าเป็น จิตวิทยาที่ให้ผลสำเร็จสูง

การโจมตีเพื่อสร้างความก่อกวนมีด้วยกันหลายแบบ เช่นให้พวกกองโจรยิงปืนเข้าไปในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนแตกตื่นและเสียชีวิตเพราะเห็นว่าหมู่บ้านของตนเองไม่ปลอดภัย โดยเวียดกงจะไม่ ทำร้ายใคร แต่จะรีบถอยไปทำให้ชาวบ้านเกิดความหวาดหวั่น และเกิดความระแวงถึงสถานการณ์ไม่ดี ที่เกิดขึ้น หรือบางครั้งเวียดกงจะเข้าไปใกล้ๆหมู่บ้านเพื่อลอบทรมายเจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่นเพื่อ เป็นการขู่ขวัญ หรืออาจจะเป็นการก่อความวุ่นวายในหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านเกิดความหวาดกลัว และ หากรัฐบาลไม่ตอบโต้การโจมตีดังกล่าวอย่างฉับพลันการด้วยการใช้กำลังทหารการช่วยเหลือทาง การแพทย์ รวมถึงให้การสงเคราะห์ชาวบ้านผู้ที่ได้รับความเสียหาย ประชาชนก็มักจะเข้าตำหนิรัฐบาล ถึงความทุกข์ที่ประชาชนได้รับ มากกว่าจะไปตำหนิพวกเวียดกงที่เป็นต้นเหตุ

การกระทำเช่นนี้นอกจากจะทำให้ชาวบ้านเกิดความหวาดหวั่นเพราะความไม่แน่นอนของ สถานการณ์แล้ว ยังทำให้ทหารผิดใจกับประชาชนอีกด้วย อย่างเช่นเมื่อทหารถูกเรียกมาในการ ช่วยเหลือประชาชนในบริเวณใกล้เคียง ก็อาจถูกข่มขู่โจมตีกลางทางทำให้ได้รับความเสียหายอย่างหนัก ทั้งกำลังคนและอาวุธ และเมื่อทหารไปยังที่เกิดเหตุแล้วพบสถานการณ์ปกติ ไม่พบพวกเวียดกงที่มา โจมตี ทหารของรัฐบาลก็จะรู้สึกสูญเสีย และมีความรู้สึกเหมือนถูกหลอกให้มาตายโดยไร้ประโยชน์ เมื่อเป็นเช่นนั้น ครั้งต่อไปทหารก็อาจจะไม่ไปช่วยชาวบ้านตามคำขออีก หรืออาจจะเป็นความคิดที่ว่า ซึ่งกว่าจะถึงหมู่บ้านก็สายเกินควร โดยเป็นเรื่องที่ทั้งกองทัพเวียดนามใต้และประชาชนที่หวังพึ่งความ ช่วยเหลือต่างรู้อยู่เต็มอกทั้งสองฝ่าย คือเมื่อทหารไปถึงเวียดกงก็จะหายตัวไปนานแล้ว เมื่อเป็น เช่นนั้นชาวบ้านต่างก็ไม่พอใจทหารๆ ส่วนทางทหารก็ไม่พอใจชาวบ้านเช่นกัน โดยนี่เป็นกลอุบายอีก อย่างหนึ่งของเวียดกงที่ยุ้งให้ประชาชนกับทหารและรัฐบาลมีความขัดแย้งกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการ ยุ้งส่งเสริมให้ทหารกับประชาชนเกิดแตกความสามัคคีกันเป็นจุดมุ่งหมายทั้งทางการเมืองและทาง จิตวิทยา ซึ่งกองกำลังเวียดกงทำให้บรรลุผลได้ด้วยวิธีทางทหาร (เยาว์, 2513: 282-296)

3. กลยุทธ์การรุกที่สำคัญรูปแบบที่สาม มาในรูปการณ์โจมตีที่ไม่แตกต่างกับการรบแบบปกติสัก เท่าไหร่ แต่การโจมตีของกองทัพปลดแอกคอมมิวนิสต์มีความแตกต่างกับการโจมตีทางการทหารของ ประเทศตะวันตกอยู่หลายประการ เช่น

3.1 ก่อนใช้กองกำลังภาคพื้นดินเข้าตีที่มั่นข้าศึกในการรบแบบปกติ กองทัพตะวันตกมักใช้กองกำลังทางอากาศและปืนใหญ่ทิ้งระเบิด และยิงที่มั่นข้าศึกให้เสียหายเสียก่อน แต่เนื่องจากเวียดกงไม่มีกองทัพอากาศและหน่วยปืนใหญ่แบบกองทัพปกติ จึงไม่สามารถใช้กลยุทธ์ดังกล่าวเบิกการรุก ดังนั้นเพื่อเป็นการชดเชยเรื่องนี้เวียดกงจึงต้องอาศัยข่าวกรองที่แน่นอนและการวางแผนและเฝ้าระวังรอบรวมไปถึงการจู่โจมไม่ให้ข้าศึกรู้ตัวโดยสิ้นเชิง เพื่อให้ข้าศึกเกิดความเสียหายก่อนโจมตี เจ้าหน้าที่ฝ่ายสงครามจิตวิทยาของเวียดกงใช้วิธีโฆษณาเพื่ออวดกำลังฝ่ายของตนให้มีความเข้มแข็งอย่างล้นเหลือ และในขณะเดียวกันก็ทักท้วงว่ากำลังฝ่ายตรงข้ามอ่อนแออย่างไม่มีทางเทียบกันติด

3.2 ในการโจมตีทางรุก กองทัพประเทศจากประเทศตะวันตกมีจุดมุ่งหมายเพื่อยึด แล้วรักษาพื้นที่อันเป็นเป้าหมายโดยเฉพาะ แต่การโจมตีของพวกเวียดกงมักไม่คำนึงถึงการยึดพื้นที่ หากแต่มุ่งทำลายกำลังศัตรูแล้วทำให้ศัตรูเกิดความเสื่อมขวัญ ในขณะที่เดียวกันก็หาทางแสดงให้ประชาชนเห็นถึงความเก่งกาจของตน เพื่อจะได้ข่มรัฐบาลให้สิ้นความน่าเชื่อถือและสิ้นเลื่อมใส แม้ว่าเวียดกงจะไม่พยายามยึดพื้นที่หนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ แต่พื้นที่นั้นก็อาจหลุดมือไปจากรัฐบาลโดยปริยาย เพราะเวียดกงได้แสดงบทบาทเหนือกว่าให้ราษฎรเห็นว่า แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลก็หมดความสามารถที่จะปกครองเขตนั้นได้อีกต่อไป

3.3 ในการโจมตีแบบปกติ หน่วยเข้าตีของกองทัพประเทศตะวันตกจะยื่นหยัดทำลายเป้าหมาย กระทั่งยึดครองได้หรือข้าศึกยอมแพ้ แต่กองกำลังเวียดกงจะถอนตัวจากการรบในทันที หากเห็นว่าการโจมตีไม่ได้ผลตามที่คาดไว้ เวียดกงจะไม่ยอมเสี่ยงยึดพื้นที่ใด หรือแม้แต่ถ้าต้องมีการรบติดพันกันนานแล้วทำให้ฝ่ายของตนเกิดความเสียหาย แต่ในบางครั้งกองกำลังเวียดกงก็จะสู้อย่างเด็ดขาดเช่นกัน แต่จะทำเช่นนั้นก็ต่อเมื่อเกิดจวนตรอก หรือเห็นว่าวัตถุประสงค์ทางการเมืองของตนอยู่หัวอันตราย

3.4 ประการสุดท้าย การโจมตีของกองกำลังเวียดกงเป็นไปด้วยทหารราบอย่างเดียว เพราะฝ่ายของตนไม่มีกำลังทางอากาศปืนใหญ่สนาม หรือยานเกราะให้ความสนับสนุน ซึ่งเวียดกงมีความด้อยทางกำลังและยุทธโศปกรณ์ จึงต้องหาข้อได้เปรียบจากศัตรูในด้านการวางแผนการรบอย่างรอบคอบ และปฏิบัติตามแผนอย่างละเอียด เมื่อเวียดกงมีการเลือกเป้าหมายได้แล้ว ก็จะมีการศึกษาด้านข่าวกรอง และศึกษาจุดอ่อนของฝ่ายตั้งรับอย่างละเอียดถี่ถ้วน ขึ้นต่อไปก็มีการฝึกซ้อมการเข้าตีไปตามแผน โดยอาศัยหุ่นจำลองที่สร้างขึ้นในป่า ในบางกรณีเวียดกงจะส่งสายของตนเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านหรือที่มั่นที่ตนจะเข้าตีไว้ล่วงหน้าเพื่อบ่อนทำลายฝ่ายตรงข้ามให้เกิดความเสียหายก่อน อย่างเช่นการเกลี้ยกล่อมฝูงใจชาวบ้านให้เป็นพวกของตน คอยหาข่าวกรองหรือลอบดัดลวดหนามป้องกันสถานที่

รวมทั้งคอยบอกทางให้ฝ่ายตนเข้าตี ในการเข้าตีแบบนี้ก็เช่นเดียวกับปฏิบัติการอื่นๆทั้งหลาย ซึ่งเวียดกงจะวางแผนไว้อย่างรอบคอบ ไม่ว่าในกรณีตนเป็นฝ่ายชนะหรือฝ่ายแพ้ก็ตาม

ทางด้านเวลาการลงมือ เวียดกงมักจะโจมตีเมื่อเวลา 01.00 นาฬิกา หรือ 02.00 นาฬิกา แทนที่จะเป็นตอนเช้าตรู่แบบอเมริกัน การโจมตีในเวลากลางคืนแม้จะลำบาก แต่ก็มีข้อดีอยู่หลายอย่างเช่น ผลทางจิตวิทยาอันเกิดจากการโจมตีโดยที่อีกฝ่ายไม่ได้คาดหมาย และการเข้าถึงตัวข้าศึกโดยที่อีกฝ่ายไม่ทันรู้ตัวในที่มีด ย่อมทำให้เกิดความตระหนกตกใจจนตั้งสติไม่ทัน ส่งผลให้ฝ่ายเข้าตีได้เปรียบฝ่ายตั้งรับ เนื่องจากการลาดตระเวนตรวจการณ์ทางอากาศทำได้ไม่เต็มที่ในเวลากลางคืน และนั่นก็เป็นเหตุผลที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายเข้าตีได้เปรียบทางการโจมตียิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งเวียดกงต้องการเอาชัยโดยเร็ว และเสียกำลังพลให้น้อยที่สุด ดังนั้นการโจมตีจึงต้องใช้กำลังอย่างเป็นกลุ่มก้อนและมีจำนวนเหนือกว่าข้าศึก ในกรณีทั่วไปเวียดกงจะถอยจากการรบในตอนเช้าตรู่ ถ้าสถานการณ์ไม่อำนวยให้ถอยได้ เวียดกงก็จะใช้วิธีเกาะตัวข้าศึกเมื่อท้องฟ้าเริ่มสว่าง เพื่อกันไม่ให้ข้าศึกใช้เครื่องบินและปืนใหญ่ยิงสนับสนุน เพราะเกรงว่าจะโดนลูกหลงจากฝั่งเดียวกัน (เยาว์, 2513: 296-297)

ต่อมาเป็นในกรณีที่กำลังของทั้งสองฝ่าย ต่างรบแบบเคลื่อนที่ติดพันกันอยู่ เวียดกงจะใช้กำลังหน่วยเล็กติดอาวุธเบาออกสืบหาที่ชุมนุมกำลังส่วนใหญ่ของฝ่ายรัฐบาล เพื่อหาทางป้องกันไม่ให้ฝ่ายรัฐบาลปฏิบัติการที่อาจเป็นภัยแก่ตนได้ แล้วในขณะเดียวกันก็ส่งข่าวไปให้หน่วยใหญ่ของฝ่ายตนทราบ เพื่อวางแผนเข้าตีข้าศึก เป็นการตัดกำลังความรวดเร็วเสียก่อน โดยวัตถุประสงค์เพื่อทำให้กองกำลังด้านการป้องกันตนเองของข้าศึกต้องอ่อนแรงลง ฉะนั้นเมื่อการเข้าตีจะบรรลุหรือไม่บรรลุ จุดมุ่งหมาย เวียดกงก็จะถอนตัวจากการรบตามแผนการถอย แล้วจึงไปรวมกันใหม่ในจุดที่กำหนด ส่วนการปฏิบัติหลังการรบหากตนเป็นฝ่ายชนะ ก็จะเป็นการประเมินสถานการณ์ จัดกำลังใหม่ อบรมสั่งสอนและโฆษณาตนเองต่อประชาชน รวมถึงเตรียมการรบขั้นต่อไปหากจำเป็น การขนย้ายทหารที่บาดเจ็บ การเกณฑ์คนเข้าเป็นพวก และการตรวจสนามรบและอาวุธที่ยึดได้ (เยาว์, 2513: 297-298)

ยุทธวิธีในการรับ

การเป็นผู้ริเริ่มหรือลงมือกระทำก่อน เป็นเรื่องยากที่จะโน้มน้าวใจให้ประชาชนเกิดความศรัทธา อีกทั้งยังมีเรื่องของความสำคัญทางด้านทหารมาเกี่ยวข้องด้วย กองกำลังเวียดกงจะใช้การโจมตีและการเคลื่อนที่เร็วเป็นเครื่องชดเชยความด้อยของตนในด้านกำลังทางอาวุธและยุทธโศปกรณ์ แต่การได้เปรียบทางการโจมตีและเคลื่อนที่เร็วจะหมดไป หากฝ่ายที่ด้อยทางกำลังอาวุธอย่างเวียดกง กลับ

ต้องเป็นฝ่ายตั้งรับ อย่างไรก็ตาม มีเหตุผลหลายประการที่เวียดกงจำเป็นต้องรบในพื้นที่ที่ตั้งรับอยู่บ่อยๆ เช่นในกรณีที่ต้องสู้อย่างจนตรอก หรือบางกรณีเมื่อถูกข้าศึกติดตามอย่างกระชั้นชิด หน่วยรบเวียดกงบางหน่วยก็จำเป็นต้องปักหลักเป็นหน่วยระวังหลัง ซึ่งบางกรณีก็ต้องตกเป็นฝ่ายรับเพื่อป้องกันสถานที่และหมู่บ้านบางแห่ง ด้วยเหตุผลทางการเมือง ในกรณีที่ต้องตกเป็นฝ่ายรับ ด้วยความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น เวียดกงจะสู้ด้วยความฉลาดเหนียวแน่น มีการใช้ความคิดริเริ่มและการจู่โจมแก่สถานการณ์เอาตัวรอด (เยาว์, 2513: 301-303)

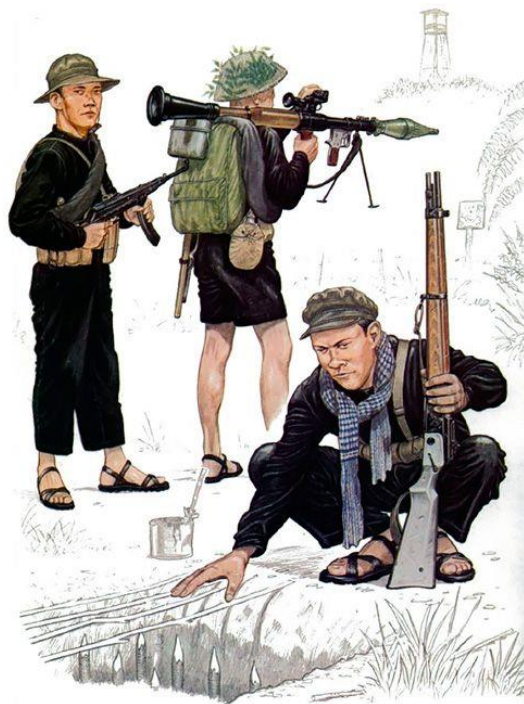
หมู่บ้านสนาม (Fortified or Combat hamlet) เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงยุทธวิธีการตั้งรับของเวียดกง และเป็นยุทธวิธีซึ่งเวียดกงนำมาใช้ได้ดีกว่าเวียดมินห์ที่เป็นคนต้นคิด หมู่บ้านสนามของเวียดกงได้รับการป้องกันอย่างฉลาดและแข็งแรง เพื่อไม่ให้กำลังฝ่ายรัฐบาลล่วงล้ำเข้าไปได้ โดยการป้องกันหมู่บ้านตกเป็นหน้าที่ของหน่วยกองโจรท้องถิ่น โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ช่วยเหลือ หน้าที่ประการหนึ่งของคณะกรรมการหมู่บ้านได้แก่ การจัดหาหรือจัดทำทุ่นระเบิด กับระเบิด และขวากตะปู (เหล็กแหลมตอกติดกับแผ่นไม้วางให้ข้าศึกเหยียบหรือนอนทับ) เพื่อใช้ดักทางเข้าหมู่บ้าน โดยตามปกติของเหล่านี้จะผลิตขึ้นเองในหมู่บ้าน (เยาว์, 2513: 301-303)

ภาพที่ 14 หมู่บ้านสนามของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้(NLF) หรือเวียดกง
https://www.stripes.com/history/archive_photo_of_the_day/612191.jpg

โดยปกติเวียดกงจะใช้เครื่องดักเหล่านี้อย่างฉลาดแยบยล อย่างเช่น แทนที่จะวางดักไว้กลางถนนหรือทางเข้าหมู่บ้าน กลับไปวางไว้ทางด้านข้าง เมื่อทหารฝ่ายรัฐบาลที่ยกกำลังเข้ามาตามถนนหรือทางดังกล่าวถูกยิงจากฝ่ายป้องกันหมู่บ้าน ทหารเหล่านั้นก็จะกระโดดหลบเข้าหาที่กำบังข้างถนน แล้วไปเหยียบหรือล้มทับเครื่องดักดังกล่าว ซึ่งตัวหมู่บ้านจะรายล้อมไปด้วยแนวยิงที่ได้รับการพรางตา

อย่างแนบเนียน เวียดนามจะใช้ระบบเตือนภัยอย่างรอบคอบหลายวิธี โดยมีชาวบ้านซึ่งส่วนมากมักเป็นพวกเด็กๆคอยเป็นผู้ให้สัญญาณ เมื่อมีคนแปลกปลอมหรือกำลังฝ่ายรัฐบาลเข้ามาใกล้หมู่บ้าน ส่วนพวกกองโจรเองใช้อุโมงค์ไโมงค์ใต้ดินเป็นทางเข้าหมู่บ้าน หรือเป็นทางที่ติดต่อกันเองภายในหมู่บ้าน

ภาพที่ 15 ตัวอย่างการปฏิบัติงานในการวางกับดักและคุ้มกันหมู่บ้าน

ที่มา : <https://i.pinimg.com/564x/2e/40/4e/2e404e106dbdb1c36b39f20421214dd2.jpg>

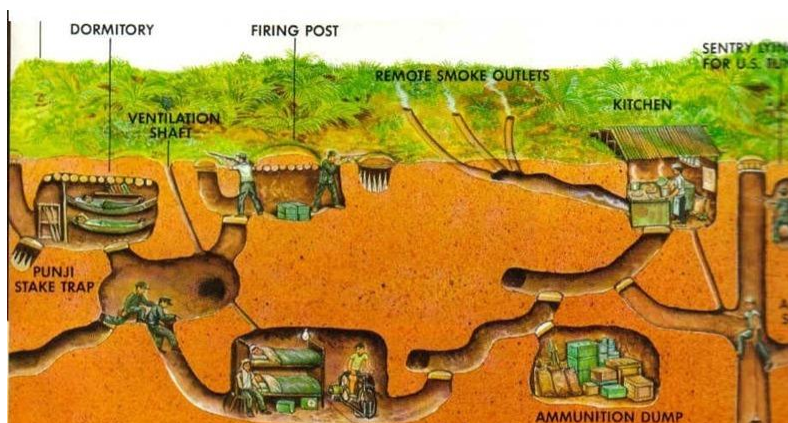
อุโมงค์ใต้ดิน

อุโมงค์ใต้ดินเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการป้องกันหมู่บ้านสนาม โดยที่โด่งดังและมีชื่อเสียงคือ อุโมงค์กู๋จี (Củ Chi tunnels) ซึ่งเป็นเครือข่ายอุโมงค์ใต้ดินที่เชื่อมถึงกันในอำเภอกู๋จี ในไซ่ง่อน หรือในปัจจุบันคือโฮจิมินห์ซิตี และเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายอุโมงค์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ อุโมงค์กู๋จีเป็นที่ตั้งของการทัพหลายครั้งระหว่างสงครามเวียดนาม และเป็นฐานปฏิบัติการของเวียดนาม เมื่อครั้งการรุกเทศกาลตรุษขวน³⁵ ในปี ค.ศ. 1968 โดยอุโมงค์ทั่วไปที่เวียดนามใช้เป็นกลยุทธ์จะเป็นทางป้องกันของพวกกองโจรเวลาเคลื่อนกำลังเข้าประจำแนวยิงหรือที่สังเกต

³⁵ การรุกตรุษขวน เป็นการทัพทางทหารครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในสงครามเวียดนาม เปิดฉากเมื่อวันที่ 30 มกราคม ปี.ศ.1968 โดยกำลังเวียดนามและกองทัพประชาชนเวียดนามเหนือต่อกำลังเวียดนามใต้ สหรัฐและพันธมิตร ซึ่งเป็นการโจมตีอย่างจู่โจมต่อกองบัญชาการทหารและพลเรือนและศูนย์ควบคุมทั่วประเทศเวียดนามได้

การณ์ ขณะที่มีการรบ นอกจากนั้นแล้วยังใช้เป็นที่พักพิงของชาว รวมถึงเป็นที่เก็บเสบียงและสมภาระทางทหาร หมู่บ้านสนามแต่ละแห่งอาจมีอุโมงค์ และที่หลบภัยใต้ดินซึ่งขุดเป็นทางคดเคี้ยว สลับซับซ้อนเป็นระยะทางหลายไมล์ ตามปกติอุโมงค์เหล่านี้จะมีทางออกห่างหมู่บ้านออกไปสองหรือสามแห่ง เพื่อให้พวกกองโจรหนีโจรหนีออกจากหมู่บ้านได้ โดยที่ไม่มีใครเห็น เมื่อมีการรบหนักเกินกำลังและเห็นว่าจะรักษาหมู่บ้านไว้ไม่ได้ในการรบป้องกันหมู่บ้านซึ่งตนเป็นฝ่ายตั้งรับ อีกทั้งกองกำลังเวียดกงยังใช้กลวงหลอกล่อฝ่ายตรงข้ามได้หลายวิธี เช่น แกล้งเปิดช่องโหว่ขึ้นในแนวป้องกันหรือแกล้งระดมยิงอย่างหนาแน่นที่จุดหนึ่งจุดใด เพื่อล่อฝ่ายเข้าตีให้ออกไปห่างหมู่บ้าน แล้วตามเข้าไปในอุโมงค์ซึ่งวางทุ่นระเบิดดักไว้ หรือไม่เช่นนั้นก็ซุ่มกำลังไว้โจมตีในทางที่ข้าศึกไม่มีทางหนีหรือสามารถโต้ตอบภายในอุโมงค์ได้ยาก ตามปกติแล้วผู้ทำการป้องกันหมู่บ้านสนาม ได้แก่พวกกองโจร แต่ในบางกรณีหน่วยรบประจำการที่ปฏิบัติการอยู่ในเขตนั้นจะเข้าให้ความช่วยเหลือด้วย โดยการวางกำลังไว้ซุ่มโจมตี เมื่อฝ่ายของรัฐบาลออกจากที่รบด้วยความเหนื่อยอ่อนและขาดความระมัดระวัง หลังจากทำลายหมู่บ้านได้แล้ว (เยาร์, 2513: 303-304)

สิ่งที่สำคัญคือกองกำลังเวียดกงปิดพลางที่มั่นของตนอย่างมิดชิดแนบเนียน จนรัฐบาลเวียดนามใต้หาไม่พบ หรือในแง่เดียวกันอาจจะบแต่ก็เลี้ยวๆ ไม่อยากเปิดศึก เนื่องจากในการสู้รบกันแต่ละครั้งมักจะหนักหน่วงและสูญเสียเป็นอย่างมาก จนฝ่ายรัฐบาลเวียดนามใต้เป็นฝ่ายเสียเปรียบเกือบทุกครั้ง ซึ่งในตอนนั้นฐานปฏิบัติการดังกล่าวเป็นสมบัติอันล้ำค่าของกองกำลังเวียดกง เพราะสามารถใช้เป็นที่เก็บสัมภาระ สนามฝึกทหาร ที่พักกำลัง คลังแสงอาวุธ และโรงพยาบาลได้ โดยปราศจากการบกวนนั้นจึงทำให้เวียดกงมีฐานทัพที่มีความสำคัญและมีความน่าเกรงขาม ที่อำนวยความสะดวกให้ฝ่ายตนสามารถปฏิบัติการได้เกือบทุกแห่งในเวียดนาม และมีการปฏิบัติแทรกซึมมาโดยตลอดในช่วงสงคราม จนส่งผลสำเร็จในการรวมประเทศเวียดนาม (เยาร์, 2513: 304-305)

ภาพที่ 16 ตัวอย่างอุโมงค์ใต้ดินของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ(NLF) หรือเวียดกง
ที่มา : <https://f.ptcdn.info/235/068/000/q61zot200751turmwOWe-o.jpg>

ความได้เปรียบในหลายๆด้านของเวียดนามในสงครามเวียดนามนั้นประกอบไปด้วยปัจจัยหลายอย่าง ดังเช่นการสู้รบที่เกิดขึ้นได้ทุกที่และตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นในป่าทึบหรือใจกลางเมืองฝ่ายข้าศึก โดยเฉพาะกองกำลังเวียดนามไม่มีรูปแบบที่บ่งบอกชัดเจนว่าเป็นทหารเวียดนาม หรือเวียดนามเหนือ ข้าศึกอาจแต่งกายในชุดชาวบ้านธรรมดา อาจเป็นทั้งเด็กผู้หญิงหรือคนชรา นับว่าเป็นการรบที่ได้รูปแบบอย่างสิ้นเชิง สิ่งเหล่านี้ทำให้สหรัฐอเมริกา ตระหนักดีว่าพวกเขาไม่สามารถจะยึดตำราที่เคยรู้มาเรียนมาในการทำสงครามเพื่อเอาชนะเวียดนามเหนือและกองโจรเวียดนามได้เลย สหรัฐอเมริกาจึงได้พยายามหาวิธีใหม่เพื่อทำการตอบโต้กับข้าศึก นอกจากนี้สภาพสมรภูมิในเวียดนามยังเป็นสภาพที่ทหารอเมริกันไม่คุ้นเคย การลาดตระเวนในพื้นที่ป่าเขตร้อน ทหารอเมริกันจะต้องสะพายเป้สนามที่เต็มไปด้วยเสบียงอาหารน้ำดื่มและกระสุนอันหนักอึ้ง เพื่อให้สามารถดำรงชีพและทำการสู้รบอยู่ได้ 2-3 วัน อีกทั้งต้องเผชิญทั้งอากาศร้อนความชื้นผสมผสานกับสายฝนในฤดูมรสุมที่ตกลงมาอย่างไม่ขาดสาย สภาพภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยป่าหนาที่บดบังได้ดูซึมทั้งกำลัองกายและขวัญกำลังใจ พื้นที่เหล่านี้เต็มไปด้วยยุงร้ายที่เป็นพาหะของโรคมาลาเรีย ตัวทากที่คอยเกาะกินดูดเลือด ภูเขาไฟที่แฝงอยู่ทุกซอกทุกมุมของป่า อีกทั้งสภาพป่าไม้ที่รกทึบยังเอื้ออำนวยให้ฝ่ายเวียดนามเหนือ และกองโจรเวียดนามวางกับดัก ทั้งหลุมขบขาควางหนามกับระเบิดที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งแม้กระทั่งในลำธารหรือในปลักผมของท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้เป็นความเอื้ออำนวยให้กองกำลังเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้เปรียบกว่ากองทัพของสหรัฐอเมริกา และเมื่อนำมาผสมกับกลยุทธ์ในการวางแผนการรบ ก็ยิ่งทำให้กองกำลังเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้มีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น และนำไปสู่ชัยชนะอันยิ่งใหญ่ในการรวมประเทศเวียดนาม (ศนิโรจน์, 2561: 141-143)

บทสรุป

นับตั้งแต่ที่มีการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ.1925 ก็มีขบวนการปฏิวัติเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย ก่อนที่จะถูกปราบปรามและล่มสลายลงในแต่ละช่วงเวลาต่อเนื่องกัน จนมาถึงการเกิดขึ้นของขบวนการเวียดมินห์ ซึ่งประสบผลสำเร็จในการปลดปล่อยเอกราชให้เวียดนามและก่อตั้งขึ้นเป็นกองทัพประชาชนเวียดนาม (People's Army of Vietnam) จากพัฒนาการของกองทัพประชาชนเวียดนามที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่อดีต และส่งผลต่อการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (National Liberation Front of South Vietnam) หรือเวียดกง ในภายหลังจากที่มีการแบ่งประเทศเวียดนามออกเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ) และสาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้) โดยมีจุดประสงค์เพื่อแทรกแซงและเคลื่อนไหวต่อต้านเวียดนามใต้ รวมไปถึงการระดมพลและยุทธวิธีการรบแบบกองโจร ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากเวียดมินห์ และใช้ทำสงครามกับทางเวียดนามใต้ที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา (United States of America) ในสงครามเวียดนาม

จากผลลัพธ์ดังกล่าวทำให้กองทัพประชาชนเวียดนามและแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ใช้ความได้เปรียบทางภูมิประเทศของตนเอง สภาพแวดล้อม รวมถึงความชำนาญในการสู้รบแบบกองโจร นำมาผสมผสานกับกลยุทธ์ในการวางแผนการรบ เช่นทางด้านจิตวิทยา ก็ยิ่งส่งผลให้กองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) ที่มีความร่วมมือกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (NLF) มีความแข็งแกร่งทางกองกำลังมากยิ่งขึ้น จนท้ายที่สุดก็นำมาซึ่งความสำเร็จและถือว่าเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ของยุทธวิธีในรูปแบบกองโจร ที่สามารถดำเนินการในลักษณะของการรอบทำร้ายการก่อวินาศกรรมเพื่อสร้างความเสียหายให้แก่ฝ่ายตรงข้าม และตามมาด้วยกองทัพเต็มรูปแบบที่มีอาวุธครบมือที่ทันสมัยกว่ามากก่อนที่ไซ่ง่อนจะแตก โดยเป็นการแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ (NLF) และกองทัพประชาชนเวียดนาม (PAVN) ในการเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์และยุทธวิธี โดยที่กองทัพคอมมิวนิสต์แห่งชาติเวียดนามได้ร่วมลงมือในครั้งสำคัญของสงครามขึ้นแตกหัก ภายใต้อำนาจของผู้นำและบุคคลที่ไม่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทหารมาก่อน รวมไปถึงกองกำลังที่ไม่ใช่ทหารอาชีพหรือผ่านการฝึกมาอย่างดี ซึ่งนับว่าเป็นความพิเศษอย่างหนึ่งที่ว่าผู้นำชัยชนะมาสู่การรวมชาติเวียดนามได้สำเร็จคือผู้ซึ่งประกอบอาชีพที่ไม่ใช่ทหารอาชีพอย่างแท้จริง ถือได้ว่าเป็นผลลัพธ์จากหลักการนำยุทธศาสตร์และยุทธวิธีมาปฏิบัติใช้อย่างประสบความสำเร็จ และท้ายที่สุดก็ส่งผลให้สามารถเอาชนะสหรัฐอเมริกาและกองทัพเวียดนามใต้จนสามารถรวมประเทศได้

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กิตติกุล. (2556). ทฤษฎีสงครามกองโจร,
(นนทบุรี: สำนักพิมพ์ศรีปัญญา)
- เชียน ธีระวิทย์. (2542). เวียดนาม สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ,
(กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.))
- บัณฑิต เวชสาร. (2517). แนวร่วมปลดแอกของโฮจิมินห์,
(กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์)
- ประเวศ ศรีพิพัฒน์. (2510). จากระบอบอาณานิคมสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ ประวัติศาสตร์อันเป็นที่มา
ของเวียดนามเหนือ, (ธนบุรี: สำนักวีรธรรม)
- ฉลวย พิชัยศรทัต. (2511). เวียดนาม: การจัดระเบียบงานและเทคนิคของแนววิสรภาพแห่งชาติ
เวียดนามใต้, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า)
- พันเอกศนิโรจน์ ธรรมยศ. (2561). สงครามเวียดนาม,
(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ยิปซี)
- พ.ต.ต เยาว์ สุทธิพันธุ์. (2513). สงครามปฏิวัติของคอมมิวนิสต์,
(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า)
- เพ็ชรี สุมิตร. (2552). เวียดนาม: ประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร,
(สมุทรปราการ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย)
- พวงทอง ภาวครพันธุ์. (2549). สงครามเวียดนาม สงครามกับความจริงของประเทศไทย,
(กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ)
- อาณัติ อนันตภาค. (2558). ประวัติศาสตร์เวียดนาม ใต้เงามหาอำนาจสู่เอกราชแห่งแผ่นดิน,
(กรุงเทพมหานคร: ยิปซี กรู๊ป)

สารานุกรม

วณิชฐนาถ นิลดี, ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ค.ศ. 1945-1975

(คณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2555)

ศศิธร นพรัตน์, ยุทธวิธีของเวียดกงในสงครามเวียดนาม ค.ศ. 1965-1975

(คณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2553)

สุนันทา สิงห์เทพ, พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามกับการสร้างเวียดนามเหนือให้เป็นรัฐสังคมนิยม

ค.ศ.1954-1975 (คณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547)